

Effectief Bijbellezen

fundamentele begrippen

Jan Koert Davids

Colofon

Deze uitgave werd in 2006-2010 gepubliceerd in het tijdschrift *Met Open Bijbel* onder de titel *Fundamenten van het geloof*, en vervolgens opgenomen in het boek *Het hechte fundament*.

Effectief Bijbellezen is een uitgave van:
Broeders in Christus Nederland.

Contact

Met Open Bijbel, Postbus 520, 3800 AM Amersfoort.
Telefoon 0318 845120 (ma-vr van 9-13 en 15-20 u)
E-mail info@metopenbijbel.nl

Kopierecht

Artikelen mogen ongewijzigd worden overgenomen, mits met bronvermelding.

Inhoud

1. De Bijbel is het woord van God	5
2. De levende en waarachtige God	8
3. De Schepper van alle leven	11
4. De persoonlijkheid van God	14
5. Engelen. Gods volmaakte dienaren	17
6. De mens. Geschapen naar Gods beeld	20
7. Beproeving van het geloof	23
8. Zonde. Overtreding van Gods wil	26
9. De dood. Gods vonnis over de zonde	29
10. De hoop op eeuwig leven door de opstanding	32
11. De Verlosser uit de dood	35
12. Jezus is de door God gezonden Verlosser	38
13. Verzoening met God door Jezus' offer	41
14. Rechtvaardiging door geloof	44
15. Het kwade overwinnen door het goede	47
16. De komst van Christus in heerlijkheid	50
17. De Rechter en Zijn oordeel	53
18. Het Koninkrijk van God op aarde	56
19. De goedertierenheid van God	62
20. De lankmoedigheid van God	66
21. De genade en barmhartigheid van God	70

22. De liefde van God	77
23. De liefde van Christus	80
24. De aanwezigheid van God in de Geest	83
25. De werkzaamheid van God in de Geest	86
26. De Zoon van God, de Zoon des mensen	89
27. De gemeente van Christus	92
28. De doop	101
29. Het Avondmaal	105
30. De betrouwbaarheid van de Schriften	109

Alle Bijbelpassages zijn genomen uit de NBG'51 Vertaling, tenzij anders aangegeven.

1. De Bijbel is het woord van God

Wanneer iemand zegt te geloven, is het reëel wanneer wij hem of haar de vraag stellen: 'waarin dan?' De antwoorden die wij krijgen op die vraag is heel vaak gebaseerd op de opvatting van een kerk of persoon. Broeders in Christus baseren hun antwoord echter alleen op de Bijbel, die zij beschouwen als de enige bron van kennis en openbaring van God. Tegenwoordig wordt dit door velen - zelfs in het christendom - ter discussie gesteld. Daardoor zijn de meesten afgefallen van het oorspronkelijke geloof van de christenen in de eerste eeuw. Wie zegt te geloven in God de Vader en in Zijn Zoon Christus Jezus, moet daarvoor naar de Bijbel. Er is geen ander boek waarin over deze twee waarheden in hun samenhang is geschreven. De gelovigen in de eerste christelijke gemeenten baseerden zich op het woord van de apostelen, die getuigden van wat zij hadden gezien en gehoord (1 Johannes 1:1-4 en 1 Petrus 1:16-18), en de Schriften, de boeken van het Oude Testament. Zo schreef Petrus, om wat hij had gezien en gehoord van Christus Jezus:

En wij achten het profetische woord (daarom) des te vaster, en u doet wèl, er acht op te geven als op een lamp, die schijnt in een duistere plaats ... Dit vooral moet u weten, dat geen profetie van de Schrift door eigenmachtige verklaring ontstaat; want nooit is profetie voortgekomen uit de wil van een mens, maar, door de Heilige Geest gedreven, hebben mensen van Godswege gesproken.

(NBG'51 + vertaling van 2 Petrus 1:19-21 uit de grondtekst)

Zijn punt is de Goddelijke oorsprong van de Schriften. Die zijn voor hem niet door het menselijk verstand (wetenschap, filosofie, fantasie) ontstaan, maar ingegeven door God. Hetzelfde zei Paulus:

Blijf u echter bij wat u geleerd en toevertrouwd is, wèl bewust van wie u het hebt geleerd, en dat u van kindsbeen af de heilige Schriften kent, die u wijs kunnen maken tot zaligheid door het geloof in Christus Jezus. De gehele Schrift is door God ingegeven en is nuttig om te onderrichten, te weerleggen, te verbeteren en op te voeden in de gerechtigheid, opdat de mens Gods volkomen zal zijn, tot alle goed werk volkomen toegerust.

(NBG'51 + vertaling van 2 Timoteüs 3:14-17 uit de grondtekst)

En hierom danken ook wij God onophoudelijk, dat u, toen u het gepredikte woord van God van ons hebt ontvangen, het hebt aangenomen, niet als een woord van mensen, maar wat het inderdaad is, als een woord van God, dat ook werkzaam is in u, die gelooft. (1 Tess 2:13-14)

De apostelen brachten geen nieuwe leer, maar een boodschap die hecht geworteld is in het eerder door God gesproken woord; en zij zagen de vervulling daarvan in Christus Jezus. Door de gave van dezelfde Heilige Geest die de schrijvers van de Schriften had geïnspireerd, waren zij in staat hun woorden te plaatsen in het licht van Christus Jezus. Het evangelie dat zij brachten, is dan ook de goede boodschap dat het woord van God, bekendgemaakt door Zijn dienaren de profeten, werkelijkheid is geworden in Christus Jezus. Hij is dé Profeet, waar alle profeten naar hadden uitgezien, de door God Gezondene om Zijn woord bekend te maken aan alle mensen. Zo staat in de brief aan de Hebreëën:

Nadat God eertijds vele malen en op vele wijzen tot de vaders gesproken had in de profeten, heeft Hij nu in het laatst van de dagen tot ons gesproken in de Zoon. (Hebreëën 1:1)

Vervolgens gaf de schrijver, door een vergelijking met Mozes die de wet door bemiddeling van engelen van God ontving, aan van welk groot belang het woord van Gods Zoon daarom is:

Daarom moeten wij te meer aandacht schenken aan hetgeen wij gehoord hebben, opdat wij niet afdrijven. Want indien het woord, door bemiddeling van engelen gesproken, van kracht is gebleken, en elke overtreding en ongehoorzaamheid rechtmatige vergelding heeft ontvangen, hoe zullen wij dan ontkomen, indien wij geen ernst maken met zulk een heil, dat allereerst verkondigd is door de Here, en door hen, die het gehoord hebben, op betrouwbare wijze ons is overgeleverd, terwijl ook God daaraan getuigenis geeft door tekenen en wonderen en velerlei krachten en door de Heilige Geest toe te delen naar zijn wil. (Hebreëën 2:1-4)

Hij kende dus dezelfde autoriteit toe aan de Schriften van het Oude Testament, als aan het woord van Jezus en de apostelen. Het bewijs voor hem was de gave van de heilige Geest door hun handoplegging. Voor de apostelen was het evangelie dat zij verkondigden geen vervanging van wat in de Schriften geschreven staat, maar de goede boodschap van de vervulling daarvan in Christus Jezus:

Maar dit erken ik voor u, dat ik naar die weg, die zij een sekte noemen, inderdaad de God van de vaderen vereer, gelovende al hetgeen in de wet en in de profeten geschreven staat. (Handelingen 24:14)

Voor wie zegt te geloven in God de Vader en in Zijn Zoon Christus Jezus, is de Bijbel (ook het Oude Testament) daarom de enige bron waaruit hij of zij kan putten. Dan doet hij of zij recht aan de God, Die zegt daarin te spreken door Zijn Zoon Christus Jezus en Zijn dienaren, de profeten en apostelen. De Bijbel is geen projectie van de menselijke geest, zoals velen menen. Paulus schreef dat geen mens bedacht zou hebben wat God hierin heeft bekendgemaakt:

Wat geen oog heeft gezien en geen oor heeft gehoord, en wat in geen mensenhart is opgekomen, al wat God heeft bereid voor degenen, die Hem liefhebben. (1 Korintiërs 2:9)

Profeten en Profetie

Meestal wordt profetie gezien als voorzeggings van toekomstige gebeurtenissen; maar in de kern is profetie het woord van God en zijn profeten mensen die in opdracht van God optreden om zijn woord aan anderen bekend te maken. Er is een verhelderende parallel te zien in Exodus 7:1-2. Voorbeelden vinden we verder in 2 Samuël 24: 11; 1 Koningen 13: 20; 2 Koningen 21: 10; 24: 2; Jeremia 7: 25; Daniël 9: 2. De profeten hadden, samen met de priesters, tot taak Israël te houden op Gods wegen; zie Jeremia 23: 22 en Nehemia 9: 26. God maakte hen bekend wat Hij zou doen, in reactie op het doen en laten van het volk; zie Amos 3: 7. Deze manier van contact met God had het volk zelf verkozen, nadat Hij hen was verschenen bij de berg Horeb en zij vol vrees waren over de ontzagwekkende verschijnselen die daarmee samengingen; zie Deuteronomium 18: 15-22 en 13: 1-5. Door de profeet Hosea heeft God gezegd dat ook in later tijd profeten zouden optreden; zie Hosea 12: 11. Eerst trad Christus Jezus op als de Profeet; zie Deuteronomium 18: 15; Handelingen 3: 22 en 7: 37. Daarna door Hem aangewezen apostelen, in wie alle gaven vertegenwoordigd waren die we vinden in 1 Korintiërs 12: 28.

2. De levende en waarachtige God

Geloof richt zich op het niet-waarneembare, wetenschap houdt zich bezig met het aantoonbare. Dat er geen wetenschappelijk bewijs zou zijn voor het bestaan van God, wil nog niet zeggen dat Hij niet bestaat. God bestaat niet omdat wij dat denken of geloven, maar Hij vraagt ons te geloven dat Hij er is en dat het zin heeft naar Hem te luisteren en Hem te dienen. Zonder Hem heeft geloven geen betekenis of doel. Buiten Hem is er geen God is Zijn eigen polariserende stelling:

Weet daarom heden en neem het ter harte, dat de HERE de enige God is in de hemel daarboven en op de aarde hier beneden, er is geen ander. (Deuteronomium 4:39; vergelijk Jesaja 45)

Wie verwacht enig 'loon' te ontvangen voor het leven dat hij of zij nu leidt, moet voldoen aan twee hoofdvoorwaarden:

Want wie tot God komt moet geloven dat Hij bestaat en een beloner is voor wie hem ernstig zoeken. (Hebreeën 11:6)

Hoe kunnen wij weten dat God bestaat? En Wie is Hij? De eerste vraag kan alleen worden beantwoord door God Zelf. Niemand heeft Hem ooit gezien en Zijn bestaan moet daarom blijken uit het bewijs dat Hijzelf daarvan geeft: de voor ons merkbare gevolgen van wat Hij doet. God maakt Zich bekend als de Schepper, de Formeerder van nieuwe dingen, van iets dat voordien niet bestond, of wat nog niet gezien, zelfs niet vermoed kon worden. Hij zegt zelfs iets dat verging opnieuw te kunnen genereren, bijvoorbeeld door een mens op te wekken, die weerkeerde tot het stof waaruit hij werd gemaakt:

Door het geloof verstaan wij, dat de wereld door het woord van God tot stand gebracht is, zodat het zichtbare niet ontstaan is uit het waarneembare. (Hebreeën 11:3)

... die God ... die de doden levend maakt en het niet zijnde tot aanzijn roept. (Romeinen 4:17)

Het geloof dat God in Hem vraagt is geen vaag besef, maar het vast vertrouwen dat het zo is en zal zijn wat Hij zegt. Daarnaast getuigen ontwerp en functioneren van de natuur en de schoonheid van de schepping met de daarin verborgen krachten dat er een Schepper moet zijn:

*Het geloof nu is de zekerheid van (het vertrouwen op) de dingen, die men hoopt, en het bewijs van de dingen, die men niet ziet. (Heb 11:1)
De hemelen vertellen Gods eer, en het uitspansel verkondigt het werk van zijn handen ... Het is geen sprake en het zijn geen woorden, hun stem wordt niet vernomen: toch gaat hun prediking uit over de ganse aarde en hun taal tot aan het einde van de wereld. (Psalm 19:2-7)*

Paulus schreef dat wie Gods' bestaan niet erkent geen excuus heeft:

Want hetgeen van Hem niet gezien kan worden, zijn eeuwige kracht en goddelijkheid, wordt sedert de schepping van de wereld uit zijn werken met het verstand doorzien. (Romeinen 1:20)

Psalm 33 is een overdenking van de consequenties van dat feit:

Door het woord van de HERE zijn de hemelen gemaakt, door de adem van zijn mond al hun heer ... De ganse aarde vreze voor de HERE, al de bewoners van de wereld moeten voor Hem ontzag hebben. Want Hij sprak en het was er, Hij gebod en het stond er. (Psalm 33:6-9)

Dat alles tot stand kwam door Gods' machtswoord is het getuigenis van de Bijbel, waarin God openbaart wat Hij heeft gedaan. Dit is geen mythe, maar een feit. Wanneer wij het woord van mensen niet vertrouwen, dat van de Here Jezus dan toch wel, mogen wij hopen, want Hij zei eens:

Hebt u niet gelezen, dat de Schepper hen van den beginne als man en vrouw heeft gemaakt? (Matteüs 19:4)

Mijn Vader werkt tot nu toe, en Ik werk ook. (Johannes 5:17)

God heeft Zich niet teruggetrokken na zijn scheppingswerk, zoals velen menen, en Hij is ook niet dood, maar Hij leeft en werkt aan de voltooiing van zijn plan. Zonder Hem zouden wij niets zijn of kunnen. In hetzelfde geloof als zijn Here maakte Paulus God overal bekend als:

De levende God, die de hemel, de aarde, de zee en al wat erin is gemaakt heeft. (Handelingen 14:15)

De God, die de wereld gemaakt heeft en al wat daarin is, die een Heer is van hemel en aarde ... daar Hij zelf aan allen leven en adem geeft. Hij heeft uit één enkele het gehele menselijke geslacht gemaakt om op de ganse oppervlakte van de aarde te wonen en Hij heeft de hun toegemeten tijden en grenzen van hun woonplaatsen bepaald, opdat zij God zouden zoeken, of zij hem al tastende vinden mochten, hoewel Hij niet ver is van een ieder van ons. Want in Hem leven wij, bewegen wij ons en zijn wij. (Handelingen 17:24-28)

Het bijzondere bij het volk Israël is hun geloof in één God. Andere volken kenden vele goden, die verantwoordelijk waren voor het goede en kwade dat hen overkwam. Maar de God die uit het nageslacht van Abraham, Isaak en Jakob het volk Israël heeft geformeerd, zegt dezelfde te zijn als Die de hemel en de aarde, en al wat daarin en daarop is, gemaakt heeft:

De HERE is de waarachtige God, Hij is de levende God ... De goden, die de hemel en de aarde niet gemaakt hebben, zullen vergaan van de aarde en van onder de hemel. Hij maakt de aarde door zijn kracht, Hij bereidt de wereld toe door zijn wijsheid en breidt de hemel uit door zijn verstand ... Hij is de Formeerder van alles en Israël is de stam van zijn erfenis: HERE der heerscharen is zijn naam. (Jeremia 10:1-16; 51:15-19; vergelijk Jesaja 45)

Gelovigen in Israël en in de eerste christelijke gemeenten geloofden in deze ene God, die Zich openbaart in de Bijbel en de werken van Zijn hand.

De God die doet wat Hij gezegd heeft

Toen God Zich bekendmaakte aan Mozes, vroeg Mozes Hem naar Zijn naam. Deze naam is door Israël, uit ontzag en respect niet uitgesproken, maar bewaard gebleven als JHWH, Jahweh (Jehova). In onze Bijbel weergegeven met HERE. Het belang van de naam is niet de juistheid van het uitspreken van het woord als zodanig, maar de betekenis die God Zelf daaraan gaf: 'Ik ben'. Voor het juiste verstaan hiervan, dienen we te kijken naar wat God is voor Zijn volk, namelijk de God, die doet wat Hij zegt, wat Hij belooft: te beginnen bij wat Hij hun vaders Abraham, Isaak en Jakob beloofde, maar ook wat Hij hen in Egypte en bij de berg Horeb beloofde. Daarom is de vertaling 'Ik ben die Ik ben' misschien beter te vervangen door 'Ik ben, die Ik zijn zal' of 'Ik zal zijn, die Ik zijn zal' (Exodus 3:12-15; Let steeds op het werkwoord zullen, vergelijk Exodus 6:5 en 33:9; Openbaringen 1:8).

3. De Schepper van alle leven

Wie gelooft dat een Schepper verantwoordelijk is voor het leven op aarde, kan rekenen op verbijstering en hoon. Wetenschappers stellen dat het ontstaan van leven behoort tot de biologie en niet tot de theologie. Hun argumenten en ‘bewijzen’ klinken heel aannemelijk, maar zijn ze waar? En wanneer we als christenen geloven wat de wetenschap vertelt over de oorsprong van het leven, wat doen we dan met de Bijbelse boodschap? Vanuit de Bijbel zullen we enkele onweerlegbare feiten op een rijtje zetten, zodat onze voeten (weer) op vaste bodem staan.

Een logisch begin is onszelf afvragen hoe wij de Bijbel zien. Is dit boek een verzameling verhalen en mythen, de neerslag van hoe mensen in de loop der eeuwen hun godsbesef hebben beleefd en geuit, of Gods openbaring aan mensen? Laten we er vanuit gaan dat u net als wij gelooft wat in de Bijbel staat over, bijvoorbeeld: de roeping van Abraham en Gods verbond met hem; de verlossing van Israël uit Egypte; het leven van koning David; de geboorte, kruisdood, opstanding en hemelvaart van Jezus. Als we dezen dingen als waar beschouwen, kunnen we dan tegelijkertijd betwijfelen of verwerpen wat dezelfde Bijbel vertelt over Gods scheidingswerk? Is dat niet ongerijmd? Selecteren we dan niet wat ons goed uitkomt? Zou het daarom niet reëel zijn de Bijbel geheel als de goddelijke waarheid te zien, en anders de gehele Bijbel te verwerpen?

Voor wie twijfelt of wat in Genesis staat waar kan zijn, is het goed te bekijken wat de Bijbel verder zegt over het bestaan van leven, vooral de mensen. We zullen dit doen aan de hand van uitspraken van wie we allen aannemen dat ze boven elke twijfel en verdenking staan. U zult zien dat er in de Bijbel niet maar wat losse verhalen staan en dat er geen sprake is van voortschrijdend inzicht, maar dat de boodschap consequent is.

Hoe God spreekt:

Als God in Genesis wordt voorgesteld als de Schepper, spreekt Hij daar dan later Zelf ook over? Het antwoord is: Ja! Aan het eind van de lijdensweg van Job verweet God hem dat hij zonder verstand over Hem had gesproken (hoofdstukken 38-41):

Waar was u toen Ik de aarde grondvestte?

Zie toch het nijlpaard, dat Ik gemaakt heb, evenals u.

In Jesaja daagt God Zijn volk voor het gericht. Hij doet daarbij een beroep op het feit dat Hij de Schepper is van de aarde en alle leven daarop:

Met wie wilt u Mij dan vergelijken, dat Ik hem gelijk zou zijn? Zegt de Heilige ... wie heeft dit alles geschapen? (Jesaja 40: 25-26)
Zo zegt God, de HERE, die de hemel schiep en hem uitspande; die de aarde uitbreidde met alles wat daaruit ontsproot; die aan de mensen die daarop wonen, de adem gaf en de geest aan hen die daarop wandelen. (Jesaja 42:5)

Onze erkenning hiervan is voor Hem een erezaak. Als Schepper heeft Hij recht van spreken. En zoals Hij de Schepper is, is Hij ook de Formeerder van het volk Israël. Het feit dat Hij alles heeft geschapen is de garantie dat Hij Zijn beloften kan en zal vervullen. Met andere woorden: De schepping, het volk Israël en de vervulling van al Gods beloften zijn onlosmakelijk met elkaar verbonden. Laat je het één weg, dan valt het ander weg:

... ieder die naar mijn naam genoemd is, en die Ik geschapen heb tot mijn eer, die Ik geformeerd heb, die Ik ook gemaakt heb. (Jesaja 43:7)
Zo zegt de HERE, de Heilige van Israël, en zijn Formeerder: Vraagt Mij naar de toekomstige dingen, vertrouwt Mij mijn zonen en het werk van mijn handen toe. Ik ben het, die de aarde gemaakt en de mensen daarop geschapen heb; mijn handen hebben de hemelen uitgespannen en aan al hun heer heb Ik mijn bevelen gegeven. (Jesaja 45:11-12)

Wat Gods dienaren in het Oude Testament geloofden:

Abraham noemde God:

De HERE, God, de Allerhoogste, de Schepper van hemel en aarde. (Genesis 14: 22)

Mozes sprak van aangezicht tot aangezicht met de Engel van het Verbond. Hij hield de Israëlieten voor:

Want vraag toch naar de dagen van het verleden, van vóór uw tijd, sinds de dag dat God de mens op de aarde schiep; en vraag ... of er zo iets groots is gebeurd of iets dergelijks is gehoord. Heeft ooit een volk een goddelijke stem gehoord ... zoals u die gehoord hebt? (Deuteronomium 4:32-33)

David was een man naar Gods hart en werd geleid door Gods Geest, zodat hij als profeet sprak. Hij roemde zijn God als onze Schepper:

Gedenk wat mijn levensduur is, tot welke nietigheid U alle mensenkinderen hebt geschapen. (Psalm 89:48)

Salomo werd in begin van zijn koningschap als geen ander mens begiftigd met Gods Geest, en hij doorgrondde vele dingen. Zijn raad was:

Gedenk dan uw Schepper in uw jongelingsjaren. (Prediker 12:1)

Wat Jezus geloofde:

Maar voor wie het buiten twijfel is dat Jezus, de Zoon van God, wel zou moeten weten of wij hier zijn door toedoen van een Schepper of niet, zouden Zijn woorden van doorslaggevende betekenis moeten zijn:

Hebt u niet gelezen, dat de Schepper hen van den beginne als man en vrouw heeft gemaakt? (Matteüs 19:4)

Die dagen zullen zulk een verdrukking brengen als er niet geweest is van het begin van de schepping, die God geschapen heeft. (Mar 13:19)

Wat Jezus' volgelingen geloofden:

Wat geloofden de gelovigen in de eerste eeuw, de apostelen, en vooral de eminente wetgeleerde Paulus? God had hen Zijn heilige Geest gegeven. Hadden zij daardoor een ander inzicht gekregen? Neen, uit hun woorden blijkt, dat zij eveneens Jezus' woorden en de door de heilige Geest ingegeven Schriften betrouwbaar achtten:

U, Here, bent het, die geschapen hebt de hemel, de aarde, de zee en al wat daarin is. (Handelingen 4:24)

Want hetgeen van Hem niet gezien kan worden, zijn eeuwige kracht en goddelijkheid, wordt sedert de schepping van de wereld uit zijn werken doorzien, zodat zij geen verontschuldiging hebben. Immers, hoewel zij God kenden, hebben zij Hem niet als God verheerlijkt of gedankt ... Zij immers hadden de waarheid van God vervangen door de leugen en het schepsel vereerd boven de Schepper, die te prijzen is tot in eeuwigheid. Amen. (Romeinen 1:20,21,25)

Met haar (onze tong) loven wij de Here en Vader en met haar vervloeken wij de mensen, die naar de gelijkenis van God geschapen zijn. (Jakobus 3:9)

... zó, als het van het begin van de schepping af geweest is. (2 Pet 3:4)

Door de hele Schrift vinden we dus belangrijke getuigenissen van de waarheid van wat ons in Genesis wordt verteld. De vergissing van velen is dat zij geen onderscheid maken tussen het wat en het hoe. De Bijbel vertelt ons dat God alle leven heeft geschapen, maar niet hoe. Het boek Job laat zien dat wij niet zonder verstand moeten spreken over dingen waar wij geen weet van hebben. Want dezelfde vraag als die God Job stelde, kan ons gesteld worden: *Waar was u toen Ik ...*

4. De persoonlijkheid van God

Wanneer het voor ons eenmaal vaststaat dat er een Schepper is van alle leven, dan komt de vraag: 'Wie is Hij dan?' We hebben gezien dat Hij 'een beloner is voor wie Hem ernstig zoeken'. Dit houdt noodzakelijkerwijs in dat Hij ieder mens moet zien en horen om te weten wie Hem ernstig zoeken. Het redelijke antwoord is daarom dat Hij een werkelijk Wezen moet zijn, dat niet ver van ons weg is. De Bijbel openbaart God dan ook als de hoogste van alle levende wezens, de Volmaakte en Heilige, geheel anders dan mensen, onzichtbaar maar niettemin aanwezig:

God is Geest. (Johannes 4:24)

Ik ben God en geen mens, heilig in uw midden. (Hosea 11:9; vergelijk 1 Petrus 1:16)

U dan zult volmaakt zijn, gelijk uw hemelse Vader volmaakt is. (Matteüs 5:48)

Hetgeen van Hem niet gezien kan worden, zijn eeuwige kracht en goddelijkheid. (Romeinen 1:20)

God heeft de hemel als een even concrete woonplaats als wij mensen de aarde:

De HERE heeft in de hemel zijn troon. (Psalm 11:4)

Hoor U dan in de hemel, de vaste plaats van uw woning. (1 Koningen 8:39)

De enige Heerser ... de Koning van de koningen en de Here der Heren, die alleen onsterfelijkheid heeft en een ontoegankelijk licht bewoont, die geen van de mensen gezien heeft of zien kan. (1 Timoteüs 6:15-16)

Want wij zouden Zijn aanblik niet kunnen verdragen. Toen Mozes God vroeg of Hij Zijn heerlijkheid mocht zien, toonde God Zich niet aan hem, maar maakte Hij hem Zijn eigenschappen bekend:

Hij zei: U zult mijn aangezicht niet kunnen zien, want geen mens zal Mij zien en leven ... wanneer mijn heerlijkheid voorbijgaat zal Ik u in de rotsholte zetten en u met mijn hand bedekken, totdat ik ben voorbijgegaan ... De HERE ging aan hem voorbij en riep: HERE, HERE, God barmhartig en genadig, lankmoedig, groot van goedertierenheid en trouw, die goedertierenheid bestendigt aan duizenden, die ongerechtigheid,

overtreding en zonde vergeeft; maar de schuldige houdt Hij zeker niet onschuldig. (Exodus 33:18-34:7)

Dat maakt Hem tot een werkelijk Wezen met een bewustzijn, met gevoel en genegenheid. Zijn eigenschappen vertelden het volk Israël Wie en wat Hij voor hen wilde zijn. Het bewijs van Zijn bestaan en aanwezigheid zou dan ook blijken uit het waarmaken hiervan. Hierdoor werd Hij werkelijk de HERE, de 'Ik zal zijn, die Ik zijn zal'. Hetzelfde geldt voor alle beloften voor de toekomst, vooral die wat de Messias betreft. Wanneer God geen realiteit was, kon Hij onmogelijk mensen maken naar Zijn beeld, waarvan Christus Jezus, die Hij Zijn Zoon noemde, het volmaakte voorbeeld is:

En God schiep de mens naar zijn beeld. (Genesis 1:27)

De Zoon ... de afstraling van zijn heerlijkheid en de afdruk van zijn wezen. (Hebreeën 1:3)

Ondanks dat geen mens ooit God heeft gezien, gaven de apostelen aan dat zij in de Here Jezus iets hadden gezien van Wie en wat God is. Hij wordt daarom 'Immanuël' genoemd: 'God met ons':

Indien u Mij zou kennen, zou u ook mijn Vader gekend hebben. Van nu aan kent u Hem en hebt u Hem gezien. Filippus zei tot Hem (Jezus): Here, toon ons de Vader en het is ons genoeg. Jezus zei tot hem: Ben Ik zolang bij u Filippus, en kent u Mij niet? Wie Mij gezien heeft, heeft de Vader gezien. (Johannes 14:7-9)

Het woord is vlees geworden en het heeft onder ons gewoond en wij hebben zijn heerlijkheid aanschouwd, een heerlijkheid als van de eniggeborene van de Vader, vol van genade en waarheid. (Johannes 1:14)

Niemand heeft ooit God gezien, de eniggeboren Zoon, die aan de boezem van de Vader is, die heeft Hem doen kennen. (Johannes 1:18)

Nu kennen wij God en Zijn Zoon door de getuigenissen over Hen in de Bijbel. Straks zullen er echter geen woorden zijn, maar zullen wie geloven de manifestatie van Gods heerlijkheid zien in Zijn Zoon. En Hij zal ons de Vader tonen, zodat onze hoop en ons vertrouwen realiteit wordt:

Zalig de reinen van hart, want zij zullen God zien. (Matteüs 5:8)

... de heiliging, zonder welke niemand de Here zal zien. (Heb 12:14)

Geliefden, nu zijn wij kinderen van God en het is nog niet geopenbaard wat wij zijn zullen; maar wij weten, dat, als Hij (de Zoon) zal geopenbaard zijn, wij Hem gelijk zullen wezen; want wij zullen Hem zien, gelijk Hij is. (1 Johannes 3:2)

Zijn dienstknechten zullen Hem vereren, en zij zullen zijn aangezicht zien. (Openbaring 22:4)

Intussen mogen wij Hem noemen met een naam, die wijst op Zijn innige relatie met mensen: *Onze Vader die in de hemelen bent. (Matteüs 6:9)*

Uit dit alles blijkt dat God geen menselijk idee is, maar een reëel Wezen. En hoewel Hij vanwege onze zonde van ons gescheiden woont in de hemel, communiceert Hij met ons, komt Hij ons nabij door Zich in Zijn woord bekend te maken en Zijn eigenschappen en beloften werkelijkheid te maken in Christus Jezus, de afdruk van Zijn wezen, Zijn volmaakte Zoon. En evenals Hij een Vader en Zoon relatie heeft met Hem, kan en wil God een relatie hebben met wie in Hem geloven.

Een God van nabij

Wie in de Bijbel het getuigenis van en over gelovigen leest, bemerkt dat zij niet een idee aanhangen of allerlei theorieën nodig hebben om te bewijzen dat er een God moet zijn. Zij hebben een ervaringsgeloof, omdat zij de nabijheid van God hebben bemerkt (Gen 28:16-17). Hij verhoorde hun gebeden (zie Ps 54 en 118), sloot verbonden met hen (Gen 17), sprak tot hen via engelen (Zacharia; Johannes in Openbaring), deed wonderen (door Mozes, Elia, Elisa, Jezus, de apostelen). Zijn relatie met gelovigen blijkt uit hoe Hij hen noemde en behandelde: Zo noemde Hij Abraham Zijn vriend (Jak 2:23; vgl Ex 33:11) en David de man naar zijn hart (1 Sam 13:14; Hand 13:22). God ziet ons vanuit de hemel (Ps 33:13-19;34:16; 2 Kron 16:9; Jer 16:17; Heb 4:13). Wie oprecht in Hem geloven, zal Hij nooit alleen laten (Gen 28:13-15; Ex 3:8; 2 Sam 7:11-16; Ps 34:8; Mat 22:32). Hij toont Zijn liefde en zorg voor Zijn volk (Ex 19:4; Jes 46:3-4; Jer 31:3; Hos 11:3-4; Joh 3:16; Mat 6:25-34). Maar Gods bestaan en nabijheid blijken vooral uit dat Hij Zijn verbonden nakomt en Zijn beloften vervuld (Ex 2:24;13:11; Deut 10:20-22; 1 Kon 8:22-26; Ps 89; Luc 1:30-33;54-55;68-79). Hij vertrouwt Zijn wil toe aan betrouwbare mensen (Am 3:7), zodat zij in Hem geloven als de God die hen vertelt wat in de toekomst zal gebeuren (Jes 44:24-28 45:18-21; vgl Joh 14:29;16:1-4), en Die zij mogen vragen Zijn beloften na te komen, zoals Daniël deed (Dan 9:1-12:13). Gebed is de uiting van geloof en verbondenheid met een levende Realiteit, anders zou het een spreken in het niets zijn. Het feit dat God een Verhoorder van gebeden is, bewijst dat Hij bestaat en ons vanuit de hemel kan zien en horen. Hij weet wat wij nodig hebben en wil het ons geven op grond van ons geloof, nu en/of in de toekomst (Ps 145:15-19; Mat 7:7-12; Joh 16:23-24). Intussen hebben wij de belofte dat de Here Jezus daar is waar gelovigen bijeenkomen om Hem te belijden, volgen en dienen als hun Here (Mat 18:20; zie ook Heb 12:2-3).

5. Engelen. Gods volmaakte dienaren

Wie het antwoord zoekt op de vraag 'wie of wat zijn engelen?' merkt dat de Bijbel weinig tot niets vertelt over hun natuur en bestaanswijze. De reden is dat het in de Bijbel gaat om de verhouding tussen God en **mensen**. En juist in verband daarmee vinden we een belangrijke uitspraak, die ons helpt bij het begrijpen van de rol die zij spelen in Gods werk:

Zijn zij niet allen dienende geesten, die uitgezonden worden ten dienste van hen, die het heil zullen beërven? (Heb 1: 14; vgl 1:7, Ps 103:20)

Ondanks dat deze woorden niet bedoeld waren om de natuur van engelen te beschrijven, leren we eruit dat zij 'geesten' zijn. Paulus schreef dat er 'natuurlijke lichamen' zijn (van vlees en bloed) en 'geestelijke lichamen'. Mensen die overgaan van natuurlijk naar geestelijk leven worden 'uit de hemel' of 'hemelsen' genoemd, in tegenstelling tot wie 'uit de aarde', 'stoffelijk', zijn. Dat 'natuurlijke lichaam' kan het eeuwige leven niet binnengaan, omdat het aardsgезind, ongeestelijk is. Alleen het volmaakte en onvergankelijke (zoals engelen) kan in Gods nabijheid verblijven (1 Kor 15:35-50). Dit komt overeen met wat de Here Jezus zei:

Tenzij iemand geboren wordt uit water en Geest, kan hij het Koninkrijk van God niet binnen gaan. Wat uit het vlees geboren is, is vlees, en wat uit de Geest geboren is, is geest. (Johannes 3:5-6)

Maar wie waardig gekeurd zijn deel te verkrijgen aan die eeuw en aan de opstanding uit de doden ... kunnen niet meer sterven; immers, zij zijn aan de engelen gelijk en zij zijn kinderen van God, omdat zij kinderen van de opstanding zijn. (Lucas 20:35-36)

Hieruit leiden wij af dat zij volmaakt en onsterfelijk zijn en wij, als wij eeuwig leven ontvangen, een volmaakt 'hemels lichaam' zullen hebben, en in die zin aan hen gelijk zullen zijn. De schrijver van de brief aan de Hebreëën herinnert, Psalm 8 citerend, aan het hoge doel van God met de schepping van de mens en de vervulling daarvan in Christus Jezus:

Want niet aan engelen heeft Hij de toekomstige wereld, waarvan wij spreken, onderworpen. Maar iemand heeft ergens betuigd, zeggende: Wat is de mens, dat U hem gedenkt, of de mensenzoon, dat U naar hem omziet? U hebt hem voor een korte tijd beneden de engelen ge-

steld, met heerlijkheid en eer hebt u hem gekroond...wij zien Jezus, die voor een korte tijd beneden de engelen gesteld was vanwege het lijden van de dood...met heerlijkheid gekroond (Hebreeën 2:5-9).

Christus Jezus is de eerste van allen die behoren tot de geestelijke schepping, meer geworden dan de engelen:

Tot wie van de engelen heeft Hij ooit gezegd: Mijn Zoon bent U ... Zet U aan mijn rechterhand. (Hebreeën 1:5 en 13)

Jezus Christus, die aan de rechterhand van God is, naar de hemel gegaan, terwijl engelen en machten en krachten Hem onderworpen zijn. (1 Petrus 3:21-22)

En Hem moeten alle engelen van God huldigen. (Hebreeën 1:6)

De Here Jezus zei dat de engelen voortdurend het aangezicht zien van God (Matteüs 18:10). In Openbaring 5:11-13 zien we hen dan ook rond de troon van God in de hemel, in lofprijzing tot Hem en Zijn Zoon. Wij mensen kunnen Gods aangezicht niet zien vanwege onze onreinheid door de zonde (Exodus 33:20). Dat engelen dat wel kunnen, houdt in dat zij zonder zonde zijn en dus volmaakt (vergelijk dit met Christus Jezus in Hebreeën 7:26). God zendt engelen uit als Zijn betrouwbare dienaren ten behoeve van mensen. Zij doen voor Hem vele taken in verband met de voltooiing van Zijn scheppingswerk en heilswerk ten behoeve van mensen. Het uitzenden van Zijn Geest kan daarom ook betrekking hebben op het zenden van een engel, in wie God Zijn macht en kracht legt:

Toen riepen wij tot de HERE, en Hij hoorde onze stem, zond een engel en leidde ons uit Egypte. (Numeri 20:16)

In al hun benauwdheid was ook Hij (God) benauwd, en de Engel van zijn aangezicht heeft hen gered. (Jesaja 63:9)

U, die de wet ontvangen hebt op beschikking van engelen. (Handelingen 7:53)

Ik ben Gabriël, die voor Gods aangezicht sta, en ik ben gekomen om tot u (Maria) te spreken en deze blijmare te verkondigen. (Lucas 1:18-29)

Een voorbeeld van het uitzenden van engelen ten dienste van hen die het heil zullen beërven, vinden we in het leven van de Here Jezus. Na de verzoeking in de woestijn dienden engelen Hem (Matteüs 4:11). Maar al eerder in Zijn leven waren zij werkzaam om te zorgen dat Hem niets overkwam, voordat de bestemde tijd was gekomen (Matteüs 2:13). Dit zijn vervullingen van Gods beloften in Psalm 91:

Aan zijn engelen zal Hij opdracht geven aangaande U, en op handen zullen zij u dragen, opdat U uw voet niet aan een steen stoot. (Matteüs 4:6; Lucas 4:10; Psalm 91:11-12)

Maar ook anderen hebben de vervulling van Gods belofte van bijstand ervaren, door de nabijheid van engelen, op momenten dat er menselijkerwijs gesproken geen redding meer mogelijk was:

De engel van de HERE legert Zich rondom wie Hem vrezen, en redt hen. (Psalm 34:8)

Zij die bij ons zijn, zijn talrijker dan zij, die bij hen zijn ... en zie, de berg was vol vurige paarden en wagens rondom Elisa. (2 Kon 6:15-17)

Maar een engel van de Here opende 's nachts de deuren van de gevangenis en leidde hen naar buiten. (Hand 5:19; vgl 12:7 en Dan 6:23)

Soms moeten zij destructief werk doen, om de vervulling van Gods plan voortgang te kunnen laten vinden. Want wanneer God dit niet zou doen, zouden Zijn kinderen ten onder gaan door het geweld van hun vijanden. De tijd van Noach laat dit duidelijk zien. Zij redden gelovigen uit de macht van de ongelovigen of straffen ongehoorzamen.

Hij zond tegen hen zijn brandende toorn, verbolgenheid en angstwekkende gramschap, een schare van verderfengelen. (Psalm 78:49; vergelijk 1 Kron 21:12 en 15; 2 Sam 24:16-17).

Het werk van de engelen zal in ieder geval doorgaan tot de wederkomst van Christus Jezus uit de hemel. Hij heeft hen van God tot Zijn beschikking gekregen om Hem te helpen Gods wil uit te voeren, zoals mensen wakker roepen uit hun doodsslaap:

Bij de openbaring van de Here Jezus van de hemel met de engelen van zijn kracht. (2 Tessalonicenzen 1:7)

En Hij zal zijn engelen uitzenden met luid bazuingeschal en zij zullen zijn uitverkorenen verzamelen uit de vier windstreken, van het ene uiterste van de hemelen tot het andere. (Matteüs 24:31)

De Zoon des mensen zal zijn engelen uitzenden en zij zullen uit zijn Koninkrijk verzamelen al wat tot zonde verleidt. (Matteüs 13:41)

Hun werk ten behoeve van het heil van mensen zal waarschijnlijk in grote lijnen ten einde zijn gekomen, wanneer het Koninkrijk van God op aarde is gekomen. Want dan zullen er mensen zijn die volmaakt en onsterfelijk zijn geworden als de engelen, en dus op dezelfde wijze werk voor Christus kunnen doen als de engelen voor God.

6. De mens. Geschapen naar Gods beeld

De mens is voortdurend op zoek naar zijn identiteit: 'Wie zijn wij en waar komen wij vandaan?'. Voor wie niet gelooft in de Schepper is dit een nooit eindigende zoektocht. Maar in plaats van het wetenschappelijk bewijs voor onze oorsprong in de natuurwereld te zoeken, zou onderzoek naar de plaats van de mens, te midden van alle andere wezens, tot een ander resultaat kunnen leiden. Want het valt niet te ontkennen dat de mens uniek is in de natuurwereld. De Bijbel vertelt dat wij hier niet toevallig zijn, als het product van een langzame ontwikkeling uit andere, primitievere wezens, maar dat God de mens naar Zijn plan heeft gemaakt:

En God zei: Laat Ons mensen maken naar ons beeld, als onze gelijkenis, opdat zij heersen ... over de gehele aarde ... En God schiep de mens naar zijn beeld; naar Gods beeld schiep Hij hem; man en vrouw schiep Hij hen. (Genesis 1:26; vergelijk 9:6)

Dat dit geen primitief idee is, uit een ver verleden, toont het geloof van de Here Jezus en de apostelen. Zij geloofden dat God verantwoordelijk is voor alle leven en alle mensen zijn voortgekomen uit dit eerste mensenpaar (Mat 19:4; 1 Kor 11 :7; Jak 3:9). Maar wat wordt bedoeld met: 'naar ons beeld, als onze gelijkenis'? De mens heeft in bepaalde opzichten een gelijkenis met zijn Schepper. Met onze schepping van de mens heeft God Zichzelf 'gereproduceerd' en er moet iets van God in de mens te herkennen zijn. Wanneer deze later zelf nageslacht voortbrengt, legt hij op zijn beurt zijn eigenschappen daarin; het zijn afdrukken van zijn wezen:

Adam verwekte (een zoon) naar zijn gelijkenis, als zijn beeld. (Gen 5:3)

Hiermee worden echter niet meer het beeld en gelijkenis van God bedoeld, maar de mens zoals Adam geworden is: zondig in het vlees, zodat hij de heerlijkheid van God niet in zich draagt. Wanneer dit voor altijd was voortgegaan, zou Gods scheppingswerk een hopeloze mislukking zijn. God zei echter dat het **goed** was wat Hij had geschapen. In Zijn alwetendheid moet Hij gezien hebben dat er uiteindelijk wel mensen met de heerlijkheid van zijn beeld en gelijkenis zouden zijn:

Want allen hebben gezondigd en derven (lopen mis) de heerlijkheid van God. (Romeinen 3:23)

... juist om de rijkdom van zijn heerlijkheid bekend te maken over ... (wie) Hij tot heerlijkheid heeft voorbereid. (Romeinen 9:23)

Wij dan ... hebben vrede met God door onze Here Jezus Christus ... en roemen in de hoop op de heerlijkheid van God. (Romeinen 5:1-2)

Het natuurlijke nageslacht van Adam kan Gods heerlijkheid niet weerspiegelen. Dit is een voortdurend vraagpunt van gelovigen aan God. David vroeg zich af welke verklaring er is voor die hoge plaats van de mens in Gods onmetelijke heelal; en de schrijver van de brief aan de Hebreëen wijst op de vervulling van Gods plan met ons in Christus Jezus:

Wat is de mens, dat U aan hem denkt, en het mensenkind, dat U naar hem omziet? Toch hebt U hem bijna goddelijk gemaakt, en hem met heerlijkheid en luister gekroond. (Psalm 8:4-9)

... maar wij zien Jezus ... met heerlijkheid en eer gekroond. (Hebreëen 2:6-9)

In de persoon van Jezus heeft God uit de mensheid een nieuwe mens verwekt, die deze heerlijkheid van God wel draagt en weerspiegelt. De apostelen getuigen van wat zij hebben gezien en ervaren van deze 'zoon des mensen', de mens bij uitnemendheid:

Wij hebben zijn heerlijkheid aanschouwd, een heerlijkheid als van de eniggeborene van de Vader, vol van genade en waarheid. (Joh 1:14)

Deze de afstraling van zijn heerlijkheid, en de afdruk van zijn wezen. (Hebreëen 1:3)

Zij hebben twee kanten van Hem gezien: Zijn gestalte als dienstknecht, die volmaakt Gods wil deed, en Zijn verheerlijkte gestalte toen zij met Hem op de berg waren (Luc 9:29; 2 Pet 1:16). Zijn verheerlijking was een voorproef van wat Hij zou ontvangen, als Hij de wil van Zijn Vader tot het laatst zou doen. Hierin is Hij het voorbeeld voor wie in Hem gelooft:

Laat die gezindheid bij u zijn, welke ook in Christus Jezus was, die in de gestalte van God zijnde, het God gelijk zijn niet als een roof heeft geacht, maar de gestalte van een dienstknecht heeft aangenomen ... heeft Hij zich vernederd en is gehoorzaam geworden tot de dood, ja tot de kruisdood. Daarom heeft God Hem ook uitermate verhoogd. (Filippenzen 2:5-9; vergelijk Romeinen 8:5-7).

Door verbondenheid met Christus Jezus, en door in hun leven dezelfde gezindheid te tonen als Hij, kunnen ook andere mensen deel krijgen aan dezelfde natuur en dezelfde heerlijkheid weerspiegelen als Hij:

Want het voegde Hem ... dat Hij, om vele zonen tot heerlijkheid te brengen, de Leidsman van hun behoudenis door lijden heen zou volmaken. (Hebreeën 2:10)

Daartoe heeft Hij u ook door ons evangelie geroepen tot het verkrijgen van de heerlijkheid van onze Here Jezus Christus. (2 Tessalonicenzen 2:14; 1 Tessalonicenzen 2:12; vergelijk 2 Timoteüs 2:10)

En wij allen, die ... de heerlijkheid van de Here weerspiegelen, veranderen naar hetzelfde beeld van heerlijkheid tot heerlijkheid. (2 Kor 3:18)

Wanneer dit werkelijkheid is geworden, zal Gods doel met de schepping zijn bereikt. Dan zijn de mensen als Zijn zonen, dragen zij Zijn beeld en zal de aarde van Zijn heerlijkheid vol worden:

En gelijk wij het beeld van de stoffelijke (Adam) gedragen hebben, zo zullen wij het beeld van de hemelse (Christus) dragen. (1 Kor 15:49)

... met reikhalzend verlangen wacht de schepping op het openbaar worden van de zonen van God ... maar ook wij zelf ... zuchten bij onszelf in de verwachting van het zoonschap ... Want die Hij tevoren gekend heeft, heeft Hij ook tevoren bestemd tot gelijkvormigheid aan het beeld van zijn Zoon, opdat Hij de eerstgeborene zou zijn onder vele broederen. (Romeinen 8:19-30)

Ik zal hem een God zijn en hij zal Mij een zoon zijn. (Openbaring 21:7)

Geliefden, nu zijn wij kinderen van God, en het is nog niet geopenbaard wat wij zijn zullen; maar wij weten, dat, als Hij (Christus) zal geopenbaard zijn, wij Hem gelijk zullen wezen. (1 Johannes 3:2)

Psalm 8 en de heerlijkheid van de mens in Christus Jezus

De aandacht van gelovigen richt zich op Gods doel met de schepping van de mens, zoals geopenbaard in het boek Genesis (1:26). Koning David schreef in Psalm 8 een overdenking hiervan. Hij zag de heerlijkheid van de Hemelkoning (vs 1-4), die de mens schiep om Zijn onderkoning op aarde te zijn (vgl Gen 41:40) en te regeren over alle wezens daarop (vs 4-9). Omdat het hier om Adam ging, heeft David waarschijnlijk in eerste instantie een specifieke mens op het oog. In Psalm 21:6 beschouwt hij zijn eigen unieke positie als koning op Gods troon op aarde. In Psalm 72 spreekt hij over zijn zoon Salomo. Maar beide waren zij niet de eeuwige koning die God beloofde (zie 2 Sam 7:11-29; Ps 21:5 en 72:17). Genesis 1 en Psalm 8 vormen dan ook het begin van een rode draad in de openbaring van Gods doel met de mens, die ons leidt tot het Nieuwe Testament en de daarin geopenbaarde vervulling in Christus Jezus (Luc 10:22; Efez 1:21-22; 1 Kor 15:25-27; Heb 1:1-4 en 2:5-9; Kol 1:15-17) en doorgaat in allen die geloven (Heb 2:10; Rom 8:17).

7. Beproeving van het geloof

Wanneer wij een apparaat kopen, proberen wij dat uit; want we willen weten of het voldoet aan onze verwachting. God doet iets dergelijks door allen die zeggen dat zij Hem geloven te beproeven, om zo aan het licht te brengen of zij menen wat zij zeggen. Want geloven is niet iets vaags en vrijblijvends, maar actief, werkend door liefde voor God en mensen. Ook stelt de mens niet zelf de criteria vast voor wat geloof is. God vraagt een door Hem bepaald geloof. Alleen wie dat geloof toont, komt in aanmerking voor het eeuwige leven. De Here Jezus vroeg zich eens af:

Als de Zoon des mensen komt, zal Hij dan het geloof vinden op aarde? (Lucas 18:8)

Het zou daarom goed zijn wanneer wij regelmatig ernstig bij onszelf onderzochten, door de Bijbel goed te lezen en te bidden tot God, of het geloof dat wij zeggen te hebben wel overeenkomt met het geloof dat Hij van ons vraagt, zoals Paulus dringend adviseert in 2 Korintiërs 13:5

Stelt uzelf op de proef, of u wel in het geloof bent, onderzoekt uzelf.

Het eeuwige leven is te kostbaar om er nonchalant mee om te gaan, menend dat wij toch wel behouden worden. Paulus wil ons bewaren voor teleurstelling op de dag van het oordeel. Maar behalve dat wij ons zelf zouden moeten beproeven, doet God het ons ook. Daarbij weet Hij hoever Hij kan gaan, zodat wij net niet door de druk hoeven te bezwijken:

U hebt geen bovenmenselijke verzoeking te doorstaan. God is getrouw, die niet zal gedogen, dat u boven vermogen verzocht wordt, want Hij zal met de verzoeking ook voor de uitkomst zorgen, zodat u er tegen bestand bent. (1 Korintiërs 10:13)

Want doordat Hijzelf (Christus) in verzoekingën geleden heeft, kan Hij hun, die verzocht worden, te hulp komen. (Heb 4:15; zie ook 2:18)

In een aantal gevallen zijn verzoeken en beproeven synoniem. God beproeft of verzoekt niet willekeurig, maar met een doel: de versterking en groei van ons geloof, zodat we onze hoop op eeuwig leven bij de komst van de Here Jezus uit de hemel vasthouden. Doordat Hij ons beproeft, krijgen wij als het ware inzicht in de mate van ons geloof op dát moment. Dit biedt ons de mogelijkheid van de ene fase tot een volgende fase van

ons geloof te komen, zodat dit zich ontwikkelt, groeit. De groei en versterking van ons geloof worden zichtbaar in onze hoop en goede deugden:

Want u weet, dat de beproefdheid van uw geloof volharding uitwerkt. Maar die volharding moet volkomen doorwerken, zodat u volkomen en onberispelijk bent en in niets tekort schiet. (Jakobus 1:3-4)

Wij weten, dat de verdrukking volharding uitwerkt, en de volharding beproefdheid, en de beproefdheid hoop; en de hoop maakt niet beschaamd. (Romeinen 5: 3-5)

... indien u slechts wel gegrond en standvastig blijft in het geloof. (Kolossenzen 1:21-23)

In de Bijbel wordt ook wel het woord tuchtigen gebruikt; niet in de zin van straffen uit afwijzing, maar van corrigeren uit liefde, omdat God niet wil dat wie Hij liefheeft verloren gaat. Zoals een vader en opvoeder geeft Hij kaders aan voor ons leven, zodat wij daar niet buiten treden. Daarbij horen kleine straffen, die ons moeten behoeden voor veel ergere gevolgen. Wanneer wij aannemen wat Hij ons leert, zal ons geloof eeuwige vrucht dragen. De Here Jezus vergeleek dit met een wijnbouwer, die de ranken van een druivenstok inkort, zodat deze meer en betere vrucht geeft:

Allen, die Ik liefheb, bestraf ik en tuchtig Ik; wees dan ijverig en bekeer u. (Openbaring 3:19)

Want wie Hij liefheeft, tuchtigt de Here, en Hij kastijdt iedere zoon, die Hij aanneemt ... Hij doet het (tuchtigen) tot ons nut, opdat wij deel krijgen aan zijn heiligheid ... tucht brengt hun, die erdoor geoefend zijn, een vreedzame vrucht, die bestaat in gerechtigheid. (Hebreeën 12:4-11; 5:14; zie Jeremia 10:23-24)

Elke rank aan Mij (Jezus), die geen vrucht draagt, snoeit Hij (God), opdat zij meer vrucht zal dragen. (Johannes 15:1-8)

In de eerste eeuw werd de sterkte van het geloof van de volgelingen van Christus vooral beproefd door verdrukking en lijden: bleven zij volharden bij uitbanning, vernedering, geseling en naderende dood, of zeiden zij uit angst dat Jezus niet leeft, en dat zij geen aanhangers van Hem waren?

... dienende de Here met alle ootmoed, onder tranen en beproevingen, die mij (Paulus) overkwamen door de aanslagen van de Joden ... (Handelingen 20:19)

Wees niet bevreesd voor hetgeen u lijden zult. Zie, de duivel zal sommigen van u in de gevangenis werpen, opdat u verzocht wordt ... Wees getrouw tot de dood en Ik zal u geven de kroon des levens. (Op 2:10)

Want doordat zij beproefd zijn gebleken in veel verdrukking ... (2 Korintiërs 8:2; Romeinen 16:10)

Deze verdrukkingen maken deel uit van het louteringsproces dat God toepast, om enerzijds wie het niet waard is om eeuwig leven te ontvangen uit te zuiveren, en anderzijds hen die het wel waard zijn geheel te zuiveren van de laatste resten van het kwade in hen:

Geliefden, laat de vuurgloed, die tot beproeving dient, u niet bevreemden...Integendeel, verblijdt u naarmate u deel hebt aan het lijden van Christus, opdat u zich ook met vreugde zult mogen verblijden bij de openbaring van zijn heerlijkheid. (1 Petrus 4:12-13)

Verheugt u daarin (hoop), ook al wordt u thans ... voor korte tijd door allerlei verzoeken bedroefd, opdat de echtheid van uw geloof, kostbaarder dan vergankelijk goud, dat door vuur beproefd wordt, tot lof en heerlijkheid en eer blijke te zijn bij de openbaring van Jezus Christus. (1 Pet 1:6-7; zie ook Luc 22:31-32a; voor echtheid van geloof Op 3:18).

Voor wie het ene en waarachtige geloof vasthoudt, door verdrukking en lijden heen, of die nu licht of zwaar is, maar ook in de verleidingen die wij in en buiten ons ontmoeten, geldt deze zaligspreking:

Zalig is de man, die in verzoeking volhardt, want, wanneer hij de proef heeft doorstaan, zal hij de levenskroon ontvangen, die Hij beloofd heeft aan wie Hem liefhebben. (Jakobus 1:12)

De vrije wil en keuze van de mens

Beproeving houdt keuzemogelijkheid in en daarvoor heeft God ons een vrije wil gegeven. Hij geeft vooraf de keuzemogelijkheden aan, met de gevolgen die deze hebben voor onze toekomstige bestemming (Deut 30:11-20; Joz 24:14-18). God helpt ons daarbij de beste keus te maken (Ps 25:12; Rom 8:26-30). De idee van de eeuwige voorbestemming is daarmee in tegenspraak. God weet weliswaar alle dingen, maar Hij bepaalde niet wat wij doen en laten, alsof wij robots of willoze marionetten zijn, maar wat onze bestemming zal zijn, juist naar wat Hij tevoren zag van ons (on)geloof en onze (on) gehoorzaamheid. Wat zou anders de zin zijn van bidden of God ons wil bewaren in en redden van beproeving (Mat 6:13; Op 3:10; 2 Pet 2:9)? Hij heeft de criteria bepaald voor wie geschikt is dienaar in Zijn Koninkrijk te zijn en op grond daarvan oordeelt Hij ons (2 Tim 2:19-22). God is rechtvaardig in Zijn verkiezing en oordeel (2 Tess 1:3-12; Rom 3:4-6; 2:1-11; Efez 1:3-14; Rom 9:14-24). Zo kon God ook vooraf getuigen van de rechtvaardigheid van Zijn Zoon (1 Pet 1:11; Mat 12:17-18; 3:17; 17:5).

8. Zonde. Overtreding van Gods wil

Omdat God de mens maakte met een vrije wil, en daarmee vrijheid om te kiezen, kunnen wij zowel doen wat Hem behaagt als mishaaft. Dit laatste noemt God zonde. Maar wat is zonde precies en hoe komt deze tot stand? De Bijbel leert dat wie weet wat God vraagt maar het niet doet, zondigt. Hij overtreedt Gods wil. Zoals er in de wereld, bij overtreding van de wet, een onderzoek volgt, waarop een straf wordt bepaald, moet er ook in dit geval een toets zijn waarop God Zijn oordeel baseert. Voor Israël was die toets de wet, die ieder lid van het volk geacht werd te kennen:

*Zonde wordt niet toegerekend, als er geen wet is. (Rom 5:13; 3:20)
... doet u zonde en wordt u door de wet overtuigd van overtreding.
(Jakobus 2:9)*

Ja, ik zou de zonde niet hebben leren kennen, tenzij door de wet; immers ook van de begeerlijkheid zou ik niet geweten hebben, indien de wet niet zei: u zult niet begeren. (Romeinen 7:7)

Geboden en verboden prikkelen ons, de Wetgever uit te dagen door, in het toegeven aan onze begeerten en hartstochten, de ons gestelde grenzen te overschrijden:

*Maar uitgaande van het gebod, wekte de zonde in mij allerlei begeerlijkheid op; want zonder de wet is de zonde dood. (Romeinen 7:8)
Want toen wij in het vlees waren, werkten de zondige hartstochten, die door de wet geprikkeld worden, in onze leden. (Romeinen 7:5)*

De eerste mens overtrad ook een gebod. God had gezegd dat hij van alle bomen mocht eten, maar van één boom af moest blijven. Dit was de toets van zijn gehoorzaamheid. Dit gebod prikkelde de mens echter, en in plaats van zijn begeerte te overwinnen gaf hij er aan toe:

En de vrouw zag dat de boom goed was om van te eten, en dat hij een lust was voor de ogen, ja, dat de boom begeerlijk was om daardoor verstandig te worden, en zij nam van zijn vrucht en at, en zij gaf ook aan haar man, die bij haar was, en hij at. (Genesis 3:6)

Hier wordt het proces voorgesteld dat plaats vindt in de menselijke gedachten, waardoor wij proberen onze zonden als niet erg voor te stellen:

Hoelang zullen in uw binnenste uw zondige overleggingen verwijlen?

*Arglistig is het hart boven alles, ja verderfelijk is het. (Jer 4:14 en 17:9)
Want uit het hart komen boze overleggingen. (Matteüs 15:19)
Maar zo vaak iemand verzocht wordt, komt dit voort uit de zuiging en verlokking van zijn eigen begeerte. Daarna, als die begeerte bevrucht is, baart zij zonde. (Jakobus 1:14)*

Wij mensen zijn in principe vrij, maar van nature zo gericht op het bevredigen van onze begeerten, dat wij daarvan, zonder het in te zien, slaven zijn; gevangen in de strik van onze zelfzuchtigheid. God wil ons tegen onszelf beschermen en vraagt ons ons te beheersen om echt vrij te zijn:

Indien u niet goed handelt, ligt de zonde als een belager aan de deur, wiens begeerte naar u uitgaat, doch over wie u moet heersen. (Genesis 4:7)

Laat de zonde niet langer als koning heersen in uw sterfelijk lichaam, zodat u aan zijn begeerten zou gehoorzamen ... Immers, de zonde zal over u geen heerschappij voeren. (Romeinen 6:12-14)

Weet u niet, dat u hem, in wiens dienst u zich stelt als slaven ter gehoorzaamheid, ook moet gehoorzamen als slaven, hetzij dan van de zonde tot de dood, hetzij van de gehoorzaamheid tot gerechtigheid? (Romeinen 6: 16; vergelijk Johannes 8:34)

Gebruikt echter die vrijheid niet als een aanleiding voor het vlees. (Galaten 5:13)

God laat ons zien dat er een weg is die naar vrijheid leidt: de weg die Zijn Zoon Christus Jezus ging. Zijn voorbeeld is daarom de toets voor ons leven. Hij deed alleen het goede en zondigde niet tegen God. Door Zijn kruisdood toonde Hij hoe radicaal Hij met de zonde wilde afrekenen, zodat deze geen kans zou krijgen Hem in bezit te nemen en te beheersen:

... daar ook Christus ... u een voorbeeld heeft nagelaten, opdat u in zijn voetsporen zou treden; die geen zonde gedaan heeft. (1 Petrus 2:21-22; vergelijk Hebrëeën 4:15)

Laat u met God verzoenen. Hem (Christus), die geen zonde gekend heeft, heeft Hij (God) voor ons tot zonde gemaakt. (2 Kor 5:20-21)

Want wat zijn dood betreft, is Hij voor de zonde eens voor altijd gestorven. (Romeinen 6:10)

Geen mens kan zeggen dat hij niet op enig moment gezondigd heeft:

... gelijk door één mens de zonde de wereld is binnengekomen ... omdat allen gezondigd hebben ... Want allen hebben gezondigd. (Romeinen 5:12; 3:23)

Indien wij zeggen, dat wij geen zonde hebben, misleiden wij onszelf en de waarheid is in ons niet ... Indien wij zeggen, dat wij niet gezondigd hebben, maken wij Hem tot een leugenaar en zijn woord is in ons niet. (1 Johannes 1:8-10; vergelijk Johannes 8:7)

Met de doop beloven wij niet meer Adam na te volgen, maar Jezus:

Want wie Christus Jezus toebehoren, hebben het vlees met zijn harts-tochten en begeerten gekruisigd. (Galaten 5:24; vergelijk Matteüs 5:43-48)

Wie op deze wijze het vlees doodt, is voortaan niet meer bezig met het bevredigen daarvan, maar heeft de gezindheid van Christus. Hij is gericht op het blijvende, in plaats van op het tijdelijke:

Een ieder, die in Hem blijft, zondigt niet; een ieder, die zondigt, heeft Hem niet gezien en heeft Hem niet gekend ... Een ieder, die uit God geboren is, doet geen zonde; want het zaad (van God) blijft in hem en hij kan niet zondigen, want hij is uit God geboren. (1 Joh 3:6,9; 5:18)

Want al wat in de wereld is: de begeerten van het vlees, de begeerte van de ogen en een hovaardig leven, is niet uit de Vader, maar uit de wereld. En de wereld gaat voorbij en haar begeren, maar wie de wil van God doet, blijft tot in eeuwigheid. (1 Johannes 2:16-17)

Dit wil niet zeggen dat wij dan niet meer kunnen zondigen, maar dat wij dat niet bewust, opzettelijk meer doen. Wij moeten altijd waakzaam blijven, omdat wij nog in een wereld vol verleidingen leven:

Als iemand dan weet goed te doen en het niet doet, is het hem tot zonde. (Jakobus 4:17)

Want indien wij opzettelijk zondigen, nadat wij tot erkenning van de waarheid gekomen zijn, blijft er geen offer voor de zonde meer over, maar een vreselijk uitzicht op het oordeel. (Hebreeën 10:26-27)

Vergeving van zonde

Omdat God geen behoefte heeft aan de dood van zondaars, maar wil dat zij leven (Ezech 18:23), stelt Hij zich voor als vergevend God (Ex 34:7), Die voorbijziet aan zonden van wie in geloof, berouw en bekering tot Hem gaan (Luc 24:47; Hand 2:38;3:19;13:38-39; Rom 4:7-8; Heb 8:12; 1 Joh 1:7,9; Mat 18:21-35).

9. De dood. Gods vonnis over de zonde

God heeft de mens geschapen naar Zijn beeld en als Zijn gelijkenis. Maar hij werd niet zo geprogrammeerd, dat hij alleen maar kon doen wat God wilde. De mens werd geschapen met een vrije wil en heeft dus keuzevrijheid. God stelt ons door middel van Zijn opvoedingsproces voor keuzes. Uit wat wij kiezen, blijkt of wij in Hem geloven, en of wij Hem echt willen gehoorzamen. De eerste mensen gaven toe aan de verleiding iets te doen dat God hen had verboden. Zij meenden Gods doel met hun schepping in en door het vlees te kunnen bereiken, in plaats van zich van Hem afhankelijk te stellen en geduld te tonen. Het lag niet aan God dat zij Zijn wil overtraden maar aan de mens. God was heel duidelijk geweest, en de mens had de boodschap begrepen. Zij waren geheel vrij in de hof, op één kleine beperking na: het eten van één bepaalde boom:

Van alle bomen in de hof mag u vrij eten, maar van de boom van de kennis van goed en kwaad zult u niet eten, want ten dage, dat u daarvan eet, zult u voorzeker sterven. (Genesis 2:17; vergelijk 3:3)

De slang echter verleidde Eva met schoonklinkende woorden, die suggereerden dat zij niet zou sterven, maar als God zijn en zelf zou weten wat goed en kwaad is. Vanuit die kennis zou zij zelf in staat zijn de juiste keuzes te maken (Genesis 3:4-5). Iets dat overigens in de kern van de zaak neerkwam op de vervulling van hun mogelijk diep verlangen zelf te mogen uitmaken wat goed en kwaad is. Het valt inderdaad niet te ontkennen dat zij niet stierf op het moment dat zij van de vrucht van die boom at. Dit neemt echter niet weg dat de dood, als de straf op de overtreding van Gods gebod, haar en Adam uiteindelijk daadwerkelijk trof. Het sterven is een proces, dat begint bij de eerste zonde. Paulus zag zichzelf in eenzelfde positie als Adam: toen hij jong was, wist hij niet wat zonde was. Maar toen hij ouder werd en geacht werd de wet te kennen, begon hij te sterven door de zonde:

Ik heb eertijds geleefd zonder wet; toen echter het gebod kwam, begon de zonde te leven, maar ik begon te sterven, en het gebod dat ten leven moest leiden, bleek voor mij juist ten dode te zijn; want de zonde heeft uitgaande van het gebod, mij misleid en door middel daarvan gedood. (Romeinen 7:7-12)

*... als de zonde volgroeid is, brengt zij de dood voort. (Jakobus 1:15)
Het loon dat de zonde geeft is de dood. (Romeinen 6:23; vergelijk Spreuken 12:28)*

De gezindheid van het vlees is de dood, maar de gezindheid van de Geest is leven en vrede. (Romeinen 8:6)

De dood trof niet alleen Adam en Eva, maar allen die uit hen voortkwamen (Gen 5). Alle mensen volgden hen na in hun zonde aan God gelijk te willen zijn, zonder te geloven. En zoals Adam en Eva alle zondaars vertegenwoordigen, werden allen inbegrepen in Gods doodvonnis over hen:

Daarom, gelijk door één mens de zonde de wereld is binnengekomen en door de zonde de dood, zo is ook de dood tot alle mensen doorgegaan, omdat allen gezondigd hebben. (Romeinen 5:12)

Want, omdat de dood er is door een mens ... Want evenals in Adam allen sterven. (1 Korintiërs 15:21-22)

Sterven wij, dan wordt het scheppingsproces als het ware omgekeerd: bij zijn schepping werd de levensadem in de neus van de mens geblazen, zodat hij leefde; wanneer wij sterven, blazen wij onze laatste adem uit en vergaan vervolgens weer tot het stof waaruit wij gemaakt zijn:

... totdat u tot de aardbodem wederkeert, omdat u daaruit genomen bent; want stof bent u en tot stof zult u wederkeren. (Genesis 3:19)

Neemt U hun adem weg, zij sterven en keren weder tot hun stof.

(Psalm 104:29; zie 90:3; 146:4)

Alles is geworden uit stof, en alles keert weder tot stof ... zoals het geweest is, en de geest (levensgeest, adem) wederkeert tot God, die hem geschonken heeft. (Prediker 3:19-20 en 12:7)

In dit opzicht verschilt een mens niet van de dieren. Die zijn zich niet bewust van een God die voor hen zorgt, maar leven een korte tijd en verdwijnen daarna voor altijd in het niets. Alle schepselen hebben van God dezelfde levensadem gekregen en Hij neemt die op Zijn tijd terug. Voor wie geen rekening met God houdt, is er – net als voor de redeloze dieren – geen enkele hoop:

... zo stijgt wie in het dodenrijk nederdaalt, niet weer op. (Job 7:9; in de betekenis van: keert niet weer)

De mens met al zijn praal houdt geen stand; hij is gelijk aan de beesten, die vergaan ... Als schapen zinken zij in het dodenrijk, de dood weidt hen. (Psalm 49:13, 21 en 15)

Wie in het graf ligt, is zich van niets bewust. Hij kan niets meer doen en nergens meer over nadenken. Ook de goddeloze kan zijn jaloerse haat ten opzichte van wie geloven niet meer uitleven:

De levenden weten ten minste, dat zij sterven moeten, maar de doden weten niets ... want er is geen werk of overleg of kennis of wijsheid in het dodenrijk, waarheen u gaat. (Prediker 9:5 en 10)

Want in de dood is aan U geen gedachtenis; wie zou U loven in het dodenrijk? (Psalm 6:6; 115:17; Jesaja 38:18)

De dood is als een onverzadigbaar roofdier, dat zijn prooi grijpt en niet meer loslaat. Of als een koning, die mensen rooft en met strenge hand over hen regeert alsof het slaven zijn die hij niet wil laten gaan. Zij zitten in een gevangenis, een kerker, waaruit zij niet meer kunnen ontsnappen:

... doet het dodenrijk zijn keel wijd open en spert het zijn muil op, mate-loos. (Jesaja 5:14; Habakuk 2:5)

Droogte en hitte roven het sneeuwwater weg, zo het dodenrijk hen die zondigen. (Job 24:19)

Want, indien door de overtreding van de ene de dood als koning is gaan heersen door die ene. (Romeinen 5:17)

Weet u niet, dat u hem, in wiens dienst u zich stelt als slaven ... ook moet gehoorzamen als slaven, hetzij ... van de zonde tot de dood, hetzij van de gehoorzaamheid tot gerechtigheid? (Romeinen 6:16)

De dood wordt daarom door gelovigen in de Bijbel terecht gezien als de grote vijand van de mens, uit wiens macht zij hun geliefden, laat staan zichzelf, niet kunnen bevrijden:

Welk mens leeft er, die de dood niet zien zal, die zijn ziel zal redden uit de macht van het dodenrijk? (Psalm 89:49; vergelijk 8:5 en 116:3)

Niemand kan ooit een broeder loskopen, noch God zijn losprijs betalen ... dat hij voor immer zou voortleven, de groeve niet zou zien. (Psalm 49:8-13).

De doodsslaap

Wie sterven na een leven van geloof, blijven niet eeuwig dood. Hun toestand wordt in de Bijbel voorgesteld als een slaap, waaruit het mogelijk is te ontwaken bij het aanbreken van een nieuwe dag. Zij zijn ontslapen (ingeslapen), zijn de rust van de doodsslaap ingegaan en wachten in het stof tot hun Heer hen wekt: Mar 5:39/Luc 8:52; Joh 11:11-13; 1 Kor 15:17-18; 1 Tess 4:14-15; Dan 12:2/13; Hand 13:36; Jes 26:19/Efez 5:14; Joh 11:24.

10. De hoop op eeuwig leven door de opstanding

De gedachten over de toestand van de doden, zoals we die vinden in het Oude Testament, komen op velen erg deprimerend over. Het valt echter niet te ontkennen dat God de mens, na zijn zonde, de toegang heeft ontzegd tot eeuwig leven. Dat vertelt God ons tenminste in het boek Genesis. Zijn doodvonnis gaat daarom verder dan over het algemeen wordt aangenomen. Want waaruit blijkt dat de mens iets inherent onsterfelijks in zich heeft? Is niet eerder sprake van het tegendeel?

Laat hij zijn hand niet uitstrekken en ook van de levensboom nemen en eten, zodat hij in eeuwigheid zou leven. (Genesis 3:22)

Maar hadden gelovigen vroeger dan geen hoop, geen enkel vooruitzicht op wat na de dood zou gebeuren? Gelukkig is het antwoord positief! Ja, gelovigen hebben altijd uitgezien naar de toekomst. Niet alleen voor hun nageslacht, maar ook voor henzelf, over dood en graf heen. Juist door de zekerheid dat de dood het einde van alles betekent, vertrouwden zij volkomen op God en was hun verwachting dat Hij Zijn beloften aan hen alleen kon vervullen door hen uit de dood op te wekken. Hun geloof richtte zich niet op dit leven, maar op een opstandingsdag in de toekomst:

Maar God zal mijn leven verlossen uit de macht van het dodenrijk, want Hij zal mij opnemen. (Psalm 49:16)

Doden (zie pagina 38) herleven niet ... herleven zullen uw doden - ook mijn lijk - opstaan zullen zij. Ontwaakt en jubelt, u, die woont in het stof. (Jesaja 26:14,19)

In het boek Ezechiël wordt, in het visioen van het weer 'tot leven komen' van het volk Israël (37:1-10), een indruk gegeven van de opstanding van doden, in de vorm van de herschepping van gestorvenen. Een prachtig beeld van wat God in staat is te doen: iets dat er eens was, maar waarvan niets meer te vinden is dan verdroogde beenderen en stof, opnieuw tot bestaan en leven brengen. En dat was het geloof van Abraham:

... het geloof van Abraham ... voor het aangezicht van die God, die de doden levend maakt en het niet zijnde tot aanzijn roept. (Romeinen 4:17)
Hij (Abraham) heeft overwogen, dat God bij machte was hem (zijn zoon Isaak) zelfs uit de doden op te wekken. (Hebreeën 11:17-19)

God houdt Zijn geliefden altijd in herinnering, ook al zijn zij duizenden jaren geleden gestorven. Toen de Here Jezus eens werd gevraagd naar de opstanding gaf Hij als bewijs daarvoor de relatie die God met hen had:

Wat nu de opstanding van de doden betreft, hebt u niet gelezen, wat door God tot u gesproken is, toen Hij zei: Ik ben de God van Abraham, en de God van Isaak en de God van Jakob? Hij is niet een God van doden, maar van levenden. (Matteüs 22:31-33)

Zij leven niet letterlijk op aarde of in de hemel, maar God herinnert Zich hen alsof zij nog leefden en zal hen gedenken op de dag dat Hij Zijn Zoon zendt om de doden op te wekken tot eeuwig leven. In het Nieuwe Testament vinden we echter uitspraken die, wanneer we ze niet goed in hun verband lezen, lijken te zeggen dat wie gelooft nu al eeuwig leven heeft:

Wie in de Zoon gelooft, heeft eeuwig leven. (Johannes 3:36)

Voorwaar, voorwaar, Ik zeg u, wie mijn woord hoort en Hem gelooft, die Mij gezonden heeft, heeft eeuwig leven. (Joh 5:24; zie ook 6:47 en 54)

Na de eerste komst van Christus is er echter geen zichtbare verandering gekomen in de toestand van de doden: nog steeds sterven goeden en slechten. Deze woorden opvatten als: leeft nu al eeuwig, zou ook in tegenspraak zijn met de belofte van één opstandingsdag voor alle gelovigen van alle tijden:

Jezus zei tot haar (Maria): Ik ben de opstanding en het leven; wie in Mij gelooft, zal leven, ook al is hij gestorven; gelooft u dat? (Joh 11:25)

Want dit is de wil van mijn Vader, dat een ieder die gelooft, eeuwig leven zal hebben, en Ik zal hem opwekken op de jongste dag. (Johannes 6:39-40 en 44; vergelijk 11:24)

In één van zijn brieven gaf de apostel Johannes een verduidelijking van wat hiermee wordt bedoeld: God heeft Zijn Zoon opgewekt tot eeuwig leven en wie Hem toebehoren mogen hetzelfde verwachten:

En dit is het getuigenis: God heeft ons eeuwig leven gegeven en dit leven is in zijn Zoon. Wie de Zoon heeft, heeft het leven; wie de Zoon van God niet heeft, heeft het leven niet. (1 Johannes 5:11-12)

De apostel Paulus legde uit dat Christus Jezus als eerste mens eeuwig leven ontving en dat allen die geloven in Hem inbegrepen zijn. In hun verbondenheid met Zijn dood en opstanding, uitgedrukt in de doop en een leven naar Gods wil, bezitten zij wat Hij nu bezit. Maar zij moeten daarop wachten tot alle gelovigen samen zullen opstaan bij zijn weder-

komst. De zekerheid dat dit zal gebeuren is de opstanding van Christus Jezus. Zonder zijn opstanding is er geen hoop op leven:

Indien Christus niet is opgewekt ... dan zijn ook zij die in Christus ontslapen zijn, verloren. (1 Korintiërs 15:17 en 18)

Evens in Adam allen sterven, zo zullen ook in Christus allen levend gemaakt worden. Maar ieder in zijn eigen rangorde: Christus als eersteling, vervolgens die van Christus zijn bij zijn komst. (1 Kor 15:22-23)

Indien wij geloven, dat Jezus gestorven en opgestaan is, zal God ook zo hen, die ontslapen zijn, door Jezus wederbrengen met Hem ... en zij die in Christus gestorven zijn, zullen het eerst opstaan. (1 Tes 4:14)

Want u bent gestorven (in de doop) en uw leven is verborgen met Christus in God. Wanneer Christus verschijnt, die ons leven is, zult ook u met Hem verschijnen in heerlijkheid. (Kolossenzen 3:3 en 4)

Het levensboek

Dat God gelovigen, die in verbondenheid met Hem en met Zijn Zoon leefden, nooit vergeet, wordt in de Bijbel voorgesteld alsof God hen opschrijft in een boek. Boeken over mensen zijn bedoeld hen te blijven herinneren, en dat is wat God doet (Ex 32:32-33; Op 3:5; vergelijk Ps 56:9; 139:16). Zo geeft Hij ons de zekerheid, dat Hij aan allen zal denken die lang of kort geleden gestorven zijn. Bij de komst van Christus Jezus in heerlijkheid, zal Zijn boek worden geopend en de gestorven gelovigen, van wie de namen en alles wat zij gedaan en gezegd hebben staan opgetekend, worden opgewekt en ontvangen, samen met de nog levenden, eeuwig leven (Dan 12:1; Fil 4:3; Op 20:12). Vanaf die tijd is er alleen nog plaats voor hen die het waard zijn en geschikt zijn voor het nieuwe, volmaakte leven dat dan aanbreekt (Ps 69:29; Dan 7:10; Op 13:8; 17:8; 20:15; 21:27).

Doden zonder toekomst

De doden die niet herleven in Jesaja 26:14, zijn mensen die zonder God leefden. Zij zullen voor eeuwig afgesneden blijven van de boom des levens. Dit inzicht doet ons beseffen dat de totale mens sterfelijk is en er bij de dood een einde aan ons gehele bestaan komt. Niet alleen aan ons fysieke leven, maar ook aan onze geest, onze persoonlijkheid, die vaak ziel (in dat geval niet in de betekenis van levensadem of levend wezen) wordt genoemd (Ezech 18:4 en 20; 1 Joh 3:15). De Schepper, die de mens met al zijn capaciteiten schiep, heeft ook de macht diezelfde mens in het niets te laten verdwijnen (Mat 10:28). Over de toestand van goddelozen en hardnekkige zondaars is de Bijbel dan ook zeer duidelijk: er zal niets van hen overblijven (Mal 4:1; Mat 3:10 en 12).

11. De Verlosser uit de dood

God heeft in Adam alle mensen onderworpen aan de dood. Want allen hebben zich door hun zonde met Adam verbonden en delen in het vonnis dat God over hem uitsprak. Sindsdien worden wij allen door de dood gevangen gehouden. Niemand kan aan de dood ontkomen, en niemand kan zichzelf, een goede vriend, of dierbaar familielid, op eigen kracht uit het graf bevrijden. Er is geen mogelijkheid een losprijs of borgtocht te betalen, zodat een gevangene van de dood op vrije voeten komt:

Niemand kan ooit een broeder (zichzelf) loskopen, noch God zijn losprijs betalen, - te hoog is immers de prijs voor hun leven, voor altijd ontoereikend - dat hij voor immer zou voortleven, de groeve niet zou zien. (Psalm 49:8-10)

Toch zijn er aan wie geloven beloften gegeven, die nog niet zijn vervuld. En omdat God trouw is aan Zijn gegeven woord, beloofde Hij voor hen een Verlosser te zijn. Wat in dit verband betekent dat Hij hen zal bevrijden uit hun gevangenis, van de ketenen van de dood. In de Bijbel zien we de zekerheid die deze hoop biedt, en de vreugde over dit vooruitzicht dat God geeft:

Hoop op God, want ik zal Hem nog loven, mijn Verlosser en mijn God. Maar God zal mijn leven verlossen uit de macht van het dodenrijk. (Psalm 42:6 en Psalm 49:16)

Looft de HERE ... die uw leven verlost van de groeve, die u kroont met goedertierenheid en barmhartigheid, die uw ziel verzadigd met het goede. (Psalm 103:2-5)

Hoewel in een aantal gevallen wordt bedoeld dat God voorkwam dat iemand stierf (zie bijvoorbeeld Job 33:24 en 28), gaat het in Psalm 49 duidelijk over verlossing uit de dood (zie vs 14 en 15 voor het verband met het 'maar' van vs 16). God is, als de bezitter van inherent onsterfelijk leven, de enige die ons daaruit kan bevrijden (Jesaja 43:11; 45:21; 47:4; 63:16). In Psalm 102 is er een verband tussen gevangenschap en de dood als iets menselijkerwijs onafwendbaars en onherroepelijks, maar waaruit God bevrijdt door de boeien en ketenen van gevangenen los te maken. Ook in andere psalmen is God de bevrijder van gevangenen:

De HERE maakt de gevangenen los. (Psalm 146:8)

... die gevangenen uitleidt in voorspoed. (Psalm 68:7)

De HERE heeft uit de hemel op aarde geschouwd, om het zuchten van de gevangenen te horen, om de ten dode gedoemden te bevrijden. (Psalm 102:20-21; zie ook Psalm 79:11)

Want u hebt mijn leven van de dood gered ... Kostbaar is in de ogen van de HERE de dood van zijn gunstgenoten ... U hebt mijn banden losgemaakt. (Psalm 116)

Wanneer God in staat is om te verhinderen dat iemand sterft, dan kan Hij ook bevrijden wie gestorven zijn. In het boek van de profeet Hosea blijkt inderdaad dat God daartoe in staat is:

Zou ik hen uit de macht van het dodenrijk bevrijden, van de dood loskopen? (Hosea 13:14)

De vraag is hier niet of Hij het kan, maar of Hij het wil - gezien de zonden van het volk Israël. Het bevrijdende antwoord is: Ja! God zal de gelovige bevrijden uit de hand van zijn en daarmee Gods vijanden; ook van de grootste en machtigste van alle: de dood:

God staat op, zijn vijanden worden verstrooid ... zo vergaan de goddelozen voor Het aangezicht van God. Maar de rechtvaardigen verheugen zich, zij juichen voor het aangezicht van God ... die gevangenen uitleidt in voorspoed. (Psalm 68:2-7)

Ja heil en goedertierenheid zullen mij volgen, al de dagen van mijn leven; ik zal in het huis van de HERE verblijven tot in lengte van dagen (Psalm 23:6)

Het bewijs dat God de rechtvaardigen niet alleen kan maar ook daadwerkelijk zal verlossen uit de dood, is te zien in de opwekking tot eeuwig leven van Zijn Zoon. Ook Hij kon Zichzelf niet bevrijden van de dood. Machteloos lag Hij in het graf, totdat God Hem daaruit bevrijdde. Dit was de vervulling van de belofte, die Hij eeuwen daarvoor had gegeven in profeteën die op Jezus Christus betrekking hebben:

Omdat hij Mij zeer bemint, zal ik hem bevrijden ... Ik zal hem uitredde en tot ere brengen. Met lengte van dagen zal ik hem verzadigen ... (Psalm 91:14-16; zie voor verband met Christus Jezus vers 11-12/Luc. 4:10-11)

Leven vroeg hij van U; U gaf het hem, lengte van dagen voor altoos en immer. (Psalm 21:5)

De gevangenschap van de Here Jezus in de dood wordt benadrukt door de feiten dat er na zijn begrafenis een grote steen voor het graf werd geroled, deze werd verzegeld, en er – zoals bij gevaarlijke gevangenen gebruikelijk was – vier soldaten voor het graf werden gezet om het (lees Hem) te bewaken (Matteüs 27:62-66). Desondanks bleek het graf na enkele dagen leeg te zijn, zonder geschonden te zijn:

Wat zoekt u de levende bij de doden? Hij is hier niet, maar Hij is opgewekt. (Lucas 24:5-6)

God evenwel heeft Hem opgewekt, want Hij verbrak de weeën van de dood, naardien het niet mogelijk was, dat Hij door hem werd vastgehouden. (Handelingen 2:24)

Voor de apostelen was dit de vervulling van profetische woorden van David, die, omdat hij gestorven en begraven is, op iemand anders dan hemzelf betrekking moeten hebben:

Ik stel mij de HERE bestendig voor ogen; omdat Hij aan mijn rechterhand staat, wankel ik niet. Daarom verheugt zich mijn hart en juicht mijn ziel, zelfs mijn vlees zal in veiligheid wonen; want God geeft mijn ziel niet prijs aan het dodenrijk, noch laat U uw gunstgenoot de groeve zien. (Psalm 16:8-11; zie Handelingen 2:25-32; 13:34-37)

Hiermee heeft God een zeer groot werk verricht: voor het eerst werd een mens niet tijdelijk opgewekt uit de doden, om – zoals tot dan toe het geval was geweest – later toch weer te sterven, maar voor eeuwig. De kracht die God gebruikte bij de opwekking tot eeuwig leven van Zijn Zoon, zal Hij ook voor anderen gebruiken:

... hoe overweldigend groot zijn kracht is aan ons, die geloven, naar de werking van de sterkte van zijn macht, die Hij heeft gewrocht in Christus, door Hem uit de doden op te wekken en Hem te zetten aan zijn rechterhand. (Efeziërs 1:19-20; vergelijk 1 Korintiërs 6:14)

Deze belofte geldt voor wie in dit leven de begeerten van het vlees doden en leven voor God en Zijn werk:

Indien Christus in u is, dan is wel het lichaam dood vanwege de zonde, maar de geest is leven vanwege de gerechtigheid. En indien de Geest van Hem, die Jezus uit de doden heeft opgewekt, in u woont, dan zal Hij, die Christus Jezus opgewekt heeft, ook uw sterfelijke lichamen levend maken door zijn Geest, die in u woont. (Romeinen 8:10-11)

12. Jezus is de door God gezonden Verlosser

God beloofde de Verlosser te zijn van wie geloven. In Genesis maakte Hij al duidelijk dat de mens zelf betrokken is bij zijn verlossing:

En Ik zal vijandschap zetten tussen u en de vrouw, en tussen uw zaad en haar zaad; dit (zaad van de vrouw) zal u (slang) de kop vermorzelen en u (slang) zult het de hiel vermorzelen. (Genesis 3:15)

God had voorzien in een nakomeling die een einde zou maken aan de slang (het symbool voor vijandige mensen die Gods kinderen proberen af te houden van eeuwig leven door hen te verleiden tot zonde). In verband met de gevolgen deed God een verstrekkende belofte aan Abraham:

Uw nageslacht zal de poort van zijn vijanden in bezit nemen. En met uw nageslacht zullen alle volken gezegend worden. (Genesis 22:16-18)

De apostel Paulus legde uit dat deze beloften aan Abraham in eerste instantie in enkelvoud bedoeld waren. Ze hebben betrekking op een bepaalde mens die uit hem voortkwam: Christus Jezus (3:16). Het punt in zijn redenering is dat ieder mens die in Hem gelooft deel krijgt aan de beloften aan Abraham. Wat betrekking had op de ene mens, Christus Jezus, de ware Zoon van God, krijgt zijn vervulling in veel meer zonen:

Want u bent allen zonen van God, door het geloof, in Christus Jezus ... Indien u nu van Christus bent, dan bent u zaad van Abraham, en naar de belofte erfgenamen. (Galaten 3:26-29)

Deze beloften werden niet alleen aan het nageslacht van Abraham gegeven, maar ook aan hem persoonlijk. Hij is echter op de door God bepaalde tijd gestorven en tot stof vergaan. Hij is de poort van het dodenrijk (zie Matteüs 16:16) binnengegaan en is nu in de macht van zijn grootste vijand: de wrede koning dood. Dit houdt in dat God Zijn beloften aan hem alleen kan vervullen door hem uit de doden op te wekken (vergelijk Hebreëën 11:17-19). Jezus bewees de noodzaak van de opstanding van Abraham, toen Hij wees op het feit dat God in tegenwoordige tijd en niet in verleden tijd tegen Mozes zei dat Hij de God van Abraham is (Matteüs 22:31-33). De belofte aan hem was dat zijn nageslacht de poort van zijn vijanden in bezit zou nemen. In de praktijk van die tijd hield dit in dat je de vijand had verslagen en bepaalde wie de stad in en uit mochten. In de

belofte aan Abraham betekent het dat de vijanden van God zijn verslagen en dat het beloofde Koninkrijk is gekomen. De nieuwe Koning bepaalt niet alleen wie dat Koninkrijk binnengaan, maar ook het voormalige rijk van koning dood in en uitgaan. De Here Jezus zei over Zichzelf:

Ik ben dood geweest, en zie Ik ben levend tot in alle eeuwigheden, en Ik heb de sleutels van de dood en het dodenrijk. (Openbaring 1:17-18)

Dit houdt in dat ook Hijzelf eerst uit de dood bevrijd moest worden:

Wij weten, dat Christus, nu Hij uit de doden is opgewekt, niet meer sterft; de dood voert geen heerschappij meer over Hem. (Rom 6:9)

Hij is het domein van de sterkste vijand van de mens binnengegaan; en - omdat God Hem weer levend maakte - kon Hij de poort van binnenuit openen, om allen die in het geloof gestorven zijn - en daar machteloos liggen - daaruit te bevrijden. Het beeld van de bevrijding van de ballingen uit Babel, in het boek Jesaja past ook goed bij de verlossing van de zonde en de dood, zoals die wordt voorgesteld in het Nieuwe Testament:

Kan aan een sterke de buit ontnomen worden, of zullen de gevangenen van hem die in zijn recht is, ontkomen? Maar zo zegt de HERE: Toch worden de gevangenen aan een sterke ontnomen, en ontkomt de buit een geweldige ... Ik zelf zal uw zonen redden. (Jesaja 49:24-25; vergelijk Matteüs 12:29)

Hij 'die in zijn recht is' was de tiran Nebukadnezar van Babel. In de brief aan de Romeinen (5:17) is de tiran van de gelovigen de dood die als koning heerst. Christus Jezus heeft hem bestreden en overwonnen. Hij ontving daarom van de eeuwige God de macht mensen te bevrijden uit het dodenrijk, zoals Hij toont bij de opwekking van Lazarus:

Ik zal u (de Knecht van God) ... stellen tot een verbond voor het volk ... om tot gevangenen te zeggen: Gaat uit! Tot hen die in de duisternis zijn: Komt te voorschijn! (Jesaja 49:8-9; zie ook 42:7 en 61:1)

Hij heeft Mij gezonden om aan gevangenen loslating te verkondigen ... om verbrokenen heen te zenden in vrijheid. (Lucas 4:19)

Lazarus, kom naar buiten! ... Maakt hem los en laat hem heengaan. (Johannes 11:43-44)

Hij spreekt als koning tot wie Zijn eigendom zijn. Na Zijn leven van gehoorzaamheid en kruisdood is Hij door God aangesteld tot Heer over al Zijn bezit. God gaf Hem allen die Hij op grond van hun geloof bevrijdde uit de macht van de heerser die Hij versloeg:

Daarom zal Ik hem velen als deel geven en talrijken zal hij als buit ontvingen. (Jesaja 53:11-12)

Maar vanaf dat moment zijn deze velen geen gevangenen meer, maar tot burgers van zijn Koninkrijk gemaakt. En nu Hij bij God in de hemel is, verwachten zij zijn komst met eeuwig leven voor Zijn volk:

Want wij zijn burgers van een rijk in de hemelen, waaruit wij ook de Here Jezus Christus als verlosser verwachten, die ons vernederd lichaam veranderen zal, zodat het aan zijn verheerlijkt lichaam gelijkvormig wordt, naar de kracht, waarmede Hij ook alle dingen Zich kan onderwerpen. (Filippenzen 3:20-21)

Het is Christus gegeven allen die in Hem geloven, in naam van Zijn Vader, de enige en waarachtige Verlosser, te bevrijden van de eeuwige vloek van de dood. Hij zal hen door de kracht van God eeuwig leven schenken, door de weg tot de levensboom – die werd afgesloten door de zonde van de eerste mens – weer te openen. Niet de dood maar God overwint in Christus:

Want allen hebben gezondigd en derven de heerlijkheid van God, en worden om niet gerechtvaardigd uit zijn genade, door de verlossing in Christus Jezus. (Romeinen 3:23)

De dood is verzwolgen in de overwinning. Dood, waar is uw overwinning, dood, waar is uw prikkel. De prikkel van de dood is de zonde ... Maar God zij dank, die ons de overwinning geeft door onze Here Jezus Christus. (1 Korintiërs 15:54-57)

Wie overwint, hem zal Ik (Christus) geven te eten van de boom des levens. (Openbaring 2:7)

Dan kunnen de woorden die God sprak na de zonde van de eerste mens omgedraaid worden: ‘Laat de mens nemen en eten van de boom des levens, opdat hij in eeuwigheid zal leven’

Christus Jezus en de verhoogde slang

Toen Israël in de woestijn zondigde stuurde God slangen om hen te doden. Wie gebeten was ontkwam niet aan de dood. Maar God trof een voorziening: Mozes plaatste een koperen slang op een paal en wie gelovig daarop de blik richtte werd verlost van de dood (Num 21:8-9). Maar niet voor eeuwig. Jezus vergeleek Zijn verhoging aan het kruis met die van de slang aan de paal. Wie gelovig de blik op Hem richt zal voor eeuwig behouden worden, maar wie niet in Hem gelooft is verloren (Joh 3:14-18).

13. Verzoening met God door Jezus' offer

God openbaart Zich als de Heilige, die de zonden niet kan verdragen en dus veroordeelt. De meeste mensen vrezen God echter niet. Hun denken en doen is gericht op het doen van hun begeerten. Door deze aardse, vleeselijke gezindheid werd de mens onheilig en een vijand van God:

De weg van de vrede kennen zij niet; de vrede (voor) God staat hun niet voor ogen. (Romeinen. 3:17-18)

Weet u niet, dat de vriendschap met de wereld vijandschap tegen God is? Wie dus een vriend van de wereld wil zijn, wordt metterdaad een vijand van God. (Jacobus 4:4)

Daarom dat de gezindheid van het vlees vijandschap is tegen God; want het onderwerpt zich niet aan de wet van God ... zij, die in het vlees zijn, kunnen God niet behagen. (Romeinen 8:7-8)

Wanneer God een Israëliet Zijn zegen onthield of in zijn toorn strafte om diens zonde, dan voelde dit alsof God een vijand van hem was geworden (zie Job 13:24; 19:11). Maar God beloofde niet voor altijd te zullen toornen (Ps 103:9; Jer. 3:12). Hij maakte Zich bekend als barmhartig en vergevend God, die weet dat het vlees zwak is (Ex 34:6-7; Ps 78:38-39). Zijn werk is daarom gericht op het beëindigen van de vijandschap tussen Hem en mensen en het maken van vrede met wie van goede wil is:

Eer aan God in de hoogste (hemelen), en vrede op aarde bij mensen (van) goede wil. (Lucas 2:14)

Verdrinking en benauwdheid (zal komen) over ieder levend mens, die het kwade bewerkt ...; maar heerlijkheid, eer en vrede over ieder, die het goede werkt. (Romeinen 2:9-10)

Uw geloof heeft u behouden, ga heen in vrede. (Lucas 7:50; 8:48)

God bewerkt deze vrede door de mens met Zich te verzoenen. Dit is de manier waarop Hij ons van zonde verlost. Moesten onder het Oude Verbond dierenoffers voor Israël verzoening bewerken, onder het Nieuwe Verbond stelt God het offer van de Here Jezus voor als zoenmiddel:

Want allen hebben gezondigd en derven de heerlijkheid van God, en worden om niet gerechtvaardigd door de verlossing in Christus Jezus. Hem heeft God voorgesteld als zoenmiddel door het geloof, in zijn bloed. (Romeinen 3:23-25)

Hierin is de liefde, niet dat wij God liefgehad hebben, maar dat Hij ons heeft liefgehad en zijn Zoon gezonden heeft als een verzoening voor onze zonden. (1 Johannes 4:10)

Want als wij, toen wij vijanden waren, met God verzoend zijn door de dood van zijn Zoon, zullen wij veel meer, nu wij verzoend zijn, behouden worden, doordat Hij leeft. (Romeinen 5:10)

Deze verzoening tot vrede met God is niet alleen bedoeld voor het afgedwaalde volk Israël, maar voor alle mensen, tot welk volk zij ook behoren en in welke tijd zij ook leven. Gods liefde is universeel:

Maar onder elk volk is wie Hem vereert en gerechtigheid werkt, Hem welgevallig, naar het woord dat Hij heeft doen brengen aan de kinderen van Israël om vrede te verkondigen door Jezus Christus. (Handelingen 10:35-36)

Jezus Christus, de rechtvaardige; en Hij is een verzoening voor onze zonden en niet alleen voor de onze, maar ook voor die van de gehele wereld.(1 Johannes 2:1-2)

Omdat God tot de komst van Christus alleen sprak tot Israël, was de prediking van het evangelie door de apostelen een openbaring voor velen in de heidenwereld. Het offer van de Here Jezus reinigt van zonden en maakt niet alleen een einde aan de vijandschap van zondaars met God, maar ook aan de scheiding tussen Jood en niet-Jood.

Want het heeft de ganse volheid (God) behaagd in Hem (Christus) woning te maken, en door Hem, vrede gemaakt hebbende door het kruisbloed, alle dingen weer met zich te verzoenen, door Hem, hetzij wat op de aarde, hetzij wat in de hemelen is. Ook u, die eertijds vervreemd en vijandig gezind was blijkens uw boze werken, heeft Hij thans weer verzoend, in zijn lichaam van vlees, door de dood, om u heilig en onbesmet en onberispelijk voor Zich te stellen. (Kolossenzen 1:19-22)

Want Hij (Christus) is onze vrede, die de twee één heeft gemaakt en de tussenmuur, die scheiding maakte, de vijandschap, weggebroken heeft, doordat Hij in zijn vlees de wet van de geboden, in inzettingen bestaande, buiten werking gesteld heeft, om in Zichzelf, vrede makende, de twee tot één nieuwe mens te scheppen, en de twee, tot één lichaam verbonden, weer met God te verzoenen door het kruis, waaraan Hij de vijandschap gedood heeft. En bij zijn komst heeft Hij vrede verkondigd aan u, die veraf was, en vrede aan hen, die dichtbij waren; want door Hem hebben wij beiden in één Geest de toegang tot de Vader. (Efeziërs 2:14-16; zie ook 6:15)

De wet maakt onderscheid tussen Joden en heidenen, het geloof in Christus Jezus verbindt hen. De wet leert wat zonde en onreinheid is, zodat de mens Gods heiligheid beseft en Hem vreest. Christus Jezus is het volmaakte voorbeeld van heiligheid, dat de gelovigen voor ogen kunnen houden en navolgen. In Hem hebben allen deel aan Gods genade, waarin Hij hen met Zich verzoent en Zijn vrede schenkt:

Wij dan, gerechtvaardigd uit het geloof, hebben vrede met God door onze Here Jezus Christus, door wie wij ook de toegang hebben verkregen tot deze genade, waarin wij staan. (Romeinen 5:1)

De toestand van vijandschap tussen God en mensen, die ontstond door de zonde van de eerste mens, is in Christus tot een einde gekomen. Hiermee werd niet alleen de situatie in de hof van vóór de zonde hersteld, maar ook het doel, dat God voor ogen had, bereikt: een volmaakt en eeuwig levend wezen maken naar Zijn beeld en als Zijn gelijkenis, geschikt om zijn schepping te besturen en te bewaren:

Zo is dan wie in Christus is een nieuwe schepping; het oude is voorbijgegaan, zie, het nieuwe is gekomen. En dit alles is uit God, die door Christus ons met Zich verzoend heeft en ons de bediening van de verzoening gegeven heeft, welk immers hierin bestaat, dat God in Christus de wereld met Zichzelf verzoenende was, door hun hun overtredingen niet toe te rekenen. (2 Korintiërs 5:17-19)

Grote verzoendag

Voor de gelovige Israëliet was Verzoendag de grootste dag van het jaar. De Hogepriester ging met het bloed van een offerdier naar de Verbondsark in het heiligste vertrek van de Tempel, om mensen en voorwerpen te reinigen. God beloofde daarbij dat Hij alle zonden, die voor Hem werden beleden, voorgoed zou wegdoen (Lev 16; 23:23-32; Heb 9:6-7;18-22). Daarna kwam de Hogepriester naar buiten met een zegen voor het volk (Num 6:22-27). Dit is een afbeelding van Gods heilswerk in Christus. Hij is de Hogepriester die eeuwige verzoening heeft bewerkt (Heb 9:8-10;10:1). Hij heeft Zichzelf één maal geofferd en is met Zijn eigen bloed de hemel binnengaan. Daaruit verwachten zijn volgelingen Hem met de zegen van eeuwig leven (9:11-15). Zijn offer is volmaakt en door God aanvaard om de zonden van alle mensen uit alle tijden, die Hem als hun Verlosser verwachten, werkelijk en voorgoed weg te nemen (9:24-26; 10:11-14). Dierenoffers konden dat niet.

14. Rechtvaardiging door geloof

Om mensen met God te verzoenen, heeft Christus Jezus Zijn leven gegeven als losoffer. Hierdoor kunnen wij verlost worden van de schuld die wij door onze zonden hebben bij God. Maar hoe kan God ons vergeven wanneer Hij geen zonde kan verdragen? Hij kan toch niet doen of wij ze niet gedaan hebben? Nee, dat is niet in overeenstemming met Zijn rechtvaardigheid! Onze zonden zijn niet te ontkennen en te verbergen. Ze maken ons onrein en ongeschikt voor onze heerlijke bestemming. Wij zijn strafwaardig, maar omwille van zijn Zoon rekent God ons de zonden niet toe:

*... dat God in Christus de wereld met Zichzelf verzoenende was, door hun hun overtredingen niet toe te rekenen ... (2 Korintiërs 5:19)
Zalig zij, van wie ongerechtigheden vergeven en van wie zonden bedekt zijn. Zalig de man, wiens zonde de Here geenszins zal toerekenen. (Romeinen 4:7, Psalm 32:1)*

Paulus legde uit, dat God tegenover de onrechtvaardigheid van Adam de rechtvaardigheid van Christus Jezus stelt. En evenals ons de onrechtvaardigheid van Adam wordt toegerekend door onze verbondenheid met hem in de zonde, wordt ons de rechtvaardigheid van Christus Jezus uit genade toegerekend door onze verbondenheid met Hem in geloof:

Derhalve, gelijk het door één daad van overtreding voor alle mensen tot veroordeling gekomen is, zo komt het ook door één daad van gerechtigheid voor alle mensen tot rechtvaardiging ten leven. Want gelijk door de ongehoorzaamheid van één mens zeer velen zondaren geworden zijn, zo zullen ook door de gehoorzaamheid van één zeer velen rechtvaardigen worden ... opdat, gelijk de zonde als koning heerste in de dood, zo ook de genade zou heersen door rechtvaardigheid ten eeuwig leven door Christus Jezus onze Here. (Romeinen 5:12-21)

Met die ene daad van gerechtigheid wordt het offer van de Here Jezus Christus bedoeld. Hij heeft al onze zonden op zich genomen en in Zijn lichaam aan het kruis gebracht. Zijn offer bekrachtigde het verbond van genade en barmhartigheid dat God met mensen wilde sluiten.

Want dit is het bloed van mijn verbond, dat voor velen vergoten wordt tot vergeving van zonden. (Matteüs 26:28; vergelijk Efeziërs 1:7; Kolossenzen 1:14 Lucas 24:47 Handelingen 5:31; 10:43; 13:38; 26:18)

Want ook Christus is eenmaal om de zonden gestorven als rechtvaardige voor onrechtvaardigen, opdat Hij u tot God zou brengen. (1 Petrus 3:18; Romeinen 5:7-8)

Daarom is God rechtvaardig, ook al vergeeft Hij onze zonden:

Veel meer zullen wij derhalve, thans door zijn bloed gerechtvaardigd, door Hem behouden worden van de toorn. (Romeinen 5: 9)

Want allen ... worden om niet gerechtvaardigd uit zijn genade, door de verlossing in Christus Jezus. Hem heeft God voorgesteld als zoenmiddel door het geloof, in zijn bloed, om zijn rechtvaardigheid te tonen, daar Hij de zonden, die tevoren onder de verdraagzaamheid van God gepleegd waren, had laten geworden – om zijn rechtvaardigheid te tonen, in de tegenwoordige tijd, zodat Hijzelf rechtvaardig is, ook als Hij hem rechtvaardigt, die uit het geloof in Jezus is. (Romeinen 3:23-26)

Niet toerekenen van zonden wordt in de Bijbel rechtvaardigen genoemd. Hiermee wordt iets geheel anders bedoeld dan onszelf rechtvaardigen. Dat is onszelf vrijpleiten met allerlei uitvluchten, zodat wij verkeerde dingen goedpraten (1 Kor 4:3-5). God echter ontkent onze zonden niet, maar ziet of wij oprecht berouw hebben. Op grond van oprecht berouw en bekering rekent Hij ons de zonden niet toe, verleent Hij ons vrijspraak. Bekering is: ons omkeren op de weg van zonde en dood, om voortaan de weg tot eeuwig leven te gaan door gehoorzaam Gods wil te doen:

Indien wij onze zonden belijden, Hij is getrouw en rechtvaardig, om ons de zonden te vergeven en ons te reinigen van alle ongerechtigheid. (1 Johannes 1:9)

Bekeert u en laat een ieder van u zich dopen op de naam van Christus Jezus, tot vergeving van zonden (Handelingen 2:38)

Maar u hebt u laten afwassen, maar u bent geheiligd, maar u bent gerechtvaardigd door de naam van de Here Jezus Christus. (1 Korintiërs 6:9-11)

Berouw en bekering tot God komen voort uit geloof in Zijn verlossingswerk in Zijn Zoon. In Hem bewijst Hij ons zijn liefde en genade door ons te vergeven:

Want wij zijn van oordeel dat de mens door geloof gerechtvaardigd wordt. (Romeinen 3:28-30; 4:1-5; zie Galaten 2:15-16; 3:11 en 24)

Zo zij u dan bekend ... dat door Hem (Christus) u vergeving van zonden verkondigd wordt ... wordt ieder, die gelooft, gerechtvaardigd door Hem. (Handelingen 13:38-39; vergelijk Romeinen 8:33-34)

Wij dan, gerechtvaardigd uit het geloof, hebben vrede met God door onze Here Jezus Christus, door wie wij ook de toegang hebben verkregen tot deze genade, waarin wij staan. (Romeinen 5:1-2; Titus 3:7)

Het geloof dat God van ons vraagt om gerechtvaardigd te kunnen worden, is te zien bij Abraham: een rotsvast vertrouwen dat God doet wat Hij beloofde, getoond in het doen van wat God van hem vroeg:

Aan de belofte van God heeft hij niet getwijfeld door ongeloof, doch hij werd versterkt in zijn geloof en gaf God eer, in de volle zekerheid, dat Hij bij machte was hetgeen Hij beloofd had ook te volbrengen. Daarom werd het hem gerekend tot gerechtigheid. Echter niet alleen om zientwil alleen werd geschreven: het werd hem toegerekend, maar ook om onzentwil, wie het zal worden toegerekend, ons, die ons geloof vestigen op Hem, die Jezus, onze Here, uit de doden opgewekt heeft, die is overgeleverd om onze overtredingen en opgewekt om onze rechtvaardiging. (Romeinen 4:21-25)

Is onze vader Abraham niet uit werken gerechtvaardigd, toen hij zijn zoon Isaak op het altaar legde? Daaruit kunt u zien, dat zijn geloof samenwerkte met zijn werken, en dat dit geloof pas volkomen werd uit de werken; en het schriftwoord werd vervuld, dat zegt: Abraham geloofde God en het werd hem tot gerechtigheid gerekend, en hij werd een vriend van God genoemd. (Jakobus 2: 21-23)

Dit zijn geen door mensen bedachte werken, gedaan op eigen kracht, maar de geloofsdaden die God van ons vraagt. Wie deze rechtvaardigheden, gerechtigheid, goede werken, doet, en het kwade nalaat, wordt een rechtvaardige voor God genoemd. Iemand die voor Hem vrij van schuld is en straks bij Zijn Zoon zal mogen zijn, wanneer Hij komt in heerlijkheid:

Maar wanneer een goddeloze zich bekeert van alle zonden die hij begaan heeft ... en naar recht en gerechtigheid handelt, dan zal hij voorzeker leven ... Geen van de overtredingen die hij begaan heeft, zal hem worden toegerekend. (Ezechiël 18:21-22; 33:15-16)

Want zijn maaksel zijn wij, in Christus Jezus geschapen om goede werken te doen, die God tevoren bereid heeft, opdat wij daarin zouden wandelen. (Efeziërs 2: 10; zie ook 4:20-24; 5:9 Lucas 1:75)

Voorts broeders, al wat waar is, al wat waardig, al wat rechtvaardig is, al wat rein, al wat beminnelijk is, al wat deugd heet en lof verdient, bedenkt dat ... breng dat in toepassing. (Filippenzen 4:8-9)

... de rechtvaardige daden (Staten Vertaling: rechtvaardigmakingen) van de heiligen. (Op 19:6-9; vgl Ps 106:30; 1 Joh 2:28-29; 3:7-10)

15. Het kwade overwinnen door het goede

De mens verkoos zelf uit te maken wat goed en kwaad is, maar God houdt ons voor wat in Zijn ogen goed en kwaad is. Aan ons de keuze wat wij daarmee doen. Door het kwade te doen is de mens onrechtvaardig, schuldig voor God. Hij vraagt ons daarom rechtvaardigheden, goede daden te doen, in overeenstemming met het geloof in Hem, op grond waarvan Hij ons vrij kan spreken van zonden. Maar rechtvaardigheid is geen optelsom van goede daden, maar houdt ook het nalaten van het kwaad in. Het goede komt niet naast het kwaad, maar in plaats daarvan, want wie zegt Christus Jezus toe te behoren, kan geen kwaad blijven doen:

... die ... hun zinnen geoefend hebben in het onderscheiden van goed en kwaad. (Hebreeën 5:14)

Ik wil, dat u niet alleen wijs bent tot het goede, maar ook onbesmet van het kwade. (Romeinen 16:19)

Ja, wij bidden tot God dat u generlei kwaad zult doen. (2 Kor 13:7)

Geliefde, volgt het kwade niet na, maar het goede. Wie goed doet, is uit God, wie kwaad doet, heeft God niet gezien. (3 Joh 11; vgl Rom 12:9)

Wie het leven wil liefhebben en goede dagen zien, weerhoude zijn tong van het kwade, en zijn lippen van bedrog te spreken; hij wijkte af van het kwade en doe het goede, hij zoeke de vrede en jage die na, want de ogen van de Here zijn op de rechtvaardigen, en zijn oren tot hun smeking, maar het aangezicht van de Here is tegen hen, die het kwade doen. (1 Petrus 3:10-12; Psalm 34:13-17)

Wie het kwade doet, en wie het goede misbruikt om zijn of haar eigen begeerten na te kunnen volgen, blijft onder het oordeel van God vallen, ondanks al zijn gerechtigheid, zijn goede daden:

Het is toch niet, zoals men van ons lastert en sommigen ons laten zeggen: laten wij het kwade doen, opdat het goede eruit voortkome? Het oordeel over dezen is welverdiend. (Romeinen 3:8)

Laat van het goede, dat u hebt, geen kwaad gezegd kunnen worden. (Romeinen 14:16)

De ure komt, dat allen, die in de graven zijn, naar zijn (Christus') stem zullen horen, en zij zullen uitgaan, wie het goede gedaan hebben, tot de opstanding ten leven, wie het kwade gedaan hebben, tot de opstanding ten oordeel. (Johannes 5:28,29)

In het binnenste van wie tot inzicht komt van wat goed en wat kwaad is in de ogen van God, woedt een voortdurende strijd. Onze eigen wil bepaalt of de zondige begeerte in ons vlees daarin overwint of niet:

Niet wat ik wens, het goede, doe ik, maar wat ik niet wens, het kwade, dat doe ik. Indien ik nu datgene doe, wat ik niet wens, dan bewerk ik het niet meer, maar de zonde, die in mij woont ... naar de inwendige mens verlustig ik mij in de wet van God, maar in mijn leden zie ik een andere wet, die strijd voert tegen de wet van mijn verstand. (Romeinen 7:13-26)

Indien u niet goed handelt, ligt de zonde als een belager aan de deur, wiens begeerte naar u uitgaat, doch over wie u moet heersen. (Genesis 4:7)

Het is een strijd op leven en dood, gevoerd om gewonnen te worden:

Strijdt om in te gaan door de enge poort. (Lucas 13:23,24)

Strijdt de goede strijd van het geloof, grijp het eeuwige leven. (1 Timoteüs 6:12)

Laat u niet overwinnen door het kwade, maar overwin het kwade door het goede. (Romeinen 12:21)

Door de menselijke natuur kunnen wij deze overwinning echter niet op eigen kracht behalen. Maar voor wie de strijd echt voeren en op die wijze volharden in geloof, hoe onvolmaakt ook, is de belofte te zullen mogen delen in de overwinning van Christus Jezus op het vlees. Door Zijn goddelijke verwekking in Maria had Hij niet alleen een menselijk vlees, zoals wij, maar ook affiniteit met Zijn Vader in de hemel. Door Zich volkomen door Zijn Geest te laten leiden, Zijn gezindheid te tonen, heeft Hij nooit toegegeven aan de begeerten van het vlees en zo de zonde overwonnen.

Gode zij dank, die ons de overwinning geeft door onze Here Jezus Christus. (1 Korintiërs 15:57)

Maar in dit alles zijn wij meer dan overwinnaars door Hem, die ons heeft liefgehad. Want ik ben verzekerd, dat noch dood noch leven ... noch enig ander schepsel ons zal kunnen scheiden van de liefde van God, welke is in Christus Jezus, onze Here. (Romeinen 8:37-39)

In sommige gevallen is er geen duidelijk onderscheid tussen het kwade dat in ons zelf woont en het kwade dat van buitenaf op ons afkomt. Het is ook eigenlijk van ondergeschikt belang, wanneer de wereld inspeelt op onze innerlijke begeerten, zodat zij daardoor aangewakkerd worden. De overwinning van Christus verzekert ons er echter van dat ook aan de

kwade invloed van de wereld op ons een einde komt:

U hebt de boze overwonnen. Hebt de wereld niet lief en hetgeen in de wereld is. Indien iemand de wereld liefheeft, de liefde van de Vader is niet in hem. Want al wat in de wereld is ... is niet uit de Vader, maar uit de wereld. En de wereld gaat voorbij en haar begeren, maar wie de wil van God doet, blijft tot in eeuwigheid. (1 Johannes 2:14-17)

Al wat uit God geboren is, overwint de wereld; en dit is de overwinning, die de wereld overwonnen heeft: ons geloof. Wie is het die de wereld overwint, dan wie gelooft, dat Jezus de Zoon van God is? (1 Johannes 5:4,5)

Voor wie met Christus Jezus in geloof en volharding de overwinning behaalt, is de belofte dat hij zal delen in de heerlijkheid, die Hij na zijn overwinning van de Vader heeft ontvangen:

Wie overwint, hem zal Ik geven met Mij te zitten op mijn troon, gelijk ook Ik heb overwonnen en gezeten ben met mijn Vader op zijn troon. (Openbaring 3:21)

Wie overwint, zal deze dingen beërven, en Ik zal hem een God zijn en hij zal Mij een zoon zijn. (Openbaring 21:7)

Tot die tijd mogen wij gaan tot de Jezus, die als Hogepriester optreedt bij God in de hemel, voor allen die Hem toebehoren in geloof en doop:

Laten wij toetreden (tot de Hogepriester Christus Jezus) met een waarachtig hart, in volle verzekerdheid van het geloof, met een hart dat door besprenging gezuiverd is van besef van kwaad, en met een lichaam, dat gewassen is met zuiver water. (Hebreeën 10:22)

De krans der rechtvaardigheid

De apostel Paulus stelt de strijd die wij moeten voeren soms voor als een wedkamp of een wedloop. De kampvechter en atleet hebben er alles voor over om als eerste te eindigen. Zij oefenen dag in dag uit en zorgen door training, bepaalde voeding en voldoende rust dat hun lichaam in perfecte conditie is (1 Kor 9:24-27). Daarnaast zijn er regels aan de wedstrijd verbonden. Alleen wie de overwinning op reglementaire manier behaalt ontvangt de lauwerkrans (2 Tim 2:5). Er is daarom een parallel tussen de inspanningen die zij zich getroosten en wie Christus Jezus navolgen. Paulus vergelijkt zich met een hardloper, die aan het eind van zijn leven de finish ziet, weet dat hij overwonnen heeft en uit de handen van de Here het eeuwige leven zal ontvangen (2 Tim 4:6-8). Petrus schreef over het ontvangen van een onverwelkelijke krans, die wij bij de komst van Christus Jezus zullen ontvangen (1 Pet 5:4).

16. De komst van Christus in heerlijkheid

Na Zijn kruisdood en opstanding ging de Here Jezus Christus naar Zijn Vader in de hemel (Handelingen 1:9). Dit was de vervulling van profetieën in het Oude Testament en van de Here Jezus zelf:

Aldus luidt het woord van de HERE tot mijn Here: Zet u aan mijn rechterhand, totdat Ik uw vijanden gelegd heb als een voetbank voor uw voeten. De HERE strekt van Sion uw machtige scepter uit: heers temidden van uw vijanden. (Psalm 110; zie ook Mar 16:19; Hand 7:56; Efez 1:19-23; Kol 3:1)

En zie, met de wolken van de hemel, kwam iemand gelijk een mensenzoon; hij begaf zich tot de Oude van dagen (God die van eeuwigheid is), en men leidde hem voor deze; en hem werd heerschappij gegeven en eer en koninklijke macht. (Daniël 7:13-14; vergelijk Lucas 19:12)

Ik (Jezus) vaar op naar mijn Vader en uw Vader, naar mijn God en uw God. (Johannes 20:17; 3:13; 6:62)

Uit Psalm 110 en het boek Daniël blijkt dat God Zijn Dienstknecht, die Zich had vernederd tot de kruisdood, buitengewoon eerbewijs bewees door Hem als enige mens tot Zich naar de hemel te laten komen:

Moest de Christus dit niet lijden om in zijn heerlijkheid in te gaan? (Lucas 24:26; 1 Petrus 1:11)

En in zijn uiterlijk als een mens bevonden, heeft Hij Zich vernederd en is gehoorzaam geworden tot de dood, ja tot de kruisdood. Daarom heeft God Hem ook uitermate verhoogd en Hem de naam boven alle naam geschonken, opdat in de naam van Jezus zich alle knie zou buigen ... en alle tong zou belijden: Jezus Christus is Here, tot eer van God, de Vader. (Filippenzen 2:8-11)

Wij zien Jezus ... met heerlijkheid en eer gekroond. (Hebreeëen 2:9)

Het Lam, dat geslacht is, is waardig te ontvangen de macht en de rijkdom, en de wijsheid en de sterkte, en de eer en de heerlijkheid en de lof. (Openbaring 5:12; vergelijk 1 Petr. 4:11; 2 Petr. 3:18)

De Here Jezus zag met vreugde en verlangen uit naar die dag en vroeg Zijn discipelen dat ook te doen:

Indien u Mij liefhad, zou u zich verblijd hebben, omdat Ik tot de Vader ga, want de Vader is meer dan Ik. (Johannes 14:28)

De apostelen getuigden later overal dat zij de verhoging van de Here tot in de hemel hadden gezien:

Want David is niet opgevaren naar de hemelen, maar hij zegt zelf: De Here heeft gezegd tot mijn Here: Zet u aan mijn rechterhand ... Dus moet ook het ganse huis van Israël zeker weten, dat God Hem én tot Here én tot Christus gemaakt heeft, deze Jezus, die u gekruisigd hebt. (Handelingen 2:34-36)

Hem (Jezus) heeft God door zijn rechterhand verhoogd, tot Leidsman en Heiland om Israël bekering en vergeving van zonden te schenken. (Handelingen 5:31; zie ook 2:33)

... u, die door Hem (Jezus) gelooft in God, die Hem opgewekt heeft uit de doden en Hem heerlijkheid gegeven heeft. (1 Petrus 1:20-21)

Hij is in de hemel om met Zijn Vader te werken aan de toekomst van de aarde en de mensen daarop:

Ik ga heen om u plaats te bereiden. (Johannes 14:2-3)

Hij is het ook, die is opgevaren ver boven alle hemelen, om alles tot volheid te brengen. (Efeziërs 4:10)

De belofte is echter dat Hij zal terugkeren. Niet op de wijze zoals Hij leefde onder Zijn volk, met een lichaam van vlees en bloed, maar met de heerlijkheid en de macht die God Hem heeft gegeven:

Wanneer Ik heengegaan ben en u plaats bereid heb, kom Ik weder en zal u tot Mij nemen, opdat ook u zijn mag, waar Ik ben. (Joh 14:2-3)

Galilese mannen, wat staat u daar en ziet op naar de hemel? Deze Jezus, die van u opgenomen is naar de hemel, zal op dezelfde wijze wederkomen, als u Hem ten hemel hebt zien varen. (Handelingen 1:11).

Christenen zijn daarom altijd mensen geweest die op hun Heer wachten. Niet passief maar actief:

... verwachtende de zalige hoop en de verschijning van de heerlijkheid van onze grote God, en Heiland Christus Jezus. (Titus 2:13-14; vergelijk ook 1 Tessalonicenzen 1:9-10 en Hebreeëen 9:27-28)

Hebt dus geduld, broeders, tot de komst van de Here! ... sterkt uw harten, want de komst van de Here is nabij. (Jakobus 5:7-8)

Omdat u het bevel bewaard hebt om Mij te blijven verwachten ... Ik kom spoedig. (Openbaring 3:10-11)

Hij, die deze dingen getuigt, zegt: Ja, Ik kom spoedig. Amen, kom Here Jezus. (Openbaring 22:20)

Zijn komst betekent leven en heerlijkheid voor wie geloven, maar in hen ook voor de gehele aarde:

Zij zullen de Zoon des mensen zien komen op de wolken van de hemel, met grote macht en heerlijkheid. En Hij zal zijn engelen uitzenden met bazuïngeschal en zij zullen zijn uitverkorenen verzamelen. (Matteüs 24:30-31; Marcus 13:26; Lucas 21:27; zie ook Matteüs 16:27; 25:31-46; Marcus 8:38; Lucas 9:26)

... het aangezicht van de Here en de heerlijkheid van zijn sterkte, wanneer Hij komt, om op die dag verheerlijkt te worden in zijn heiligen en met verbazing aanschouwd te worden in allen, die tot geloof gekomen zijn. (2 Tessalonicenzen 1:9-10)

Zijn wij nu kinderen, dan zijn wij ook erfgenamen ... van God en mede-erfgenamen van Christus; immers, indien wij delen in zijn lijden, is dat om ook te delen in zijn verheerlijking. (Romeinen 8:17)

Wanneer Christus verschijnt ... zult u ook met Hem verschijnen in heerlijkheid. (Kolossenzen 3:4)

Want de aarde zal vol worden van de kennis van de heerlijkheid van de HERE. (Habakkuk 2:14; vergelijk 2 Korintiërs 4:6)

Geloofd zij de HERE God, de God van Israël, die alleen wonderen doet. En geloofd zij zijn heerlijke naam voor eeuwig, en zijn heerlijkheid vervulle de ganse aarde. Amen, ja, amen. (Psalm 72:18-19; vergelijk Psalm 57:6 en 12; 108:6; 97:6)

Waakzaamheid

De Here Jezus heeft er vele malen op gewezen dat Zijn volgelingen Hem moeten verwachten. Dit is een actief werkwoord, waarmee Hij bedoelde dat zij voorbereid moesten zijn op de dag van Zijn komst. Die dag is het definitieve einde van onze beproeving. Daarna is er geen gelegenheid meer onze behoudenis te bewerken. Wij moeten daarom leven alsof Hij op dit moment kan verschijnen. In een aantal gelijkenissen voerde Hij mensen ten tonele, die actief bezig zijn met werk voor hun Heer, of de voorbereidingen van een feest. Zij hebben niets te vrezen voor Hem, omdat zij alles volgens zijn wil hebben gedaan. Maar anderen worden daardoor overvallen en delen niet in de beloning en de feestvreugde. Zijn met klem uitgesproken waarschuwing is daarom: Waakt! Wees waakzaam! Ook Zijn apostelen hebben daartoe opgeroepen (zie: Mat 24:32-51; 25:1-30; Mar 13:28-37; Luc 12:35-48; 19:11-27; 21:29-36; 2 Pet 3:10-14; 1 Joh 2:28; Op 16:15).

17. De Rechter en Zijn oordeel

Als Koning over de gehele aarde, is God niet alleen de Wetgever, maar ook de hoogste Rechter. In het Oude Testament maakt Hij Zich als zodanig bekend:

God is een rechtvaardig Rechter. (Psalm 7:12)

... zou de Rechter van de ganse aarde geen recht doen? (Gen 18:25)

Rechtvaardig rechtspreken houdt onder andere in dat Hij onpartijdig is, zonder aanzien van de persoon handelt. Opdat dit voor iedereen duidelijk zal zijn, is Zijn rechtsgeding tegen mensen openbaar. Aan een ieder die hierbij betrokken is, moet bekend worden waarom God de een vrijspreekt van schuld en de ander voor schuldig houdt. God weet wat in het diepst van de mens is, ook alles wat onzichtbaar bleef voor andere mensen; het goede en het kwade. Daarom mogen wie zich Hem toewijden, door met hart en ziel Zijn wil te doen, zich veilig en zeker weten in de handen van deze rechtvaardige Rechter. Zij zullen door Hem bevrijdt, verlost worden van de vijandige wereld. Wat de vijanden van God en Zijn kinderen in het geheim beraamd hebben, zal duidelijk worden voor iedereen:

Maar, HERE der heerscharen, rechtvaardige Rechter, die nieren en hart toetst, ik zal uw wraak aan hen (die Gods kinderen kwaad doen) zien, want op u heb ik mijn rechtsgeding gewenteld. (Jeremia 11:20)

Want de HERE, onze Rechter, de HERE, onze Wetgever, de HERE, onze Koning, Hij zal ons verlossen. (Jesaja 33:22)

Er is niets bedekt, of het zal geopenbaard worden, en verborgen, of het zal bekend worden. Daarom, al wat u in het donker gesproken hebt, zal in het licht gehoord worden en wat u aan het oor gesproken hebt, in de binnenkamer, zal van de daken gepredikt worden. (Lucas 12:2-3)

Daarom velt geen oordeel vóór de tijd, dat de Here komt, die ook het-geen in de duisternis verborgen is, aan het licht zal brengen en de raadslagen van de harten openbaar zal maken. (1 Korintiërs 4:5)

Ondanks dat God bepaalde vormen van rechtspraak overliet aan oudsten (Ex 18), richters, koningen, en priesters in Israël (2 Kron 19:4-11; Ezra 7:25), waren deze door hun zwakheid niet volmaakt rechtvaardig. Het dichtst daarbij kwamen o.a. Mozes en Salomo. Zij spraken recht namens en in de geest van God. Koning Salomo ontving in de beginjaren van zijn

koningschap grote wijsheid van God. Die tijd was een voorafschaduwning van het koningschap van Christus. De Here Jezus zei dat Hij meer is dan Salomo (Mat 12:42). Al tijdens Zijn leven op aarde gaf God Hem rechterlijke bevoegdheden, bijvoorbeeld om zonden te vergeven:

En hun geloof ziende, zei Hij: Mens, uw zonden zijn u vergeven. En de schriftgeleerden en de Farizeeën ... zeiden: ... Wie kan zonden vergeven dan God alleen? Doch Jezus ... zei tot hen: ... Wat is gemakkelijker te zeggen: Uw zonden zijn u vergeven, of te zeggen: Sta op en wandel? Maar opdat u mag weten, dat de Zoon de mensen macht heeft op aarde zonden te vergeven - zei Hij tegen de verlamde: Tot u zeg Ik, sta op, neem uw bed op en ga naar uw huis. (Lucas 5:17-26)

Hij sprak echter ook over een latere tijd. In een gelijkenis herinnerde Hij eens aan wat God had gesproken door de profeet Ezechiël: Hij zou rechtspreken tussen Zijn schapen en de rammen en bokken, die Zijn schapen verdrongen en uitbuitten:

En u, mijn schapen, zo zegt de Here HERE, zie Ik zal rechtspreken tussen het ene schaap en het andere, tussen de rammen en de bokken de vette en de magere schapen. (Ezechiël 34:17, 20-22)

Wanneer dan de Zoon des mensen komt in zijn heerlijkheid en al de engelen met Hem, dan zal Hij plaats nemen op de troon van zijn heerlijkheid. En al de volken zullen vóór Hem verzameld worden en Hij zal ze van elkaar scheiden, zoals de herder de schapen scheidt van de bokken, en Hij zal de schapen zetten aan zijn rechterhand en de bokken aan zijn linkerhand. Dan zal de Koning tot hen, die aan zijn rechterhand zijn, zeggen: Komt u gezegenden van mijn Vader, beërft het Koninkrijk, dat u bereid is van de grondlegging van de wereld af ... Dan zal Hij ook tot hen, die aan zijn linkerhand zijn, zeggen: Gaat weg van Mij, gij vervloekten, naar het eeuwige vuur. (Matteüs 25:31-46)

Hoewel ook in het Nieuwe Testament God de rechtvaardige Rechter is (Rom 2:2, 5 en 16, 3:6, 14:10; 1 Kor 5:13; 2 Tes 1:5; Heb 12:23, 13:4; 1 Pet 1:17, 2:23; Jak 4:12; Op 6:10, 16:7, 18:4-19:5), heeft Hij de Here Jezus aangewezen om in Zijn naam als Rechter op te treden:

Want ... de Vader oordeelt niemand, maar heeft het gehele oordeel aan de Zoon gegeven. (Johannes 5:22)

En Hij (Christus) heeft ons geboden het volk te prediken en te betuigen, dat Hij het is, die door God is aangesteld tot rechter over levenden en doden. (Handelingen 10:42)

Want wij moeten allen voor de rechterstoel van Christus openbaar worden, opdat een ieder wegdrage wat hij in zijn lichaam verricht heeft, hetzij goed, hetzij kwaad. (2 Korintiërs 5:10)

Net als zijn Vader in de hemel is Hij onpartijdig en rechtvaardig:

Ik kan van Mijzelf niets doen; gelijk Ik hoor, oordeel Ik, en mijn oordeel is rechtvaardig, want Ik zoek niet mijn wil, maar de wil van Hem, die Mij gezonden heeft. (Johannes 5:30; zie ook 7:24)

De Here Jezus zei dat Hij zal **komen** om te oordelen. Dit betekent dat het oordeel niet direct bij de dood wordt uitgesproken. In het Nieuwe Testament zijn vele passages die er op wijzen dat het oordeel samenvalt met de komst van Christus naar de aarde en de opstanding van de doden:

*Want de Zoon des mensen zal komen in de heerlijkheid van zijn Vader ... en dan zal Hij een ieder vergelden naar zijn daden. (Matteüs 16:27)
... de ure komt, dat allen, die in de graven zijn, naar zijn stem zullen horen, en zij zullen uitgaan, wie het goede gedaan hebben, tot de opstanding ten leven, wie het kwade gedaan hebben, tot de opstanding ten oordeel. (Johannes 5:28-29; ook 6:39-40)*

Dit moment is de dag van de Here, de door God vastgestelde dag van oordeel voor alle mensen:

Maar Ik zeg u: Van elk ijdel woord, dat de mensen zullen spreken, zullen zij rekenschap geven op de dag van het oordeel. (Matteüs 12:36; 1 Petrus 4:5)

ten dage, dat God het in de mensen verborgene oordeelt, volgens mijn evangelie, door Christus Jezus. (Romeinen 2:16)

Ik betuig u nadrukkelijk voor God en Christus Jezus, die levenden en doden zal oordelen, met beroep zowel op zijn verschijning als op zijn koningschap. (2 Timoteüs 4:1; zie ook vers 8)

Wie in zijn hart geen kwaad heeft beraamd en God altijd van harte heeft gediend, heeft niets te vrezen voor de Rechter. De Here Jezus zei dat zo iemand niet in het oordeel komt. Waarmee Hij bedoelde dat hij niet voor de Rechter wordt gedaagd om het doodvonnis uit zijn mond te horen:

Ik zeg u, wie mijn woord hoort en Hem gelooft, die Mij gezonden heeft, heeft eeuwig leven en komt niet in het oordeel. (Johannes 5:24)

Hierin is de liefde bij ons volmaakt geworden, dat wij vrijmoedigheid hebben op de dag van het oordeel ... Er is in de liefde geen vrees, want vrees houdt verband met straf. (1 Johannes 4:17)

18. Het Koninkrijk van God op aarde

De evangelienschrijvers Matteüs en Marcus beginnen hun verslagen van de prediking door Johannes de Doper en de Here Jezus, met hun aankondiging van het Koninkrijk van God:

*... want het Koninkrijk der hemelen is nabij gekomen. (Mat 3:2; 4:17)
De tijd is vervuld (gekomen) en het Koninkrijk van God is nabij gekomen. (Marcus 1:15)*

Een koninkrijk vereist in de eerste plaats een koning. In het Oude Testament is overduidelijk dat God, de Schepper van alle leven, rechtens Koning is over alles wat Hij heeft gemaakt:

Want de HERE, de Allerhoogste, is geducht, een groot Koning over de ganse aarde. (Psalm 47:3)

Maar ondanks Zijn almacht en heerlijkheid doen de meeste mensen Zijn wil niet. Zij hebben zichzelf tot koningen gemaakt, en geven de wil van de God van hemel en aarde in hun leven geen plaats. Zij willen niet dat Hij Koning over hen is, en tonen dat door zelf uit te maken wat zij doen of niet doen. En hoewel Zijn macht en invloed daarom gering lijkt op aarde, kunnen de volken en hun macht slechts bestaan wanneer en zolang God dat wil. Zoals Nebukadnezar, de koning van Babel, die zichzelf bijna als een god beschouwde, na zijn vernedering door God moest erkennen:

*Hij erkende, dat God, de Allerhoogste, macht heeft over het koningschap van de mensen en daarin aanstelt wie Hij wil. (Daniël 5:21)
God regeert over de volken ... op zijn heilige troon. (Psalm 47:9)*

Eén van Zijn scheppingen is het volk Israël. Over dit volk was Hij in een bijzondere zin Koning, duidelijk voor hen en alle omringende volken. Hij gaf hun een woonplaats in het land, dat Hij Abraham, Isaak en Jakob beloofde, door hen te verlossen van al hun vijanden en hen rijk te zegenen:

Ik de HERE, uw Heilige, de Schepper van Israël, uw Koning. (Jesaja 43:15).

*De Koning van Israël is in uw midden, u zult geen kwaad meer vrezen
De HERE uw God is in uw midden, een held, die verlost (Sef 3:15-17).*

Israël verheugde zich in zijn Maker, laten de kinderen van Sion juichen over hun Koning (Psalm 149:2).

Israël, zowel volk als grondgebied, was bedoeld als het begin van Gods Koninkrijk op aarde. Het vertegenwoordigde de aarde met alle mensen die daarop wonen. Dit noemen we het 'pars pro toto' principe: een deel van het geheel. In dit verband betekent het dat niet alleen het land Kanaän, met daarin Israël, maar uiteindelijk de gehele aarde onder Gods Koningschap zal komen. De Here Jezus leerde Zijn discipelen bidden voor die tijd dat Gods wil gedaan zal worden op aarde:

Onze Vader die in de hemelen bent, uw naam worden geheiligd; uw Koninkrijk kome; uw wil geschiede, gelijk in de hemel alzo ook op de aarde. (Matteüs 6:9,10)

God had de aarde bestemd voor de mensen, die Hij naar Zijn beeld en als Zijn gelijkenis had gemaakt:

De hemel is ... van de HERE, maar de aarde heeft Hij de mensenkinderen gegeven. (Psalm 115:16)

Zij waren bestemd om te regeren over wat God op aarde had geschapen, wanneer zij zich daarvoor geschikt zouden tonen. Maar de eerste mensen diskwalificeerden zich. In hun proeftijd in de Hof eisten zij het koningschap voor zich op, in plaats van af te wachten of God het hun geven zou. Toen het volk Israël in het beloofde land woonde, wilde het zijn als alle andere volken en een koning uit de mensen hebben. Zo verwierpen zij God als hun Koning. Evenals de eerste mensen in de Hof, doorliep het volk Israël met zijn koningen een proeftijd, waarin ook het merendeel faalde. Hun gedrag is daarom niet uniek, maar typerend voor dat van alle mensen. Allen hebben zich met Adam verbonden, in dezelfde zonde, door zich in ongelooft van hun Schepper af te keren en Zijn aarde, met al wat daarop en daarin is, te beschouwen als hun bezit. En zoals God de eerste mensen wegzond uit de Hof, zo ontnam Hij Zijn volk het land en verliet Hij de hoofdstad van zijn Rijk op aarde, Jeruzalem. God maakte echter bekend dat dit niet voor eeuwig zo zou blijven:

Een puinhoop, een puinhoop, een puinhoop zal Ik ze maken. Maar ook zo zal het niet blijven. Totdat hij komt, die er recht op heeft en aan wie Ik het geven zal. (Ezechiël 21:27)

Wie is het die het recht heeft op het koningschap? Wie is het die zal komen? En waar zal Hij regeren? David was de koning naar Gods hart. Hij verhoogde niet zichzelf, maar zijn God en Koning in de hemel. Hij was nederig, niet het type van een koning zoals de wereld die zoveel heeft voortgebracht. Daarom beloofde God hem dat uit Hem de eeuwige Ko-

ning zou voortkomen, die er vanwege gebleken geschiktheid recht op had. En evenals David regeerde vanuit Jeruzalem zal deze Koning dat doen. Jeruzalem zal dan niet alleen de hoofdstad zijn van dat kleine land Israël, maar van de gehele wereld:

Ik zal zijn koninklijke troon voor immer bevestigen ... uw troon zal vast staan voor altijd. (zie de hele perikoop 2 Samuël 7:11-29)

Ik zeg u in het geheel niet te zweren: bij de hemel niet, omdat hij de troon van God is ... bij Jeruzalem niet, omdat het de stad van de grote Koning is. (Matteüs 5:34-35)

Want uit Sion zal de wet uitgaan en het woord van de HERE uit Jeruzalem. (Micha 4:1-5)

David heeft zich altijd beschouwd en gedragen als knecht van de werkelijke Koning van Israël. Daarom kon hij een voorafschaduwing zijn van de grote Zoon, de grote Koning die naar Gods belofte uit hem zou voortkomen. Deze toekomstige Koning moest echter eerst Knecht zijn en zou, als Hij bereidwillig de wil van Zijn vader in de hemel zou hebben gedaan, de koninklijke waardigheid ontvangen. Omdat deze Zoon volmaakt deed wat Hij van Hem vroeg, heeft God Hem koninklijke macht en heerlijkheid geschonken. In het Nieuwe Testament wordt duidelijk gemaakt dat Jezus van Nazaret deze Koning is. Zijn intocht in Jeruzalem was de vervulling van een profetie aangaande de komst van de Koning:

Zegt de dochter van Sion: Zie uw Koning komt tot u, zachtmoedig. (Matteüs 21:5)

Wanneer Pilatus hem op de man af vraagt of Hij de Koning van de Joden is, bevestigt Hij dat:

Bent u de Koning van de Joden? ... Jezus antwoordde: U zegt, dat Ik Koning ben. (Johannes 18:33-37)

Maar God zei dat Zijn koningschap zich verder zou uitstrekken dan alleen over Israël. Hij zou de heerschappij ontvangen over de gehele aarde, wanneer Hij nederig zou wachten tot God Hem gaf waarop Hij recht had:

Vraag Mij en ik zal volken geven tot uw erfdeel, de einden van de aarde tot uw bezit. (Psalm. 2:8)

Het Koninkrijk van God zal niet zonder slag of stoot tot stand komen. Psalm 2 toont de toestand in de wereld wanneer de Koning verschijnt om de macht over de aarde op te eisen: de leiders en machthebbers zullen niet bereid zijn hun posities op te geven. Maar het antwoord van God is

duidelijk: vóór de grondlegging van de wereld heeft Hij bepaald wie de Koning daarvan zal zijn!

Ik heb immers mijn Koning gesteld over Sion, mijn heilige berg ... Nu dan, u koningen, weest verstandig, laat u gezeggen, u richters van de aarde. Dient de HERE met vreze. (Psalm 2:6,10-11)

Buigt u neder voor de HERE ... beef voor zijn aangezicht, u ganse aarde. Zegt onder de volken: De HERE is Koning, vast staat nu de wereld. (Psalm 96:9-10).

Omdat God trouw is aan Zijn gegeven woord, zal dit Koninkrijk er zeker komen; niet alleen voor Israël maar voor de gehele wereld. Koning Nebukadnezar van Babel had eens een droom waarin hij zag hoe er een einde zou komen aan zijn rijk en alle rijken na hem; en dat zij plaats moeten maken voor een wereldomvattend koninkrijk. Dit werd gesymboliseerd in een steen die een groot beeld trof en voorgoed verbrijzelde:

... maar de steen die het beeld getroffen had, werd tot een grote berg, die de gehele aarde vulde ... zal de God van de hemel een koninkrijk oprichten, dat in eeuwigheid niet zal te gronde gaan, en waarvan de heerschappij op geen ander volk meer zal overgaan: het zal al die koninkrijken verbrijzelen en daaraan een einde maken, maar zelf zal het bestaan in eeuwigheid. (Daniël 2)

De regering van Christus Jezus zal tot doel hebben de dan levende sterfelijke mensen te leren, dat de wil van God uiteindelijk door mensen op aarde wordt gedaan, net als engelen die nu doen in de hemel, en hoe zij die wil van God moeten doen. Zo zal niet alleen het gebed *Uw Koninkrijk kome* worden vervuld, maar ook Gods plan met de schepping van de mens. De toestand van het begin van de schepping, toen de mens in vrede met zijn God op aarde leefde in de Hof, zal worden hersteld:

Geloofd zij de HERE God, de God van Israël, die alleen wonderen doet. En geloofd zij zijn heerlijke naam voor eeuwig, en zijn heerlijkheid vervulle de ganse aarde. Amen, ja, amen. (Psalm 72:18-19; vergelijk Psalm 57:6 en 12; 108:6; 97:6)

Wanneer dit werkelijkheid is geworden, zal alles goed zijn wat God in het begin gemaakt heeft. Dan zal Christus Jezus de koninklijke macht die Hij heeft ontvangen om de aarde te onderwerpen aan God, teruggeven aan Hem die alles geschapen heeft:

... daarna het einde, wanneer Hij het koningschap aan God de Vader overdraagt, wanneer Hij alle heerschappij, alle macht en kracht ont-

troond zal hebben. Want Hij moet als koning heersen, totdat Hij al zijn vijanden onder zijn voeten gelegd heeft ... Maar wanneer Hij zegt, dat alles onderworpen is, is blijkbaar Hij uitgezonderd, die Hem alles onderworpen heeft. Wanneer alles Hem onderworpen is, zal ook de Zoon zelf Zich aan Hem onderwerpen, die Hem alles onderworpen heeft, opdat God zij alles in allen. (1 Korintiërs 15:23-28; vergelijk Genesis 41:37-44)

Het Vrederijk of 1000-jarige rijk

Dat er een einde komt aan de regeringsperiode van Christus, geeft aan dat Zijn rijk een fase is tussen de huidige situatie, waarin de mens meent de dienst uit te kunnen maken, en de uiteindelijke situatie, waarin alleen volmaakte mensen de aarde zullen bewonen. Christus komt uit de hemel op het moment dat alles op aarde zijn gewone gang gaat: de mensen werken, trouwen, voeren oorlog enz. Zijn komst betekent echter een einde aan de proeftijd voor alle dan levende mensen, die redelijkerwijs op de hoogte zijn van Gods roeping door het evangelie. De Here Jezus stelt dit voor als een moment dat er plotseling overal op aarde mensen verdwijnen van de plek waar zij op dat moment zaten, lagen of stonden (Mat 24:36-42). Hetzelfde geldt voor de doden: van allen die liggen in het stof van de aarde, zullen alleen zij opstaan die bekend waren met Gods roepstem in zijn evangelie (Joh 5:25-29). De reden is dat levenden en doden voor Christus moeten verschijnen om uit Zijn mond te horen wat hun bestemming zal zijn: wie God hebben gediend en van Hem en Zijn Zoon getuigd, zullen met Christus mogen regeren op aarde (Rom 5:17; 2 Tim 2:11-12; Op 5:10, 20:4-6, 22:5). Er blijven immers nog heel veel mensen over die gewoon sterfelijk zijn en nog geen kennis hebben van God. Het zal de taak zijn van degenen die eeuwig leven hebben ontvangen, onder de leiding van Christus, anderen te helpen en te overtuigen God en Zijn Zoon te dienen en te gehoorzamen, zodat ook zij eeuwig leven zullen ontvangen aan het einde van Zijn koningschap op aarde. Wie zelfs in die periode niet tot geloof gekomen is, zal sterven om nooit meer op te staan (Op 20:11-15). Zo zal uiteindelijk al het kwaad in de wereld uitgebannen zijn, en alleen zij overblijven, die waarachtige kinderen van God, naar Zijn beeld en als Zijn gelijkenis, genoemd kunnen worden. Die tussenperiode wordt in Openbaring de duizend jaren genoemd. Een lange, maar begrensde periode, die zo wordt voorgesteld dat 'de slang' haar verleidingswerk niet meer kan doen en de mensen alleen leven onder de invloed van Gods Geest, door de aanwezigheid van Christus en Zijn eeuwig levende dienaren. Een periode van grote zegeningen, zoals de mens tot dan toe niet gekend heeft, behalve in de hof (Op 22:1-5).

De stad met fundamenten

Gelovigen hebben zich nooit thuis gevoeld in de wereld. Zij wonen als vreemdelingen tijdelijk bij andere mensen, zonder binding met de huidige samenleving. Van Abraham wordt getuigd dat hij zo'n vreemdeling was (Gen 17:8, 20:1, 23:4; Heb 11:13). Hij was vertrokken uit de welvarende stad Ur naar een land met grote en sterke steden. Maar hij probeerde nooit de veiligheid binnen de muren daarvan te zoeken. De reden was dat een stad een samenleving was onder een koning. Zij hadden levenswijzen en gewoonten die veelal niet pasten bij een dienaar van God. Hij wist dat God er een einde aan zou maken als zij zich niet tot Hem zouden bekeren. Dat had hij ervaren toen Sodom en Gomorra werden verwoest. Daarom zwierf hij rond in afwachting van wat God hem op Zijn tijd zou geven. De schrijver van de brief aan de Hebreërs omschreef het zo, dat hij een hemels vaderland verwachtte, een stad met fundamenten, die niet zou wankelen (Heb 11:9-16). Deze samenleving van mensen van hetzelfde geloof, met dezelfde gezindheid en hetzelfde streven, heeft God vanaf het begin van de schepping in voorbereiding. Jeruzalem had die stad moeten zijn, de plaats voor alle mensen op aarde om de HERE te bidden en te danken. Maar om de zonden van de inwoners is ook deze stad verwoest. In Openbaring wordt daarom een andere stad Jeruzalem getoond. Een door God ingerichte, volmaakte, samenleving op aarde (Op 21:2-8). Met andere gezagsverhoudingen dan nu, voorgesteld als een nieuwe hemel en aarde (Op 21:1). Later in Openbaring 21 blijkt dat dit Jeruzalem de stad met fundamenten is waar Abraham al naar uitzag (Op 21:9-27).

De gemeente als voorafschaduwing van het Koninkrijk

De Here Jezus leerde Zijn volgelingen te bidden dat Gods wil op aarde gedaan zal worden. Maar dit hoeft niet te wachten totdat Christus komt om het Koninkrijk hier op te richten. Zijn uitgangspunt was altijd: *Hier ben Ik om Uw wil, o God, te doen* (Heb 10:7). Hij was zo het begin van Gods Koninkrijk op aarde: de eerste mens die volmaakt Gods wil deed, door Hem als Zijn Koning te beschouwen. Van Zijn volgelingen verwacht Hij dat zij dezelfde gezindheid tonen als Hij. Een gezindheid van liefde, barmhartigheid, nederigheid, geduld, vergevingsgezindheid enz. Een gezindheid die hen anders maakt dan de mensen in de wereld om hen heen. Een gezindheid die niet begrepen wordt en veelal niet gewaardeerd. Daarom vormen zij een gemeenschap met elkaar, met Christus als Hoofd. Een samenleving van broeders en zusters van hetzelfde geloof, die elkaar steunen en voorthelpen om te groeien naar de volmaaktheid. Zo krijgt het Koninkrijk van God nu al gestalte in kleine kringen: gemeenten waarin gelovigen worden opgevoed voor de grote taken die hen wachten bij de komst van Christus; die vertrekpunten zijn van prediking en onderwijs uit Gods woord, om anderen te helpen ook de nieuwe samenleving binnen te gaan. Want daar zullen zij de vrede van God, waar anderen op moeten wachten tot de komst van Christus uit de hemel, nu al leren kennen.

19. De goedertierenheid van God

Vooraf in het Oude Testament wordt gesproken over een specifieke uiting van Gods liefde: *goedertierenheid*. Dit is de vertaling van het Hebreeuwse *chesed*, waarmee *verbondsliefde* of *verbondstrouw* wordt bedoeld. God toont Zijn liefde voor Zijn uitverkorenen door, in Zijn trouw aan Zijn voornemens, te doen wat Hij hen beloofde en bekrachtigde met eden en verbonden. Goedertierenheid is in de openbaring van de naam HERE (JWHW) de hoofdeigenschap van God. Uit Zijn goedertierenheid komt voort wat God is, wil zijn en zal doen voor mensen met wie Hij Zich verbonden heeft:

De HERE daalde neder in een wolk, stelde Zich daar bij hem (Mozes) en riep de naam van de HERE uit: De HERE ging aan hem voorbij en riep: HERE, HERE, God, barmhartig en genadig, lankmoedig, groot van goedertierenheid en trouw, die goedertierenheid bestendigt aan duizenden, die ongerechtigheid, overtreding en zonde vergeeft. (Ex 34:5-7a)

We komen goedertierenheid voor de eerste keer in de Bijbel tegen in het boek Genesis, waar Abraham zijn vertrouwensknecht naar zijn familie stuurt, in de hoop dat daar een geschikte vrouw voor zijn zoon Isaak zal zijn. Hieruit blijkt Abrahams geloof in Gods beloften; want wanneer Hij zegt dat door Isaak van nageslacht gesproken zal worden, zal hij een vrouw moeten hebben om hem kinderen, nageslacht te schenken. Wanneer God deze knecht dan een vrouw aanwijst, zegt hij dat God inderdaad trouw is geweest aan het woord dat Hij tot zijn meester sprak:

Toen zei hij: HERE, God van mijn heer Abraham, laat mij toch heden slagen en bewijs genade (chesed) aan mijn heer Abraham ... Geprezen zij de HERE, de God van mijn heer Abraham, die zijn goedertierenheid (chesed) en trouw niet onttrokken heeft aan mijn heer. (Genesis 24:12 en 26-27)

Goedertierenheid en *trouw* (de Statenvertaling geeft voor trouw: *waarheid*) worden in beide gevallen in één adem genoemd; ze liggen in elkaars verlengde. Omdat God goedertieren is, trouw aan Zijn verbond met Abraham (waarheid is voor Abraham, Zijn beloften omzet in daden), wil Hij barmhartig, genadig en geduldig (lankmoedig) zijn voor diens nakomelingen. Hij bestendigt Zijn verbonden, houdt eraan vast, beëindigt ze niet,

gaat door met de vervulling - het waar maken - van Zijn beloften aan Abraham. Wat Hij zegt is waarheid; het is als het ware al vervuld wanneer Hij Zijn woord spreekt. Wanneer het nageslacht van Abraham door de lijn van Isaak en Jakob groot in aantal is geworden, maakt God hen tot Zijn volk, door een verbond met hen te sluiten dat Zijn beloften aan Abraham bevestigt. Zijn naam is de garantie dat Hij Zich daaraan zal houden, ongeacht wat zij doen. Het verbond is immers gebaseerd op eerdere verbonden met Abraham en daarom niet afhankelijk van wat diens nakomelingen doen. Zij het dat de heerlijke gevolgen alleen gelden voor wie wandelen in hetzelfde geloof dat Abraham toonde. We zien in de Bijbel dan ook vele herinneringen aan en bevestigingen van Gods goedertierenheid; ook wanneer het merendeel van zijn verbondsvolk afdwaalt en zondigt:

Maar omdat de HERE u liefhad en de eed hield, die Hij uw vaders gezworen had, heeft de HERE ... u verlost uit het diensthuis, uit de macht van Farao, de koning van Egypte, opdat u zou weten, dat de HERE, uw God, de enige God is, de trouwe God, die het verbond en de goedertierenheid houdt jegens wie Hem liefhebben en zijn geboden onderhouden, tot in duizend geslachten. (Deuteronomium 7:8-9)

HERE, God van Israël, er is ... geen God als U, die vasthoudt aan het verbond en de goedertierenheid jegens uw knechten, welke met hun gehele hart voor uw aangezicht wandelen. (1 Koningen 8:23)

Want bergen mogen wijken en heuvelen wankelen, maar mijn goedertierenheid zal van u niet wijken en mijn vredesverbond zal niet wankelen, zegt uw Ontfermer, de HERE. (Jesaja 54:10)

Ja, U zult al onze zonden werpen in de diepte van de zee. U zult trouw bewijzen aan Jakob, goedertierenheid aan Abraham, gelijk U van oude dagen af aan onze vaders hebt gezworen. (Micha 7:19-20)

Als sommigen ontrouw geworden zijn, zal dan hun ontrouw de trouw van God teniet doen? Volstrekt niet! (Romeinen 3:3)

We hebben in Exodus 34 gezien dat er een verband is tussen Gods goedertierenheid en de zonde van mensen: in Zijn goedertierenheid, in Zijn gedenken van het verbond met Abraham, is God bereid Zijn nakomelingen zonden te vergeven, daaraan voorbij te zien. Hierdoor stierf het volk Israël niet uit na hun zware zonde bij Sinaï, toen zij een gouden kalf maakten dat zij hun god noemde die hen uit Egypte had verlost. Alleen zo kan Hij Zijn belofte, dat uit Abraham, hét nageslacht, dé volmaakte Zoon zou voortkomen, werkelijkheid, waarheid laten worden.

Maar de HERE is niet alleen de God van Israël: Hij is de Schepper van alle mensen. Zijn goedertierenheid is daarom al vanaf het begin van de schepping van mensen zichtbaar: Hij was voornemens mensen te maken naar Zijn beeld en als Zijn gelijkenis. In Zijn trouw en liefde voor wat Hij maakte, en waarvan Hij zei dat het goed was, doet Hij alles om Zijn doel te bereiken. Daarom zal Hij ook Zijn beloften aan Adam en Eva houden:

Ik zal vijandschap zetten tussen u en de vrouw, en tussen uw zaad en haar zaad; dit zal u de kop vermorzelen en u zult het de hiel vermorzelen. (Genesis 3:15)

Omdat de zonde echter bleef toenemen, maakte God door de zondvloed een einde aan de toenmalige wereld en begon Hij als het ware opnieuw met Noach en zijn gezin. Uit zijn nageslacht koos Hij na verloop van tijd weer één man, die geschikt was voor het bereiken van het doel met Zijn schepping: Abraham. Uit zijn nageslacht koos God eeuwen later opnieuw één man: David, die Hij tot koning maakte over Zijn volk. Het verbond dat Hij met hem sloot, vloeide dan ook voort uit Zijn eerdere verbonden met Adam en Abraham. Het verbijzonderde het verbond met Abraham in de vervulling van de belofte van nageslacht in enkelvoud. Ook over Gods goedertierenheid, specifiek gericht op David en zijn nageslacht lezen we herhaaldelijk in de Bijbel:

Maar mijn goedertierenheid zal van Hem niet wijken. (2 Samuël 7:15)
Toen zei Salomo: U hebt uw knecht, mijn vader David, grote goedertierenheid bewezen, evenals hij voor uw aangezicht in trouw (waarheid) en rechtvaardigheid en oprechtheid van hart jegens u gewandeld heeft; en U hebt aan hem deze grote goedertierenheid bevestigd door hem een zoon te geven, die op zijn troon zit. (1 Koningen 3:6)
Hij (God) schenkt zijn koning grote uitredingen, en betoont trouw (chesed) aan zijn gezalfde, aan David en zijn nageslacht voor altijd. (Psalm 18:51; vgl. Psalm 89:20-25)

... dan zal op goedertierenheid een troon worden gevestigd en in getrouwheid (waarheid) zal daarop in Davids tent zetelen een, die richt en die het recht zoekt en die zich haast gerechtigheid te oefenen. (Jesaja 16:5)

Gods trouw aan Zijn belofte aan David is in eerste instantie zichtbaar in zijn zoon Salomo; maar wijst vooral naar dé Zoon, de Messias. Als Hij als Koning zal regeren, zal Gods goedertierenheid aan alle mensen blijken; in het bijzonder aan het nageslacht van Abraham. De verschijning van

Jezus van Nazaret als de Zoon des mensen, was voor de goede verstaanders in Zijn tijd dan ook het bewijs van Gods trouw aan Zijn verbonden met Abraham en David, en van Gods liefde voor alle mensen. Zo schrijft Paulus over Christus Jezus:

Maar toen de goedertierenheid en mensenliefde van onze Heiland (en) God verscheen. (Titus 3:4).

In Hem heeft God een verbond gesloten, bekrachtigd door diens eigen bloed, dat Hij op grond van geloof, berouw, bekering en gehoorzaamheid, zonden zal vergeven. Niet alleen van wie van het nageslacht van Abraham zijn, maar van alle mensen. Niet allen zonder uitzondering, maar voor wie hetzelfde geloof als Abraham tonen:

God ... die rijk is aan erbarming, heeft om zijn grote liefde, waarmee Hij ons heeft liefgehad, ons, hoewel wij dood waren door de overtredingen, mede levend gemaakt met Christus – door genade bent u behouden – en heeft ons mede een plaats gegeven in de hemelse gewesten, in Christus Jezus, om in de komende eeuwen de overweldigende rijkdom van zijn genade te tonen naar (zijn) goedertierenheid over ons in Christus Jezus. (Efeziërs 2:4-7)

Let dan op de goedertierenheid van God ... indien u bij de goedertierenheid blijft. (Romeinen 11:22)

Altijd hebben gelovigen een beroep gedaan, en niet tevergeefs, op Gods beloften, plechtig bevestigd in de verbonden die Hij sloot:

Vele malen redde Hij hen (Israël), maar zij waren weerspannig in hun voornemen, zodat zij wegzonken in hun ongerechtigheid. Maar als Hij hun benauwdheid zag ... dan gedacht Hij te hunnen gunste aan zijn verbond, en had deernis naar zijn grote goedertierenheid (chesed). (Psalm 106:43-45; zie ook Psalm 107 voor voorbeelden)

Zo mogen ook nu allen die zijn gebracht onder het verbond dat God in Christus sloot, een beroep doen op Gods goedertierenheid, Gods trouw aan Zijn verbond. De opwekking en verhoging van Zijn Zoon is de garantie dat wie met Hem wandelen Zijn waarheid en trouw zullen ervaren.

20. De lankmoedigheid van God

Wanneer God zondaars niet direct straft, komt dit voort uit Zijn lankmoedigheid, Zijn verdraagzaamheid, geduld, afwachting. Zijn lankmoedigheid staat uiteraard in directe relatie tot Zijn barmhartigheid (zie hoofdstuk 19), als uiting van Zijn goedertierenheid (zie hoofdstuk 17), Zijn verbondsliefde, Zijn verbondstrouw:

De HERE ging aan hem (Mozes) voorbij en riep: HERE, HERE, God, barmhartig en genadig, lankmoedig, groot van goedertierenheid en trouw. (Exodus 34:6)

Als een Vader voedt God Zijn kinderen op. Daarbij is geduld en verdraagzaamheid nodig, want opvoeden is een leerproces, met onderwijs en beproeving waarin het geleerde in de praktijk moet worden gebracht. Zo heeft God gehandeld met Zijn volk:

Vele jaren was U lankmoedig over hen en vermaande hen door uw Geest, door de dienst van uw profeten. (Nehemia 9:30)

In het Hebreeuws wordt het begrip lankmoedigheid omschreven als: het uitstellen, het vertragen van Zijn toorn, of de uitbarsting daarvan. God ontziet het volk dus en geeft het nog een kans, zodat het in Zijn genade aangenomen kan worden. In die periode wordt van het volk verwacht dat het zijn zonden zal belijden, onder afsmeking van vergiffenis daarvan, en zich vervolgens bekeren, zodat het niet meer zondigt. Petrus schrijft dat om die reden de zondvloed niet direct over de mensen kwam:

... toen de lankmoedigheid van God bleef afwachten, in de dagen van Noach, terwijl de ark in gereedheid werd gebracht. (1 Petrus 3:20)

En Paulus wijst op Gods verdraagzaamheid in de periode van Israëls omzwerfing door de woestijn:

Hij heeft gedurende een tijd van ongeveer veertig jaren in de woestijn hun eigenaardigheden verdragen. (Handelingen 13:18)

Het motief voor Gods afwachten is te zien in de boeken Ezechiël en Joël:

Zou ik een welgevallen hebben aan de dood van de goddeloze? Luidt het woord van de Here, HERE. Niet veeleer hieraan, dat hij zich bekere van zijn wegen en leve? (Ezechiël 18:23, 32; 33:11)

Maar ook nu nog luidt het woord van de HERE: Bekeert u tot Mij met uw ganse hart, en met vasten en met geweene en met rouwklacht. Scheurt uw hart en niet uw klederen en bekeert u tot de HERE, uw God. Want genadig en barmhartig is Hij, lankmoedig en groot van goedertierenheid, berouw hebbende over het onheil. (Joël 2:12-14)

In het Nieuwe Testament herinnert Paulus zijn volksgenoten aan Gods lankmoedigheid met hen en roept hen op de tijd die hen nog is vergund goed te benutten:

En als God nu, zijn toorn willende tonen en zijn kracht bekendmaken, de voorwerpen van zijn toorn, die ten verderve toebereid waren, met veel lankmoedigheid verdragen heeft – juist om de rijkdom van zijn heerlijkheid bekend te maken over de voorwerpen van ontferming, die Hij tot heerlijkheid heeft voorbereid? (Romeinen 9:22-23)

Of veracht u de rijkdom van zijn goedertierenheid, verdraagzaamheid en lankmoedigheid, en beseft u niet, dat de goedertierenheid van God u tot boetvaardigheid leidt? (Romeinen 2:4)

De lange tijd tussen de hemelvaart en de wederkomst van Christus Jezus is een voorbeeld van Gods lankmoedigheid, van Zijn wachten met Zijn oordeel over tot zonde geneigde mensen. De apostel Petrus herinnert zich kennelijk wat Zijn Here eens tot hem zei, als hij schrijft om het geloof van broeders en zusters te versterken:

De Here talmt niet met de belofte, al zijn er die aan talmen denken, maar Hij is lankmoedig jegens u, daar Hij niet wil, dat sommigen verloren gaan, doch dat allen tot bekering komen ... en houdt de lankmoedigheid van onze Here voor zaligheid. (2 Petrus 3:9)

En u (Petrus), als u eenmaal tot bekering gekomen bent, versterk dan uw broeders. (Lucas 22:32)

Paulus meende God te dienen door de gemeente van Christus te vervolgen. Vol ijver trok hij door het gehele land en zelfs daarbuiten, om wie beleden dat zij volgelingen van Christus waren gevangen te zetten en te (laten) doden. Zelf zei hij later, dat hij dat in tomeloze woede deed, verontwaardigd omdat deze mensen durfden zeggen dat die vervloekte mens, Jezus van Nazaret, leeft en zelfs in de hemel bij God is. Maar op een dag verscheen hem de levende Jezus zelf en moest hij belijden dat hij, met al zijn kennis van de Schriften, geen inzicht had. Maar toen Jezus hem uit de wet en de profeten uitlegde wat op Hem betrekking had, viel voor hem alles op zijn plaats. Toen was hij bereid met positieve ijver,

voortkomend uit liefde voor God en de naaste, zoveel mogelijk zondaars te bekeren, zodat zij behouden zouden worden van Gods toorn. Voor hem had God Zijn grote lankmoedigheid aan hem bewezen, met als doel dat ook anderen die zouden ervaren door zijn prediking van het evangelie:

Maar hiertoe is mij ontferming bewezen, dat Jezus Christus in de eerste plaats in mij zijn ganse lankmoedigheid zou bewijzen, tot een voorbeeld voor hen, die later op Hem zouden vertrouwen ten eeuwigen leven. (1 Timoteüs 1:16)

Ook in dit geval is deze goddelijke eigenschap ook de eigenschap van Zijn Zoon. En wanneer wij kinderen van God willen zijn, zal deze eigenschap ook bij ons aanwezig moeten zijn, want God wil dat wij deel krijgen aan zijn natuur (2 Petrus 1:4):

Wij doen onszelf in alles kennen als dienaren van God: in veel dulden, in verdrukkingen, in noden, in gevangenschappen ... in reinheid, in kennis, in lankmoedigheid, in rechtschapenheid, in de Heilige Geest, in ongeveinsde liefde. (2 Korintiërs 6:3-10)

De vrucht van de Geest is liefde, blijdschap, vrede, lankmoedigheid, vriendelijkheid, goedheid, trouw, zachtmoedigheid, zelfbeheersing. (Galaten 5:22)

... vermaan ik u dan te wandelen waardig de roeping waarmee u geroepen bent, met alle nederigheid en zachtmoedigheid, met lankmoedigheid en elkaar in liefde te verdragen. (Efeziërs 4:1-5)

Doet dan aan, als door God uitverkoren heiligen en geliefden, innerlijke ontferming, goedheid, nederigheid, zachtmoedigheid en geduld. Verdraagt en vergeeft elkander. (Kolossensen 3:12,13)

God heeft ons mensen tot nu toe verdragen en vergeven en de kans gegeven ons te bekeren. Maar Zijn geduld duurt niet eeuwig. Daarom is het van het grootste belang te luisteren naar de leraars die Hij in de wereld gezonden heeft met de woorden:

Verkondig het woord ... weerleg, bestraf en bemoedig met alle lankmoedigheid en onderrichting. (2 Timoteüs 4:2)

De betrouwbaarheid van God

De namen die God geeft aan mensen zeggen iets over wat zij zijn of zullen zijn. Hun naam vertelt iets over hun eigenschappen, over hun levenswijze of hun daden. Dat moet dus ook het geval zijn met Zijn eigen naam JWHW (HERE), die God volgens Exodus 34 aan Mozes bekendmaakte. Gezien de eigenschappen die God daar van Zichzelf bekendmaakte in verband met Zijn naam, mogen we zeggen dat deze niet alleen vandaag kunnen gelden, maar eeuwig zijn, omdat zij deel zijn van Zijn wezen en kenmerkend voor Zijn handelen. Goedertierenheid kan nooit voor een korte tijd gelden, omdat bijvoorbeeld Zijn verbondsliefde of verbondstrouw zich over lange tijd uitstrekt. Maar ook over lankmoedigheid, ofwel geduld, kan alleen gesproken worden als het over een langere periode gaat. God heeft niet slechts 1 of 3 dagen, of een maand geduld, zoals wij mensen, maar eeuwen, zelfs duizenden jaren. De betekenis van Zijn Naam heeft daarom betrekking op het heden, maar ook op het verleden en de toekomst. De God die lang geleden alle leven heeft gewekt, die er heden nog steeds is en er morgen zijn zal tot in alle eeuwigheden. De God die spreekt over toekomstige dingen en van de mens vraagt Hem op dat punt te beproeven, of Hij doet wat Hij heeft gezegd (zie bijvoorbeeld Jesaja 45-48). Daaruit moet blijken of Hij Degene is die Hij zegt te zijn: de betrouwbare God. En Zijn betrouwbaarheid komt aan het licht wanneer het woord dat Hij heeft gesproken waarheid wordt (zie Psalm 19:8 en 93:5). Het woord dat Hij spreekt heeft eeuwigheidswaarde, zoals God zelf eeuwig is. Hij is daarom zowel de God Die is, de 'Ik ben', als de God die in de toekomst is wat Hij tevoren heeft gezegd te zullen zijn, de 'Ik zal zijn', ofwel de 'Ik ben die Ik zal zijn'. We vinden herinneringen aan Exodus 34 in onder andere: de psalmen 86:15; 89; 103:17-18; 145:8-10; Joël 2:13; Jona 2:2b; Matteüs 23:23; Romeinen 2:4. De eeuwen door hebben gelovigen een beroep gedaan op deze openbaring van Gods naam, van de eigenschappen waarmee Hij Zijn liefde en trouw wilde bewijzen aan Zijn vriend Abraham en allen die in hetzelfde geloof als hij met Hem zouden wandelen.

21. De genade en barmhartigheid van God

In Zijn verbondswet legde God, de Schepper van hemel en aarde, vast dat Hij voor het volk Israël de enige God is die hen, in Zijn trouw aan Zijn verbond met Abraham, Isaak en Jakob, bevrijdde uit Egypte. Naast of in plaats van Hem kan een mens daarom geen andere God stellen. Het spreekt dan ook vanzelf dat er op afgoderij strenge straffen in het vooruitzicht werden gesteld. Tegelijkertijd zei Hij toe barmhartig te zullen zijn voor wie Hem van harte liefhebben en bereidwillig Zijn geboden houden:

Ik, de HERE, uw God, ben een naijverig (jaloers) God, die de ongerechtigheid ... bezoek ... en die barmhartigheid doe aan duizenden van hen die Mij liefhebben en mijn geboden onderhouden. (Exodus 20:6; Deuteronomium 5:10)

Gods barmhartigheid is onlosmakelijk verbonden met Zijn goedertierenheid, Zijn verbondstrouw of verbondsliefde. Door zich over Zijn volk te ontfermen in tijd van nood, toont Hij Zijn goedertierenheid, wordt Hij daadwerkelijk de God die zegt te zijn wat Hij gezegd heeft te zullen zijn. Barmhartig zijn, of liever actief: barmhartigheid bewijzen, zich ontfermen enz., komt van Zijn kant. Een mens is daarvan afhankelijk en mag op grond van het verbond daarom vragen. Hier ligt de grondslag van een belangrijk principe, dat we steeds weer tegenkomen in het Nieuwe Testament. Wie Gods geboden houdt of in oprecht berouw tot Hem bidt na gedane zonden, kan rekenen op Zijn zegen en vergiffenis. Niet als loon waar hij of zij recht op heeft om de goede daden die hij of zij doet, maar als een geschenk dat God in Zijn genade en barmhartigheid geeft:

...opdat de HERE ... u barmhartigheid betone, Zich over u erbarme en u talrijk make, zoals Hij uw vaderen gezworen heeft; want dan luistert u naar de stem van de HERE, uw God, om al zijn geboden te onderhouden, die ik u heden opleg – door te doen wat recht is in de ogen van de HERE, uw God. (Deuteronomium 13:17,18)

Ook als de HERE Zich met Zijn eigenschappen, kenmerkend voor Zijn naam, openbaart aan Mozes, begint Hij met te zeggen dat Hij barmhartig en genadig is. Dat is niet alleen een bevestiging van Zijn eerder gedane belofte, maar op dat moment van groot belang om reden dat het volk Zijn verbond met Hem had verbroken door een afgod, in de vorm van een

gouden kalf, te maken en een feest ter ere daarvan te vieren. Dit was een zodanige overtreding van Gods verbond dat zij de dood schuldig waren. Maar omdat dit het einde zou betekenen van het volk Israël, op een enkele rechtvaardige na, waarmee God een nieuw begin zou kunnen maken, zou dit niet rechtvaardig zijn ten opzichte van Abraham, Isaak en Jakob en niet passen bij de naam, de reputatie, die God heeft gekregen door de bevrijding van Zijn volk uit Egypte. Daarom deed Mozes onmiddellijk voorbede voor het volk en God zei toe het vonnis niet direct te zullen voltrekken. Naar Zijn belofte ontfermde Hij Zich over hen, met het doel hen de gelegenheid te geven berouw te tonen en zich tot Hem te bekeren. Dit was de proef of zij Gods genade en barmhartigheid waard waren. Maar bij die gelegenheid maakte Hij hen wel duidelijk dat Hij, de Heilige God, vanwege hun hardnekkige zondigheid en onheiligheid, niet in hun midden kon zijn:

... Ik zal in uw midden niet optrekken, daar u een hardnekkig volk bent, opdat Ik u niet onderweg vertere ... Indien Ik ook maar één ogenblik in uw midden zou optrekken, zou Ik u vernietigen. (Exodus 33:3 en 5)

Mozes smeekte de HERE echter hen niet te verlaten, maar wel met hen mee te gaan naar het beloofde land, want de aanwezigheid van de HERE was, zoals hij inzag, het kenmerkende verschil tussen Israël en andere volken. Niet alleen vanwege het feit van Zijn aanwezigheid als zodanig, maar ook dat zij, stervelingen die zij waren, niet omkwamen in de woestijn met de God van hemel en aarde in hun midden:

Waarom zal anders geweten worden, dat ik en uw volk genade in uw ogen gevonden hebben, dan doordat U met ons meegaat? Immers daardoor zijn ik en uw volk afgezonderd uit alle volken, die op de aardbodem zijn. (Exodus 33:16)

De HERE beloofde Mozes in Zijn ontferming dat Hij zijn gebed zou verhooren. Als bewijs hiervoor mocht hij iets zien van de heerlijkheid van de HERE, die Zijn naam voor hem uitriep:

Hij nu zei: Ik zal mijn luister aan u doen voorbijgaan en de naam van de HERE voor u uitroepen: Ik zal genadig zijn, wie Ik genadig ben, en Mij ontfermen, over wie Ik Mij ontferm ... U zult mijn aangezicht niet kunnen zien, want geen mens zal Mij zien en leven. (Exodus 33:19,20)

Door een levenswijze gekenmerkt door ongehoorzaamheid, afgoderij, bandeloosheid en geweld, verdient de mensheid als geheel de dood, ver van het aangezicht van de HERE. Dat werd al duidelijk na de zonde van

Adam en Eva, en nu dus ook na de zonde van het volk Israël met het kalf. Als rechter moest Hij oordelen op grond van feiten, maar indien Hij alleen daaraan zou vasthouden zou geen mens behouden worden. Hij stond in Zijn recht en zou rechtvaardig zijn in Zijn oordeel, maar hoe zou Zijn verbond met Abraham werkelijkheid worden? En waar zouden Zijn liefde, genade en barmhartigheid zijn, die Hij eveneens toezegde in Zijn verbondswet? Toen koning David op een gegeven moment straf had verdiend, overdacht hij het verschil tussen mensen, die geen genade en barmhartigheid kennen in hun bestraffing van hun medemensen, en God:

Het is mij zeer bang te moede; laat ons toch vallen in de hand van de HERE, want zijn barmhartigheid is groot, maar laat mij niet vallen in de hand van de mensen. (2 Samuël 24:14)

Op vele plaatsen in het Oude Testament vinden we herinneringen aan de bewijzen van genade en barmhartigheid, die God heeft gegeven in tijden dat Zijn volk die niet verdiende. Wanneer zij door de straf op hun zonden zwaar te lijden hadden in verdrukking en moeite en tot Hem riepen, ontfermde God Zich over hen. Een aantal indrukwekkende voorbeelden hiervan vinden wij in de boetegebeden van Nehemia en Daniël:

Maar u bent een God van vergeving, genadig en barmhartig, lankmoedig en groot van goedertierenheid, en hebt hen (Israël) niet verlaten. Zelfs toen zij zich een gouden kalf gemaakt hadden en zeiden: dit is uw god, die u uit Egypte heeft gevoerd, en toen zij grote wandaden bedreven, hebt U toch in uw grote barmhartigheid hen niet in de woestijn verlaten. (Nehemia 9:18,19)

Zodra zij dan rust gekregen hadden, gingen zij weer kwaad doen voor uw aangezicht en U liet hen over aan de macht van hun vijanden, zodat die over hen heersten. Maar zij riepen u weer aan en U hoorde uit de hemel en redde hen naar uw barmhartigheid, vele malen. (Neh 9:28)

Maar in uw grote barmhartigheid hebt U niet voorgoed met hen afgerekend en hen niet verlaten, want U bent een genadig en barmhartig God. (Nehemia 9:31)

Bij de Here, onze God, is barmhartigheid en vergeving, hoewel wij tegen Hem weerspanning zijn geweest, niet geluisterd hebben naar de stem van de HERE, onze God, en niet gewandeld hebben naar de wetten, die Hij ons gegeven heeft door de dienst van zijn knechten, de profeten. (Daniël 9:9,10)

Neig, mijn God, uw oor en hoor; open uw ogen en zie onze verwoestingen en de stad waarover uw naam is uitgeroepen; want niet op grond

van onze gerechtigheden storten wij onze smeekgebeden voor U uit, maar op grond van uw grote barmhartigheden. O Here, hoor! O Here, vergeef! O Here, merk op! Treed handelend op. (Daniël 9:18, 19).

God ontfermt Zich - op grond van Zijn liefde, genade en barmhartigheid - vrijwillig over mensen van goede wil. Mensen die weliswaar niet volmaakt zijn, maar hun zonden belijden, zich van Hem afhankelijk stellen en alles doen wat in hun vermogen ligt niet te zondigen. Zij hebben daarbij geen recht op Gods genade, want ondanks hun inspanning zijn zij niet helemaal zonder zonde en vallen zij toch nog onder Gods doodvonnis. Maar God schenkt Zijn genade op grond van geloof in Hem. Een geloof dat onder andere tot uitdrukking komt in gebeden waarin zij belijden van Hem afhankelijk te zijn. Daarbij geldt Gods genade niet alleen voor wie behoren tot het volk Israël, maar voor alle mensen die in oprechtheid en waarheid tot Hem komen. Want de HERE is de God van alle mensen, ook van ons. Ook wij mogen de rust en de blijdschap hebben van verhoring van gebeden, in Zijn ontferming wanneer wij onze zonden voor Hem beleden, en daarvoor vergeving hebben gevraagd:

Maar U, Here, bent een barmhartig en genadig God, lankmoedig en groot van goedertierenheid en trouw. Wend U tot mij en wees mij genadig, verleen uw knecht uw sterkte, verlos de zoon van uw dienstmaagd. (Psalm 86:15,16)

Wees mij genadig, o God, naar uw goedertierenheid, delg mijn overtredingen uit naar uw grote barmhartigheid; was mij geheel van mijn overtredingen, mijn zonde staat bestendig voor mij. Tegen U, U alleen, heb ik gezondigd, en gedaan wat kwaad is in uw ogen, opdat U rechtvaardig blijkt in uw uitspraak, zuiver in uw gericht. (Psalm 51:3-6).

Door gebeden te verhoren en zelfs meer dan dat: door ongevraagd Zijn goedertierenheid te gedenken, is God de Ontfermer over Zijn volk. Voortdurend zoekt Hij hen om hen te verlossen en te zegenen:

Want bergen mogen wijken en heuvelen wankelen, maar mijn goedertierenheid zal van u niet wijken en mijn vredesverbond zal niet wankelen, zegt uw Ontfermer, de HERE. (Jesaja 54:10)

Ook wat de toekomst van Zijn verstrooide volk betreft, heeft Hij beloofd hun Ontfermer te zijn:

Daarom verlangt de HERE ernaar u genadig te zijn, en daarom zal Hij Zich verheffen en Zich over u ontfermen, want de HERE is een God van recht; welzalig allen die op Hem wachten. (Jesaja 30:18)

Een kort ogenblik heb Ik u verlaten, maar met groot erbarmen zal Ik u tot Mij nemen; in een uitstorting van toorn heb Ik mijn aangezicht een ogenblik voor u verborgen, maar met eeuwige goedertierenheid ontferm Ik Mij over u, zegt uw Losser, de HERE. (Jesaja 54:7,8)

Want de HERE zal Zich over Jakob ontfermen en nog zal Hij Israël verkiezen en ze op hun eigen bodem doen wonen. (Jesaja 14:1)

Aan de wegen zullen zij weiden ... zij zullen hongeren noch dorsten ... want hun Ontfermer zal hen leiden en hen voeren aan waterbronnen ... want de HERE heeft zijn volk getroost en Zich over zijn ellendigen ontfermd. (Jesaja 49:8-13)

Het bewijs, de garantie, dat God dit doet, is de verschijning van Zijn Zoon. Hij kwam om door Zijn bloed zondaars te reinigen, zodat God in hun midden kan zijn. De wonderen van de Here Jezus zijn een beeld van Gods verlossingswerk. Zo vinden we al in het eerste hoofdstuk van het evangelie naar Marcus, dat Hij uit Zijn innerlijke barmhartigheid een melaatse, een onreine die buiten de gemeenschap moest leven, op Zijn smeekbede genas, zodat deze weer rein werd. Let op: de man geloofde dat Jezus het kon, maar ging niet uit van zijn eigen wil, maar van Jezus' wil:

Een melaatse kwam tot Hem, die voor Hem op de knieën viel, en smekende tot Hem zei: Indien U wilt, kunt U mij reinigen. En met barmhartigheid bewogen, strekte Hij zijn hand uit, raakte hem aan en zei tot hem: Ik wil het, word rein! En terstond verliet hem de melaatsheid en hij werd rein. (Marcus 1:40-42)

Zo werd een begin gemaakt met de vervulling van het woord van God, dat Hij zou omzien naar Zijn volk om het te herstellen in Zijn verbond. Door de Geest hebben Maria en Zacharias dit gezien:

Hij (God) heeft Zich Israël, zijn knecht, aangetrokken, om te gedenken aan barmhartigheid - gelijk Hij gesproken heeft tot onze vaders - voor Abraham en zijn nageslacht in eeuwigheid. (Lucas 1:54-55)

Geloofd zij de Here, de God van Israël, want Hij heeft omgezien naar zijn volk en heeft het verlossing gebracht, en heeft ons een hoorn des heils (een koning) opgericht, in het huis van David, zijn knecht ... om ons te redden van onze vijanden ... om barmhartigheid te betonen aan onze vaders en zijn heilig verbond te gedenken, de eed, die Hij zwoer aan Abraham, onze vader ... om aan zijn volk te geven kennis van heil in de vergeving van hun zonden, door de innerlijke barmhartigheid van onze God, waarmee de Opgang uit de hoogte naar ons zal omzien. (Lucas 1:68-78)

De apostelen Johannes en Paulus stellen de Here Jezus voor als de verschijning, de vleeswording van Gods genade:

Het woord is vlees geworden en het heeft onder ons gewoond en wij hebben zijn heerlijkheid aanschouwd, een heerlijkheid als van de eniggeborene van de Vader, vol van genade en waarheid ... immers uit zijn volheid hebben wij allen ontvangen zelfs genade op genade; want de wet is door Mozes gegeven, de genade en waarheid zijn door Christus Jezus gekomen. (Johannes 1:14-17)

Maar toen de goedertierenheid en mensenliefde van onze Heiland en God verscheen, heeft Hij, niet om werken van gerechtigheid, die wij zouden gedaan hebben, doch naar zijn ontferming ons gered door het bad van de wedergeboorte en van de vernieuwing door de Heilige Geest. (Titus 3:4,5)

Want de genade van God is verschenen, heilbrengend voor alle mensen, om ons op te voeden, zodat wij, de goddeloosheid en wereldse begeerten verzakende, bezadigd, rechtvaardig en godvruchtig in deze wereld leven, verwachtende de zalige hoop en de verschijning van de heerlijkheid van onze grote God: Christus Jezus, die Zich voor ons heeft gegeven om ons vrij te maken van alle ongerechtigheid, en voor Zich te reinigen een volk, volijverig in goede werken. (Titus 2:11-14)

Maar het is met de genadegave niet zo als met de overtreding; want indien door de overtreding van die ene zeer velen gestorven zijn, veel meer is de genade van God en de gave, bestaande in de genade van de ene mens, Jezus Christus, voor zeer velen overvloedig geworden. (Romeinen 5:15)

Omdat de mens niet in staat is Gods wil op volmaakte wijze te doen, heeft Hij gesproken over zijn genade waardoor Hij ons wil rechtvaardigen op grond van geloof in plaats van werken:

Thans is echter buiten de wet om gerechtigheid van God openbaar geworden ... door het geloof in Christus, voor allen die geloven, want er is geen onderscheid. Want allen hebben gezondigd en derven de heerlijkheid van God, en worden om niet gerechtvaardigd uit zijn genade, door de verlossing in Christus Jezus. Hem heeft God voorgesteld als zoenmiddel door het geloof, in zijn bloed. (Romeinen 3:21-25)

De schrijver van de brief aan de Hebreeëën roept ons daarom op tot Hem te gaan, nu Hij ten behoeve van ons in de hemel optreedt als Hogepriester, die verzoening bewerkt voor allen die geloven:

Laten wij daarom met vrijmoedigheid toegaan tot de troon van genade, opdat wij barmhartigheid vinden om hulp te verkrijgen te gelegener tijd. (Hebreeën 4:16)

Weest barmhartig, gelijk uw Vader barmhartig is

Wij zijn geschapen om kinderen van God te zijn. Maar wie zegt dat te zijn, zal redelijkerwijs barmhartigheid voor de naaste, vriend of vijand als goddelijke eigenschap moeten tonen (Lucas 6:36; 1 Petrus 3:8-1,2; Judas 22,23). Het steeds weerkerende principe is dat wat wij willen dat God ons doet, wij ook onze naaste moeten doen (Efeziërs 4:32). De Here Jezus sprak hen zalig die barmhartig zijn (Matteüs 5:7). Hij zag in zijn tijd de onwetendheid over Wie God nu eigenlijk is en de huichelachtigheid van mensen die beweerden God te dienen. Velen waren zo gericht op het volmaakt vervullen van alle geboden in de wet, dat zij vergaten wat de intentie van God was. Enerzijds had dit een sterk gevoel van onwaardigheid tot gevolg, omdat zij zich bewust waren of ervan bewust werden gemaakt dat zij die volmaaktheid nooit konden bereiken. Anderzijds achtten velen zichzelf rechtvaardig, terwijl zij anderen minachtten. Bekend zijn de vreselijke woorden van de Farizeeën over de onwetendheid van het volk: “Maar die schare, die de wet niet kent, vervloekt zijn zij” (Johannes 7:49). En dat terwijl zij, met de priesters, tot taak hadden het volk te onderwijzen, en in dienst stonden van de barmhartigheid, waarin God zonden vergeeft. Paulus noemt zulke mensen later ‘zonder hart of barmhartigheid’ (Romeinen 1:31). Het oordeel over zulke mensen zal welverdiend zijn (Jakobus 2:13). Om zijn tijdgenoten een spiegel voor te houden, vertelde Jezus de gelijkenis van de barmhartige Samaritaan. Een priester en een leviet willen zich niet verontreinigen aan een dodelijk gewonde om hun dienst in de tempel te kunnen doen (Lucas 10:25-37). Zij zeggen God te dienen, maar komen niet toe aan het belangrijkste: Zijn barmhartigheid. Welk nut heeft dan hun offeren (Matteüs 12:7,23:23)?

21. De liefde van God

De apostel Johannes schreef dat God liefde is. Opmerkelijk is echter dat God hier, toen Hij Zijn bijzondere eigenschappen openbaarde, niet expliciet over sprak (Exodus 34). Wanneer wij die echter nader beschouwen, zien wij dat Zijn liefde impliciet is. Alles wat Hij is en doet, vloeit voort uit Zijn liefde voor wat Hij heeft gemaakt. Wanneer God ons niet liefhad, zou Hij niet geduldig met ons zijn, ons niet vergeven in genade en barmhartigheid, niet trouw zijn aan Zijn woord. Zie de woorden in Jeremia 31:

Ja, Ik heb u liefgehad met een eeuwige liefde, daarom heb Ik u getrokken in goedertierenheid (chesed). (Jeremia 31:3)

De moeilijkheid is dat God niet is te beschrijven. Niemand heeft Hem gezien. Maar wij weten dat Hij er is, door wat we zien in de natuurwereld, in hoe Hij met ons bezig is. Wat Hij is en doet, kan alleen begrijpelijk worden gemaakt in woorden en symbolen uit onze belevingswereld. In het OT wordt *chesed* gebruikt voor de goddelijke liefde en in het NT *agape*. Men gebruikte overigens liever een werkwoord dan het abstracte woord liefde, omdat het gaat om de activiteit. Zo komt de nadruk te liggen op wat gebeurt, wat van iemand uitgaat, in plaats van op wat in iemand is. Kenmerkend voor Gods liefde, liefhebben, is dat Hij Israël, of een persoon, de voorkeur geeft boven elk ander volk, of alle andere individuen. Liefhebben is verkiezend liefhebben. De geliefde is de uitverkorene. Daarom is haten (achterstellen, geen voorkeur geven) het tegengestelde van liefde (zie Deuteronomium 21:15-17; Lucas 14:26; Romeinen 9:13). Gods liefde is onlosmakelijk verbonden met Zijn heilsplan. Uit liefde voor de mensen die Hij maakte, deed Hij Zijn Zoon geboren worden, om hen te verlossen van zonde en dood. Zo werden Gods beloften werkelijkheid, bleek Zijn betrouwbaarheid uit Zijn daden. Christus Jezus neemt daarin de centrale plaats in, als het zichtbare bewijs, de waarheid van Gods liefde. Buiten Hem zullen wij die niet vinden. Paulus schreef hierover:

Hoe zal Hij, die zelfs zijn eigen Zoon niet gespaard, maar voor ons allen overgegeven heeft, ons met Hem ook niet alle dingen schenken ... Wie zal ons scheiden van de liefde van Christus? ... Maar in dit alles zijn wij meer dan overwinnaars door Hem, die ons heeft liefgehad. Want ik ben verzekerd, dat ... (niets) ... ons zal kunnen scheiden van de liefde van God welke is in Christus Jezus, onze Here. (Romeinen 8:31-39)

God ... bewijst zijn liefde jegens ons, doordat Christus, toen wij nog zondaren waren, voor ons gestorven is. (Romeinen 5:8)

In de geschriften van de apostel Johannes staat de liefde van God centraal. Hij toont daarin de liefde van de Vader voor de Zoon, van de Zoon voor de Vader, en van de Vader en de Zoon voor zondaars:

Hierom heeft Mij de Vader lief, omdat Ik mijn leven afleg om het weder te nemen. (Johannes 10:17)

Gelijk de Vader Mij heeft liefgehad, heb Ik ook u liefgehad. (Joh 15:9)

Vader ... U hebt Mij liefgehad vóór de grondlegging van de wereld ... Ik heb hun uw naam bekendgemaakt en Ik zal hem bekendmaken, opdat de liefde, waarmee U Mij liefgehad hebt, in hen zij en Ik in hen. (Johannes 17:24-26)

Waar Johannes schreef dat God liefde is, bedoelde hij Zijn totale en volmaakte liefde tegenover onze beperkte liefde (naar aard, mate, tijd). Wij zien Gods liefde belichaamd in Zijn Zoon. Een liefde van geheel andere aard dan wij mensen kennen. Jezus heeft de voorkeur van God boven alle andere mensen, omdat Hij Zijn Vader liefheeft boven alles, en er de voorkeur aan geeft Diens wil te doen en niet de bevrediging van het vlees, de eros, te zoeken.

De liefde van God concentreert zich daarom volledig op en in Hem. Jezus zei dat niemand tot de Vader komt dan door Hem (Johannes 14:6). Buiten Jezus kan ons geen barmhartigheid en genade bewezen worden:

En de behoudenis is in niemand anders, want er is ook onder de hemel geen andere naam (dan van Jezus Christus) aan de mensen gegeven, waardoor wij moeten behouden worden. (Handelingen 4:12)

Wie deel wil krijgen aan Gods liefde voor Zijn Zoon, zal in het doen van Zijn wil moeten tonen dat hij of zij Hem liefheeft. Dat wil zeggen Hem de eerste plaats geeft in zijn leven, Hem de voorkeur geeft boven familie, vrienden, eer, macht, bezit in de wereld. Dit is de wet van het Koninkrijk:

U zult de HERE, uw God, liefhebben uit geheel uw hart en uit geheel uw ziel en uit geheel uw verstand en uit geheel uw kracht ... Hem lief te hebben ... is meer dan alle brandoffers en slachtoffers. (Mar 12:28-34)

Wie vader of moeder ... zoon of dochter ... liefheeft boven Mij (de voorkeur geeft boven, belangrijker vindt dan Mij), is Mij niet waardig. (Mattheüs 10:37)

Wie zijn leven liefheeft (het leven in de wereld op de eerste plaats stelt), maakt dat het verloren gaat, maar wie zijn leven haat in deze

wereld, zal het bewaren ten eeuwigen leven. (Johannes 12:25; vergelijk 1 Johannes 2:15-17)

Wie zijn woord bewaart, in die is waarlijk de liefde van God volmaakt. (1 Johannes 2:5; zie ook Joh 14:15, 21-24; 1 Joh 5:3; 2 Joh 6).

Tegelijkertijd zal hij of zij zich met de Here Jezus moeten vereenzelvigen, door – in geloof en liefde – in verbondenheid met Hem te leven:

Want alzo lief heeft God de wereld gehad (op deze wijze heeft God de wereld liefgehad), dat Hij zijn eniggeboren Zoon gegeven heeft, opdat een ieder, die in Hem gelooft, niet verloren ga, maar eeuwig leven hebbe. (Johannes 3:16)

Weest dan navolgers van God, als geliefde kinderen, en wandelt in de liefde, zoals ook Christus u heeft liefgehad en Zich voor ons heeft overgegeven als offergave en slachtoffer, Gode tot een welriekende reuk. (Efeziërs 5:1-2)

Daarnaast zal hij of zij zich de liefde van God, die Christus Jezus voor ons toont, eigen moeten maken, zodat ook wij liefhebben wie God liefheeft, en zij behouden worden; dat is de naaste waarachtig liefhebben:

... en de hoop maakt niet beschaamd, omdat de liefde van God in onze harten is uitgestort door de Heilige Geest, die ons gegeven is, zo zeker als Christus, toen wij nog zwak waren, te zijner tijd voor goddelozen is gestorven ... God ... bewijst zijn liefde jegens ons, doordat Christus, toen wij nog zondaren waren, voor ons gestorven is. (Romeinen 5:1-11)
Een nieuw gebod geef Ik u, dat u elkaar liefhebt; gelijk Ik u liefgehad heb, dat u ook elkaar liefhebt. Hieraan zullen allen weten dat u discipelen van Mij bent, indien u liefde hebt onder elkaar. (Johannes 13:34-35; zie ook 15:12 en 17; 1 Pet 1:22; 2:17; 1 Joh 3, 4 en 5; 2 Joh 5)

Geliefden, laten wij elkaar liefhebben, want de liefde is uit God; en een ieder, die liefheeft, is uit God geboren en kent God. Wie niet liefheeft, kent God niet, want God is liefde. Hierin is de liefde van God jegens ons geopenbaard, dat God zijn eniggeboren Zoon gezonden heeft in de wereld, opdat wij zouden leven door Hem. Hierin is de liefde, niet dat wij God liefgehad hebben, maar dat Hij ons heeft liefgehad en zijn Zoon gezonden heeft als een verzoening voor onze zonden. Geliefden, indien God ons zó heeft liefgehad, behoren ook wij elkaar lief te hebben. Niemand heeft ooit God aanschouwd; indien wij elkaar liefhebben, blijft God in ons en zijn liefde is in ons volmaakt geworden. (1 Joh 4:7-12)

Niemand heeft grotere liefde, dan dat hij zijn leven inzet voor zijn vrienden. (Johannes 15:13)

21. De liefde van Christus

Wie is opgevoed met de Bijbel en het christelijk geloof, zal het vers in Johannes 3, over de liefde van God, waarschijnlijk uit het hoofd kunnen opzeggen:

Want also lief heeft God de wereld gehad (of: op deze wijze heeft God de wereld liefgehad), dat Hij zijn eniggeboren Zoon gegeven heeft, opdat een ieder, die in Hem gelooft, niet verloren ga, maar eeuwig leven hebbe. (Johannes 3:16)

Het vertelt over de onmetelijke liefde van God, waarin Hij Zijn geliefde Zoon door goddeloze mensen aan een kruis heeft laten verhogen. Waarom? Opdat de mensen die zouden inzien dat zij om hun zonden gedoemd zijn te sterven en voor altijd tot stof zullen vergaan, naar Hem zouden opzien en in berouw hun zonden belijden. Dan zouden zij – evenals de Israëlieten in de woestijn, die om hun zonden dodelijk werden gebeten en in geloof en berouw moesten opzien naar de koperen slang die Mozes had aangebracht op een paal – behouden worden.

Maar Jezus was geen voorwerp, zoals de koperen slang. Een afgietsel, een afbeelding van iets levends. Hij was Mens van vlees en bloed. Mens met hoofdletter, omdat Hij door niet te zondigen de Mens bij uitnemendheid was. Wat inhoudt dat Hij voldeed aan Gods doel met de schepping van mensen. Hij was dus niet de dood schuldig, zoals Adam en allen die in diens voetspoor traden en treden. En dat maakt niet alleen Gods liefde voor ons zo onbegrijpelijk groot, maar ook de liefde van Zijn Zoon Jezus Christus. Want zonder zijn liefde voor Zijn Vader in de hemel, en voor de mensen tot wie Hijzelf behoorde, zou Gods voornemen niet vervuld zijn. De liefde van Christus is daarom een onmisbaar element van Gods heilsplan en heilswerk onder de mensen. We vinden de liefde van God en van Christus samenkomen in een uitspraak van de apostel Paulus:

God ... bewijst zijn liefde jegens ons, doordat Christus, toen wij nog zondaren waren, voor ons gestorven is. (Romeinen 5:8)

In het Nieuwe Testament zien we dan ook, dat de liefde van Christus een belangrijke rol speelt voor de apostelen en de gelovigen in de eerste eeuw. Omdat de liefde van God in Hem is, heeft de Zoon lief wie God liefheeft. Hij heeft Zijn leven gegeven voor dat van Zijn vrienden:

*Gelijk de Vader Mij heeft liefgehad, heb Ik ook u liefgehad. (Joh 15:9)
Niemand heeft grotere liefde, dan dat hij zijn leven inzet voor zijn vrienden. (Johannes 15:13)*

En deze liefde was voor de apostelen de motivatie zelf ook het behoud van de naasten te zoeken. Het werk dat zij voor hen deden, was gedreven door de liefde die Christus toonde, toen Hij zich overgaf om voor zondaars te lijden en te sterven, zodat God hen genade kon bewijzen. Paulus schreef dat er geen enkel eigenbelang achter zijn prediking en onderwijs zat, maar dat alles wat hij deed in de naam van God en Christus, was gericht op de verzoening van zondaars met God:

Want ... het is ter wille van u. Want de liefde van Christus dringt ons, daar wij tot het inzicht gekomen zijn, dat één voor allen gestorven is. Dus zijn zij allen gestorven. En voor allen is Hij gestorven, opdat zij, die leven, niet meer voor zichzelf zouden leven, maar voor Hem, die voor hen gestorven is en opgewekt. (2 Korintiërs 5:13-15)

Het beeld dat Paulus ons daarbij voor ogen houdt, is dat – willen volgen van Christus de liefde van God in zich hebben en tot uitdrukking kunnen brengen – Christus in hen moet zijn. Want in de natuurlijke mens woont Adam, die zijn eigen weg wilde gaan en ongehoorzaam werd aan God. Vanaf dat moment kenmerkt zelfzucht het leven van de mens. Maar Christus toonde liefde door zelfverloochening ten behoeve van anderen. Die natuurlijke, Adamitische, mens is met Christus gestorven aan het kruis. En alleen door vereenzelviging met Christus in de doop, die het afsterven van de oude mens uitbeeldt, kan een nieuwe mens ontstaan, waarin Christus inwoning kan maken:

Met Christus ben ik gekruisigd, en toch leef ik, niet meer mijn ik, maar Christus leeft in mij. En voor zover ik nu (nog) in het vlees leef, leef ik door het geloof in de Zoon van God, die mij heeft liefgehad en Zich voor mij heeft overgegeven. (Galaten 2:20)

Voor Paulus was alleen op die wijze, de cirkel rond. Want hij zei dat de liefde van God en Christus voor ons alleen is te begrijpen als Christus in ons woont:

... opdat Hij u geve, naar de rijkdom van zijn heerlijkheid, met kracht gesterkt te worden door zijn Geest in de inwendige mens, opdat Christus door het geloof in uw harten woning make. Geworteld en gegrond in de liefde, zult u dan, samen met alle heiligen, in staat zijn te vatten, hoe groot de breedte en lengte en hoogte en diepte is, en te kennen de

liefde van Christus, die de kennis te boven gaat, opdat u vervuld wordt tot alle volheid van God. (Efeziërs 3:14-19)

De volheid is eigenlijk de volmaaktheid. Een volmaaktheid die te bereiken is door ernaar te streven te worden als Christus. Bewogen door Zijn liefde wandelen allen, die zich volgelingen van Christus noemen, dan in Zijn liefde. Zij stellen, omwille van wat Christus voor hen deed, hun leven en bezit ten dienste van anderen, als een welriekend reukoffer voor God:

Weest dan navolgers van God, als geliefde kinderen, en wandelt in de liefde, zoals ook Christus u heeft liefgehad en Zich voor ons heeft overgegeven als offergave en slachtoffer, tot een welriekende reuk voor God. (Efeziërs 5:1-2)

Geloof is geen theorie, of een gevoel, maar een ervaring, een leven in Gods nabijheid. Wie zo leeft, wandelt met God en werkt vanuit ervaringsgeloof. Voor hem of haar is geloof niet passief, maar iets actiefs; iets dat in de praktijk wordt gebracht. Tot eer van God en Christus, en het behoud van degenen die God zoekt, en die Hij niet verloren wil laten gaan.

Voor wie dit geloof heeft, is de liefde van Christus te vergelijken met een goed huwelijk: er kan niets tussen Hem en zijn volgelingen komen:

Wie zal ons scheiden van de liefde van Christus? ... Maar in dit alles zijn wij meer dan overwinnaars door Hem, die ons heeft liefgehad. Want ik ben verzekerd, dat noch dood noch leven, noch engelen noch machten, noch heden noch toekomst, noch krachten, noch hoogte noch diepte, noch enig ander schepsel ons zal kunnen scheiden van de liefde van God welke is in Christus Jezus, onze Here. (Rom 8:35-39)

De betekenis van de Griekse Bijbelse woorden voor liefde

phileo/philia. Dit is het woord voor hartelijk liefhebben, veel houden van. Jakob heeft bijvoorbeeld Jozef lief boven zijn broers (Gen 37:4) en in de Septuaginta is in zo'n geval gekozen voor *phileo*. Het wordt daarin echter nooit gebruikt voor de liefde van God, omdat de *philia* vooral vriendschap is. In het Nieuwe Testament is *phileo* 16 maal te vinden, waarvan een vijftal keren voor de Bijbelse liefde (Joh 5:20, 16:27 en 20:2; 1 Kor 16:22; Tit 3:15).

agapáo/agapè. Dit woord wordt in Griekenland weinig gebruikt. Het kan vertaald worden met: sympathie voor iemand hebben, of iemand liever hebben dan een ander. Het is juist dit element van verkiezing in het woord, dat het zo geschikt maakte om te gebruiken voor het verkiezende liefhebben van de Here. Daarmee is dit hét woord voor de Bijbelse liefde, zowel in het Oude als het Nieuwe Testament.

24. De aanwezigheid van God in de Geest

De Bijbel getuigt dat God Geest is. Hij wordt niet beperkt door een lichaam, dat Hem bindt aan een bepaalde tijd en plaats, maar het is voor Hem mogelijk overal tegelijkertijd te zijn: in Zijn heilige woonplaats de hemel én op aarde bij zijn schepselen, vooral bij wie Hem in nederigheid en ootmoed liefhebben en dienen (Zie ook Psalm 51:19; Mattheüs 5:3):

Want zo zegt de Hoge en Verhevene ...: in den hoge en in het heilige woon ik en bij de verbrijzelde en nederige van geest. (Jesaja 57:15)

God heeft de mensen geschapen om in verbondenheid met Hem te leven. Daarom wil Hij te midden van mensen zijn die Hij liefheeft:

Toen zij (Adam en Eva) het geluid van de HERE God hoorden, die in de hof wandelde in de avondkoelte ... (Genesis 3:8; vergelijk Genesis 5:24, Leviticus 26:12, 1 Koningen 19:11-13)

Ik zal in het midden van de Israëlieten wonen en Ik zal hun tot een God zijn. (Exodus 25:8; vgl Numeri 35:34, Deuteronomium 6:15 en 7:21)

Ik, de HERE, heb mijn woonstede in het midden van de Israëlieten. (Numeri 35:34)

Nadat het volk Israël echter in ongeloof eeuwenlang ongehoorzaam en opstandig was geweest, zag Ezechiël in een visioen hoe de HERE uit hun midden vertrok (hoofdstukken 10 en 11, met name 11:23). Maar hij en andere profeten mochten tegelijkertijd Gods belofte bekendmaken, dat Hij in de toekomst weer bij gelovige en gehoorzame mensen zou wonen:

Jubel en verheug u, u dochter van Sion! Want zie, Ik kom in uw midden wonen, luidt het woord van de HERE, en vele volken zullen te dien dage gemeenschap zoeken met de HERE en zij zullen Mij tot een volk zijn, en Ik zal in uw midden wonen ... Hij zal Jeruzalem nog verkiezen. (Zacharia 2:10-13; vergelijk Ezechiël 43:1-9 en 44:4)

En ik hoorde een luide stem van de troon zeggen: Zie de tent van God is bij de mensen en Hij zal bij hen wonen, en zij zullen zijn volken zijn en God zal zelf bij hen zijn. (Openbaring 21:3)

Omdat Zijn aanwezigheid als Persoon voor mensen niet zichtbaar is, spreekt de Bijbel over de aanwezigheid van 'de Geest van God' en 'de heerlijkheid van de HERE'. Al in de eerste verzen wordt verteld dat Gods Geest op aarde is en de profeet Haggai sprak over 'de Geest' in Israël:

En de Geest van God zweefde over de wateren. (Genesis 1:2)

Ik ben met u ... overeenkomstig het woord dat Ik u beloofd heb, toen u uit Egypte uittoog, en mijn Geest in uw midden stond. (Haggai 2:5-6)

God is altijd aanwezig geweest op aarde, omdat Hij bezig is Zijn werk te voltooien. Maar in bijzondere zin was Hij onder Israël aanwezig in de Engel van het Verbond, want op hem wijst de profeet. Hij wordt 'de Engel van Gods aangezicht' of 'Aangezicht' genoemd. In deze engel was de Geest van God, zodat Hij in dezelfde gezindheid, geest, sprak en handelde als God Zelf doet. Het volk beschouwde hem daarom ook als God zelf:

Zie, Ik zend een engel vóór uw aangezicht ... Neem u voor hem in acht en luister naar hem ... want mijn naam is in hem. (Exodus 23:20-23)

Mijn Aangezicht zal met u meegaan en Ik zal u rust geven. (Grondtekst van Exodus 33:14-23)

De HERE, uw God, zelf zal voor u uit overtrekken; Hij zelf zal die volken vóór u verdrijven en verdelgen, zodat u hun land in bezit kunt nemen. (Deuteronomium 31:3; vergelijk Exodus 33:2)

Ik zal de gunstbewijzen van de HERE vermelden, de roemrijke daden van de HERE, naar alles wat de HERE ons heeft gedaan ... Hij zei: Zij zijn toch mijn volk ... en Hij werd hun tot een Verlosser ... en de Engel van zijn aangezicht heeft hen gered ... Maar zij waren weerspannig en bedroefden zijn heilige Geest. (Jesaja 63:7-11; vergelijk Efeziërs 4:30)

En zoals God onder Israël aanwezig was in de engel, is Hij dat nu in Jezus

Zie mijn knecht, die Ik verkoren heb, mijn geliefde, in wie mijn ziel een welbehagen heeft; Ik zal mijn Geest op Hem leggen. (Matteüs 12:18-21; Jesaja 42:1-7; Matteüs 3:11)

Deze is mijn Zoon, de geliefde, in wie Ik mijn welbehagen heb. (Matteüs 17:5)

Want Hij, die God gezonden heeft, die spreekt de woorden van God, want Hij geeft de Geest niet met mate. (Johannes 3:34)

Na Zijn opwekking uit de doden tot eeuwig leven is Hij niet van vlees en bloed meer, maar een volmaakt geestelijk Mens. Voor Zijn discipelen is Hij na Zijn hemelvaart niet meer zichtbaar. In Zijn verheerlijkte bestaanswijze is Hij – evenals God – 'in de Geest' op aarde. Op deze wijze woont Hij te midden van Zijn volgelingen; zelfs in een ieder van hen afzonderlijk:

Ik zal de Vader bidden en Hij zal u een andere Trooster geven om tot in eeuwigheid bij u te zijn, de Geest van waarheid ... Hij blijft bij u en zal in u zijn ... Ik zal u niet als wezen achterlaten. Ik kom tot u ... Ten dien da-

ge zult u weten, dat Ik in mijn Vader ben en u in Mij en Ik in u. (Johannes 14:15-31; 15:26-27; vergelijk Romeinen 8:26-27)

Zie, Ik (Christus) sta aan de deur en Ik klop. Indien iemand naar mijn stem hoort en de deur opent, Ik zal bij hem binnen komen. (Op 3:20)

U ... bent ... in de Geest, althans indien de Geest van God in u woont. Indien iemand echter de Geest van Christus niet heeft, die behoort Hem niet toe. Indien Christus in u is ... En indien de Geest van Hem (God), die Jezus uit de doden heeft opgewekt, in u woont ... (Romeinen 8:9-11; vergelijk Galaten 4:6; 1 Korintiërs 3:16 en 6:19; Efeziërs 2:22)

Onder het Nieuwe Verbond is 'de Geest van God' eigenlijk Christus Jezus, die na Zijn hemelvaart optreedt als Gods alomtegenwoordige gevolmachtigde herder en leidsman van gelovigen op aarde:

Want waar twee of drie vergaderd zijn in mijn naam, daar ben Ik in hun midden. (Matteüs 18:20)

Ondanks dat God en Christus wegens onze onheiligheid niet op fysieke, voor ons zichtbare wijze, onder ons kunnen zijn (zie Hebrëeën 7:26), zijn Zij toch in de Geest aanwezig bij en in allen die geloven. De Geest van God kan daarom God of Christus zelf zijn, of een engel. Er wordt Gods kracht en invloed op aarde mee bedoeld en niet een aparte Persoon van de Godheid.

De manifestatie van God

Wanneer wij spreken over God als 'de Geest', betekent dit dat Hij voor ons onzichtbaar is. God kan zich uiteraard manifesteren, zichtbaar maken, maar dat doet Hij niet, omdat wij zondige mensen de aanblik van de heilige en almachtige God niet kunnen verdragen. Zelfs wanneer God een engel zond, konden mensen diens aanblik niet of nauwelijks verdragen, en meenden te zullen sterven omdat zij 'God' hadden gezien (Richteren 13:21-22). Zelfs Mozes en Elia konden slechts een glimp opvangen van de Engel die met hen sprak (Exodus 33:18-23; 1 Koningen 19:13). Gods aanwezigheid bleek vaak uit bepaalde (soms schrikwekkende) natuurverschijnselen (Exodus 19:16-19 vergelijk Hebrëeën 12:18-21; 1 Koningen 19:11-12; 2 Samuël 5:24). Ook de wolk- en de vuurkolom in de woestijn getuigde van de aanwezigheid van God in het volk Israël. Deze verborg de heerlijkheid van God voor de ogen van het volk. Ook de aanblik van de verheerlijkte Here Jezus is nu onverdraaglijk (Openbaring 1:12-17). De Tabernakel en later de Tempel, werden gebouwd als zichtbare woonplaats van God onder de mensen. Een wolk getuigde er bij de inwijding van dat Hij op deze plaats aanwezig wilde zijn onder zijn volk (Exodus 40:34-35; 1 Koningen 8:11; 2 Kronieken 5:13-14 en 7:1-3).

25. De werkzaamheid van God ‘in de Geest’

Gods scheppingswerk wordt in de Bijbel voorgesteld als het werk van ‘de Geest’ die God ‘uitzendt’: Zijn overal in het onmetelijk heelal werkzame kracht en invloed, waardoor God Zijn plan ten uitvoer brengt. Er is daarom verwantschap tussen de ‘uitzending’ van Gods Geest en Zijn woord:

De aarde nu was woest en ledig, en duisternis lag op de vloed, en de Geest van God zweefde over de wateren. (Genesis 1:2)

De Geest van God heeft mij gemaakt, en de adem van de Almachtige doet mij leven. (Job 33:4)

Zendt U uw Geest uit, zij worden geschapen, en U vernieuwt het gelaat van de aardbodem. (Psalm 104:30)

Door het woord van de HERE zijn de hemelen gemaakt, door de adem van zijn mond al hun heer ... Want Hij sprak en het was er, Hij gebod en het stond er. (Psalm 33:6 en 9)

Gods macht en kracht zit in Zijn woord. Uiteraard kan God door één woord te spreken iets doen ontstaan. Maar het wordt zoals de Bijbel het voorstelt niet zo bedoeld alsof God een toverwoord uitspreekt. Door zijn woord spreekt Hij Zijn **intentie** uit, Zijn plan, wil, doel. Maar omdat Hij niet als een mens is, die wel plannen heeft maar ze niet uitvoert, zien we in de Bijbel dat Hij met het uitspreken van Zijn woord **daadwerkelijk begonnen** is Zijn plan uit te voeren. De Geest van God is in dat woord:

Want zoals de regen en de sneeuw van de hemel neerdaalt en daaraan niet weerkeert, maar doorvochtigt eerst de aarde en maakt haar vruchtbaar en doet haar uitspruiten en geeft zaad aan de zaaier en brood aan de eter, alzo zal mijn woord, dat uit mijn mond uitgaat, ook zijn; het zal niet ledig tot Mij wederkeren, maar het zal doen wat Mij behaagt en dat volbrengen, waartoe Ik het zend. (Jesaja 55:10-11)

Maar wij mogen ons niet beperken tot de totstandkoming van de natuurlijke schepping. Wanneer God daarmee een heerlijk doel voor ogen had en zei dat het goed was wat Hij had gemaakt, zullen wij begrijpen dat de huidige onvolmaakte toestand van tijdelijkheid en vergankelijkheid – veroorzaakt door het kwaad in de wereld na de zonde van de eerste mens – niet voldoet. Er is een herschepping van het natuurlijke nodig. Deze nieuwe schepping begon met de verwekking van Christus Jezus, op een

wijze die doet denken aan de Geest zwevend over de wateren in het scheppingsverhaal. Maar God schiep toen geen Zoon uit vergankelijke aarde, als Adam, maar Hij verwekte een geestelijk mens:

En de engel ... zei tot haar (Maria): De Heilige Geest zal over u komen en de kracht van de Allerhoogste zal u overschaduwen; daarom zal ook het heilige dat verwekt wordt, Zoon van God genoemd worden. (Lucas 1:35)

Mijn Zoon bent U; Ik heb U heden verwekt. (Hebreeën 1:5; Psalm 2:7; vergelijk Matteüs 3:17)

Hij werd niet alleen verwekt door de Heilige Geest, maar ontving zelf ook deze Geest. Enerzijds om anders te kunnen leven dan alle uit Adam voortgekomen mensen. Anderzijds om geschikt te zijn voor de geestelijke taak die God Hem had gegeven. Zo werd Hij de werkelijke Zoon van God:

Want Hij, die God gezonden heeft, die spreekt de woorden van God, want Hij geeft de Geest niet met mate. De Vader heeft de Zoon lief en heeft Hem alles in handen gegeven. (Johannes 3:34-35)

En Johannes getuigde en zei: Ik heb aanschouwd, dat de Geest nederdaalde als een duif uit de hemel, en Hij bleef op Hem ... Hij, die mij gezonden had ... die had tot mij gezegd: Op wie u de Geest ziet nederdalen en op Hem blijven, deze is het, die met de heilige Geest doopt. En Ik heb gezien en getuigd, dat deze de Zoon van God is. (Joh 1:32-34)

Jezus ... een man, u van Godswege aangewezen door krachten en wonderen en tekenen, die God door Hem in uw midden verricht heeft. (Handelingen 2:22; vergelijk Johannes 2:23; 6:14; 20:30-31)

Christus Jezus stelde Zijn apostelen in staat om, met dezelfde kracht als Hijzelf, een betrouwbaar getuigenis van Gods heilswerk in Hem te geven:

Wanneer Hij komt, de Geest van waarheid, zal Hij u de weg wijzen tot de volle waarheid; want Hij zal niet uit zichzelf spreken, maar al wat Hij hoort, zal Hij spreken en de toekomst zal Hij u verkondigen ... want Hij zal het uit het mijne nemen en het u verkondigen. (Johannes 16:12-15; vergelijk 1 Johannes 5:6)

Wij nu hebben niet de geest van de wereld ontvangen, maar de Geest uit God, opdat wij zouden weten, wat ons door God in genade geschonken is. Hiervan spreken wij dan ook met woorden, die niet door menseelijke wijsheid, maar door de Geest geleerd zijn. (1 Korintiërs 2:12-13; vergelijk 1 Petrus 1:12)

Door de Geest verwekte God, met het woord van de prediking door Jezus

en diens apostelen, nog meer mensen naar het beeld van zijn Zoon. Zij leefden al, maar moesten 'opnieuw geboren' worden:

Tenzij iemand wederom geboren wordt ... uit water en Geest, kan hij het Koninkrijk van God niet binnengaan. (Johannes 3:3-7)

Ik heb u in Christus Jezus door het evangelie verwekt. (1 Korintiërs 4:15; zie Filemon 10)

Zulke mensen worden een nieuwe schepping genoemd, waarvan Christus Jezus de eerste is. Evenals Hij zijn zij, door Gods Geest geleid, in staat de oude mens, de natuurlijke begeerten, te overwinnen:

Zo is dan wie in Christus is een nieuwe schepping, het oude is voorbijgegaan, zie, het nieuwe is gekomen. (2 Korintiërs 5:17)

Indien u door de Geest de werkingen van het lichaam doodt, zult u leven. Want allen die door de Geest van God geleid worden, zijn zonen van God. (Romeinen 8:13-14)

Dit scheppen van het nieuwe is een doorlopend proces sinds de mens op aarde verscheen. Maar met de komst van Christus is dit werk grote kracht bijgezet. Hij en Zijn apostelen waren, door de kracht van de heilige Geest, in staat wonderen te doen die lieten zien dat God de macht heeft om in te grijpen in de natuurwereld. Hij veranderde de omstandigheden daarin, zodat mensen werden genezen en zelfs uit de doden opgewekt. Dit waren voorproefjes van de ideale omstandigheden van het eeuwige leven, wanneer wij niet meer beperkt zullen worden door onze huidige geestelijke en lichamelijke zwakheden, maar volmaakt zullen zijn, naar het evenbeeld van de eniggeboren en eeuwig levende Zoon van God:

... om heidenen tot gehoorzaamheid te brengen door woord en daad, door kracht van tekenen en wonderen, door de kracht van de Geest. (Romeinen 15:18-19; vergelijk Matteüs 11:20-21)

... vrijmoedig sprekende in vertrouwen op de Here, die getuigenis gaf aan het woord van zijn genade en tekenen en wonderen door hun handen deed geschieden. (Handelingen 14:3; zie ook 5:12; 19:11)

... deel gekregen hebben aan de Heilige Geest ... en de krachten van de toekomstige eeuw. (Hebreeënen 6:5)

De wonderen en tekenen getuigden van de aanwezigheid en werkzaamheid van God op aarde. Zij waren bedoeld om wie het evangelie hoorden te overtuigen en tot geloof te brengen. In de opbouwtijd van de gemeente versterkten ze de broeders en zusters in hun geloof, zodat zij konden volharden en het geloof behouden in de zware vervolgingen die ze moesten doorstaan.

26. De Zoon van God, de Zoon des mensen

In het Nieuwe Testament wordt Jezus zowel de 'Zoon van God' (of van de Allerhoogste) als de 'Zoon des mensen' genoemd. Dat lijkt tegenstrijdig, want hoe kan Hij beide zijn als God en mensen zo verschillend van wezen zijn? Zoals altijd in de Schrift is daar een reden en dus verklaring voor.

In de Bijbel kan iemand op twee verschillende manieren zoon zijn: wat afkomst, of liever gezegd oorzaak van zijn bestaan, betreft en wat gezindheid betreft. We zullen ons eerst richten op afkomst, oorzaak van bestaan, richten en vervolgens op gezindheid.

Wanneer Lucas in zijn evangelie het geslachtsregister van Jezus toont, geeft hij telkens een naam en vervolgens de naam van diens natuurlijke vader. Bij Set gekomen schrijft hij echter: *Set, de zoon van Adam, de zoon van God* (Luc 3:23-38). Adam was de oorzaak van het bestaan van zijn zoon; maar Adam zelf was niet het gevolg van de natuurlijke daad van een man: hij werd door God geschapen uit 'het niets' (vgl Rom 4:17). God is de oorzaak van Adams bestaan en om die reden was Adam 'de zoon van God'. Het zou daarom geen verwondering moeten wekken als Jezus 'de Zoon van God' genoemd wordt. Want ook bij Zijn verwekking was er geen sprake van een daad van Jozef, maar van een ingreep door God in de natuurlijke gang van zaken. Hij is de oorzaak van Jezus' bestaan. Het unieke hiervan blijkt wanneer de apostel Johannes Hem de 'eniggeboren' Zoon (van God) noemt (Joh 1:14,18; 3:16,18; 1 Joh 4:9). De plaats van dit geslachtsregister in het evangelie is geen toevalligheid: het staat tussen de woorden van God bij de doop van Jezus en diens beproeving in de woestijn, als fundament van de waarheid dat Jezus de Zoon van God genoemd mag worden. Bij Jezus' doop zei God: *U bent mijn Zoon, de geliefde, in U heb ik mijn welbehagen* (Luc 3:21). De beproevingen beginnen 2 maal met: *Indien U Gods Zoon bent* (Luc 4:3,9). Maar er komt nog iets bij: de woorden van God bij Jezus' doop zijn gebaseerd op de belofte aan David aangaande een zoon uit zijn nageslacht:

De HERE zal u een huis bouwen. Wanneer uw dagen vervuld zijn ... dan zal Ik uw nakomeling, uw eigen zoon, na u doen optreden, en Ik zal zijn koningschap bevestigen ... Ik zal hem tot een vader zijn, en hij zal Mij tot een zoon zijn ... Uw huis en uw koningschap zullen voor immer bestendig zijn. (2 Samuël 7:12-16)

In eerste instantie hoeven deze woorden niet op een ver nageslacht te duiden; want Salomo zelf nam in Gods ogen een bijzondere plaats in:

... zij baarde een zoon en hij (David) noemde hem Salomo. De HERE nu had hem lief: Hij (God) zond een boodschap door de profeet Natan en noemde hem Jedidja, om de wil van de HERE. (2 Samuël 12:24-25)

Jedidja betekent 'Geliefde van God'. God zei dus eigenlijk tegen David: 'noem hem niet *Salomo*, Vreedzame of Vrede, maar *mijn Geliefde*, want in hem heb Ik mijn welbehagen'. Maar op latere leeftijd verliet Salomo de Here. Er is een opmerkelijke parallel met Genesis 6:2 en 3; de 'zonen van God' zijn mensen met een goddelijke gezindheid; zij vermengen zich echter met mensen van aardse gezindheid, door daaruit vrouwen te nemen die hen tot zonde verleiden; hetzelfde deed Salomo (1 Koningen 11:1-13). En dus moest het tweede deel van de belofte ('uw huis zal voor altijd bestendig zijn') in een ander uit de lijn van David in vervulling gaan. De geslachtsregisters tonen aan dat Jezus uit de lijn van David is en volgens Gods woorden tot Jezus bij de doop is **Hij** de Geliefde. Ze worden herhaald tijdens de verheerlijking op de berg (Matteüs 17:5).

Maar waarom is Hij de Geliefde in wie God Zijn welbehagen heeft? Uiteraard heeft iedere vader zijn zoon lief. De zoon die de gezindheid, de geest, van zijn vader heeft is echter de meest geliefde. Jezus' levensmotto was: *Hier ben Ik, om uw wil, o God, te doen*. Dat verklaarde Hij al op twaalfjarige leeftijd in een vraag aan zijn ouders (*Wist u niet, dat ik bezig moet zijn met de dingen van mijn Vader?* Luc 2:49). Hij hield daaraan vast tot die dramatische tweestrijd in de hof van Getsemane, waarin Hij vastberaden besloot vol te houden tot het einde (*niet mijn wil, maar de uwe geschiede!* Luc 22:42). Van alle zonen uit de lijn van David is Jezus daarom dé Geliefde van God, omdat Hij een zodanige geestelijke gezindheid had dat Hij een afspiegeling was van het karakter van Zijn Vader.

Gods doel met de schepping van Adam (en in hem alle mensen) was dat hij naar Gods beeld en als Zijn gelijkenis zou zijn. Niet qua uiterlijk, maar qua wezen. Als profeet zag David dat de mens hier nooit aan is toegekomen. De schrijver van de brief aan de Hebreeën citeerde eerst zijn woorden, om te komen tot de Mens die wel beantwoordt aan dit hoge doel:

Maar, iemand (David) heeft ergens (Psalm 8) betuigd, zeggende: 'Wat is de mens, dat U hem gedenkt, of de mensenzoon, dat U naar hem omziet? ... met heerlijkheid en eer hebt u hem (David? Salomo?) gekroond, alle dingen onder zijn voeten onderworpen. (Hebreeën 2:6-8)

Het commentaar van de schrijver op wat is bereikt in Christus Jezus, is:

Maar nu zien wij nog niet dat hem (de mens) alle dingen onderworpen zijn; maar wij zien Jezus ... met heerlijkheid en eer gekroond. Want het voegde Hem (God), om wie en door wie alle dingen bestaan, dat Hij, om vele zonen tot heerlijkheid te brengen, de Leidsman van hun behoudenis door lijden heen zou volmaken (Hebreeën 2:8-10).

‘Zoon des mensen’ werd de eretitel voor de Mens die met heerlijkheid en eer gekroond zou worden. Daniël ziet dit in een visioen gebeuren:

Met de wolken van de hemel kwam iemand gelijk een mensenzoon; hij begaf zich tot de Oude van dagen ... en hem werd heerschappij gegeven en eer en Koninklijke macht. (Daniël 7:13-14)

Een mooi voorbeeld van de consequente lijn in de Bijbel zien we als deze ‘Mensenzoon’ voor Gods troon verschijnt en wordt uitgeroepen dat Hij is:

Waardig te ontvangen de macht en de rijkdom, en de wijsheid en de sterkte, en de eer en de heerlijkheid en de lof. (Openbaring 5:12)

De ‘Zoon des mensen’ of ‘Mensenzoon’ is de Mens bij uitnemendheid. De mens die God voor ogen had toen Hij Adam schiep. Jezus liet zich liever ‘Zoon des mensen’ noemen dan de ‘Zoon van God’. Hij wilde voorbeeld zijn en zich niet beroepen op Zijn hoge afkomst. Het zou anders al snel tot een confrontatie zijn gekomen, zoals later bij Zijn verhoor in de Joodse Raad: Zijn doodvonnis was getekend toen Hij bevestigde de ‘Zoon van God’ te zijn. De beschuldiging van de hogepriester dat Hij zich, door zich Gods Zoon te noemen, ‘aan God gelijk maakte’ was echter absurd. Jezus maakte altijd duidelijk dat Hij ondergeschikt was aan Zijn hemelse Vader. Bovendien maakte Hij door Zich ‘Zoon des mensen’ te noemen juist duidelijk dat Hij mens is en niet God. God heeft Zich bekendgemaakt als de ene God en dat is een onveranderlijke waarheid. Wanneer Paulus Jezus moet karakteriseren noemt hij Hem **mens**:

Want er is één God en ook één middelaar tussen God en mensen: de mens Christus Jezus. (1 Timoteüs 2:5)

Paulus zag, na zijn ontmoeting met de levende Jezus, Gods verklaring dat Jezus Zijn Zoon is in de vorm van een wonderdaad, als het einde van alle tegenspraak:

*(Jezus Christus onze Heer die) naar zijn geestelijke, heilige aard door een machtdaad (van God) als Zoon van God kenbaar is gemaakt **blijkens** zijn opstanding uit de doden. (Romeinen 1:3-4 Vert Prof Brouwer)*

27. De gemeente van Christus

Velen menen dat de kerk ontstond vanuit de behoefte van een groep volgelingen van Jezus, om na Zijn kruisdood de gedachte aan Hem levend te houden. Door een aantal mythen rondom Hem te creëren, zouden zij Hem tot de bijzondere figuur hebben gemaakt zoals wij Hem nu kennen. De kerk, of liever gemeente, is echter een instelling van God; geen idee van mensen. In Zijn onderwijs kondigde Jezus aan dat Hij een gemeente zou bouwen op de belofte dat Hij de Christus, de Zoon van God is:

Maar u, wie zegt u dat Ik ben? Simon Petrus antwoordde en zei: U bent de Christus, de Zoon van de levende God! Jezus antwoordde en zei: ... op deze petra zal Ik mijn gemeente bouwen. (Matteüs 16:15-18)

Dat Jezus met 'petra' niet Petrus bedoelde, is niet alleen taalkundig te bewijzen, maar ook uit het verband en de latere prediking door de apostelen. Zo besloot Johannes zijn evangelie met de woorden:

... deze (tekenen) zijn geschreven, opdat u gelooft, dat Jezus is de Christus, de Zoon van God, en opdat u, gelovende, het leven hebt in zijn naam. (Johannes 20:30-31)

De prediking in Jeruzalem begint dan ook met het tot geloof brengen van de toehoorders, dat *God Hem (Jezus) én tot Here én tot Christus gemaakt heeft* (Handelingen 2:36).

Het woord dat Jezus gebruikte voor 'gemeente' wordt in het Grieks weergegeven met *ekklesia*. Hiermee wordt een vergadering bedoeld van burgers die worden geroepen naar een openbare plaats om zaken te overleggen. Dit is wat er in de stad Efeze gebeurde, toen Paulus daar predikte en er een 'volksvergadering' – *ekklesia* – werd gehouden om te bepalen wat er moest gebeuren om het gevaar van de nieuwe sekte te keren:

Nu riep de een dit, de ander dat, want de volksvergadering was verward en de meesten wisten niet eens, waartoe zij samengekomen waren. (Handelingen 19:32)

Dit houdt dus in dat er geen sprake was van een officieel samenroepen, maar van een 'wilde' bijeenkomst, een 'samenscholing' (zie vers 40).

Het woord *ekklesia* is dus zeer geschikt om aan te geven waar het om gaat als God Zijn volk toespreekt. De vergadering van de Israëlieten voor

de berg om de woorden van God te horen is een typisch voorbeeld:

Toen leidde Mozes het volk uit de legerplaats God tegemoet en zij stelden zich op onder aan de berg. (Exodus 19:17)

In Numeri wordt de wijze beschreven waarop het volk en de oudsten werden opgeroepen te verschijnen bij de tent van samenkomst:

Maak u twee zilveren trompetten ... om u te dienen tot het samenroepen van de vergadering ... Geeft men op beide een stoot, dan zal de gehele vergadering zich tot u verzamelen bij de ingang van de tent van samenkomst. Geeft men op één een stoot, dan zullen de vorsten, de stamhoofden van Israël, zich tot u verzamelen. (Numeri 10:2-4)

In vers 7 wordt deze vergadering 'gemeente' genoemd. Beide woorden komen ook wel in één vers voor, bijvoorbeeld in Numeri 14:5 *de gehele gemeente van de vergadering van de Israëlieten*.

Het opvallende is dat in de Griekse Vertaling van het Oude Testament (de Septuaginta), pas vanaf Richteren het woord *ekklesia* wordt gebruikt. Maar het is duidelijk dat het in alle gevallen om hetzelfde gaat. In Richteren 20 komt de vergadering samen voor een belangrijke bespreking:

... kwam de vergadering als één man samen bij de HERE te Mispa. En de hoofden van het gehele volk, van alle stammen van Israël, namen de leiding over de gemeente (ekklesia) van het volk van God. (Richteren 20:1-2; zie ook 21:5)

Door het gehele Oude Testament heen zien we dat met de gemeente het voor een vergadering samengekomen volk Israël, of de vertegenwoordigers daarvan, wordt bedoeld.

Wat Jezus zegt is daarom nogal controversieel. Want er was immers al een *ekklesia*! Hij zegt echter dat Hij **Zijn** *ekklesia* zal vormen. Mensen tot Zich zal samenroepen. Hij regelde zelfs al tijdens Zijn prediking hoe een en ander georganiseerd moet worden; bijvoorbeeld wanneer iemand zondig zondigt dat maatregelen nodig zijn:

Indien uw broeder zondigt, ga heen, bestraf hem onder vier ogen ... Indien hij niet luistert, neem dan nog een of twee getuigen met u mee, opdat op de verklaring van twee of drie elke zaak vaststa; Indien hij naar hen niet luistert, zeg het dan aan de gemeente (ekklesia). Indien hij naar de gemeente niet luistert. (Matteüs 18:15-17)

De Nieuwtestamentische gemeente kwam inderdaad tot stand door het werk van Christus. Lukas schreef eerst zijn evangelie over:

... al wat Jezus begonnen is te doen en te leren, tot de dag dat Hij werd opgenomen, nadat Hij aan zijn apostelen, die Hij had uitgekozen, door de heilige Geest zijn bevelen had gegeven. (Handelingen 1:1-2)

En wat waren Zijn bevelen?

Verkondigt het evangelie aan de ganse schepping. Wie gelooft en zich laat dopen, zal behouden worden. (Marcus 16:15-16)

U zult mijn getuigen zijn te Jeruzalem en in geheel Judea en Samaria en tot het uiterste van de aarde. (Handelingen 1:8; Lucas 24:47-48)

Op de Pinksterdag zei Petrus dat zij getuigen waren van Jezus' opstanding en hemelvaart. Uit hun getuigenis van wat zij hadden gehoord en gezien, en uit de woorden van de profeten, wordt bewezen dat Jezus de Christus is, de Zoon van God. Het gevolg van dit getuigenis is, dat 3000 mensen in Jeruzalem tot dat geloof komen en zich laten dopen. Volgens Handelingen 2:44 werden zij 'bijeenvergaderd'. Dit betekent dat zij overgingen tot de gemeente van Christus. De reden hiervoor was, dat de gemeente van God (het volk Israël) ongehoorzaam was; zich niet neerlegde bij het besluit van God Jezus van Nazaret aan te wijzen als Zijn Zoon, Zijn Geliefde. De prediking tot Israël, de Joden, hield (onder andere) de oproep in uit hun vergadering, gemeente, te gaan, en toe te treden tot de ware gemeente van God. Vanaf Handelingen 5:11 komen we dan ook vele malen dat woord *ekklesia*, 'gemeente', tegen als er gesproken wordt over wie toetreden tot wie geloven dat Jezus de Messias is en bijeenkomen in Zijn naam, om van Hem – via de mond van Zijn vertegenwoordigers – te horen wat Hij hun te zeggen heeft:

Want waar twee of drie vergaderd zijn in mijn naam, daar ben ik in hun midden. (Matteüs 18:20)

Uit wat Lucas in Handelingen vertelt wordt duidelijk dat er van het begin af een bepaalde organisatie van de gemeente plaatsvond. Zoals de gemeente van Israël oversten, oudsten, had, kreeg ook de gemeente die:

En nadat zij voor hen in elke gemeente oudsten hadden aangewezen, droegen zij hen onder bidden en vasten de Here op. (Hand 14:23)

Wat is dan de bedoeling van de gemeente? Velerlei. Maar er zijn twee hoofdkenmerken:

1. Een gemeenschap van mensen die met elkaar verbonden zijn in Christus Jezus.
2. Een gemeenschap die gezamenlijk ergens voor staat, en dat bewaakt, beschermt en uitdraagt.

We zullen nu eerst naar de 'gemeente', *ekklesia*, kijken als gemeenschap die ergens voor staat en dat bewaakt, beschermt en uitdraagt.

Paulus noemde de gemeente *een pijler en fundament van de waarheid* (1 Tim 3:15), waarop een soort korte belijdenis van die waarheid volgt: *Die Zich geopenbaard heeft in het vlees ...* (vers 16). Van het begin af was het noodzakelijk dat de gemeente waakte over wat Jezus had gezegd en gehoorzaam was aan het woord van de door Hem aangestelde apostelen. Met het hun verleende gezag konden zij dingen voorschrijven aan de gemeenten en werden 'in de Geest genomen' besluiten geautoriseerd door 'de hemel' (zie 1 Korintiërs 7:17; Matteüs 18:18).

Paulus had lang in Efeze gepredikt en er was een behoorlijk grote gemeente ontstaan. Toen hij op weg was naar Jeruzalem, en wist dat een einde zou komen aan zijn aanwezigheid in dat deel van het Romeinse Rijk, had hij de oudsten bij zich laten roepen om hen te waarschuwen de van Christus ontvangen taak uit te voeren, door ervoor te zorgen dat zij niet afdwaalde van de waarheid:

Ziet dan toe op uzelf en op de gehele kudde, waarover de heilige Geest u tot opzieners gesteld heeft, om de gemeente van God te weiden, die Hij Zich door het bloed van zijn Eigene verworven heeft. Zelf weet ik dat na mijn heengaan grimmige wolven bij u zullen binnenkomen, die de kudde niet zullen sparen; en uit uw eigen midden zullen mannen opstaan, die verkeerde dingen spreken om de discipelen achter zich aan te trekken. Waakt dan ... (Handelingen 20:28-31; vergelijk: 1 Timoteüs 4:1,2; 2 Timoteüs 4:1; Galaten 2:4; 2 Petrus 2:1-3; Judas 4)

Daarom was de keuze van de oudsten van de gemeente zo belangrijk. Ze moesten betrouwbaar zijn en goed bekendstaan; zowel in de gemeente als daarbuiten. Paulus besteedde daar veel aandacht aan, zoals blijkt uit de brieven aan Timoteüs (1 Timoteüs 3) en Titus (1:6-9). Hoe noodzakelijk zijn waarschuwingen waren, blijkt uit de brief aan de Galaten. Hierin wordt duidelijk dat er toen al van alles aan de hand was.

Jezus had Zijn discipelen erop gewezen dat Hij *de weg, de waarheid en het leven* is (Johannes 14:6). Daarmee bedoelde Hij niet alleen Zichzelf, maar ook wat Hij hen had geleerd. Hij en Zijn onderwijs zijn het fundament waarop al het andere rust, zoals Paulus aangaf in 1 Kor 3:10-11

Naar de genade van God, die mij gegeven is, heb ik als een kundig bouwmeester het fundament gelegd ... Want een ander fundament, dan dat er ligt, namelijk Jezus Christus, kan niemand leggen.

In de tijd van de apostelen werden er echter al leerstellingen verkondigd die absoluut tegengesteld waren aan het evangelie dat zij verkondigden. Niet alleen wat de kernwaarden van het evangelie en de levenswijze van een volgeling van Christus betreft, maar zelfs wat Diens persoon betreft. Gebruikte Paulus in Galaten 5:7 bewust dezelfde woorden als Jezus? *U liep goed. Wie is u in de **weg** gekomen, dat u aan de **waarheid** niet meer gehoorzaamt?* Paulus verzette zich daar krachtig tegen, omdat er buiten wat hij als apostel had bekendgemaakt niets anders is:

Het verbaast mij, dat u zich zo schielijk van degene, die u door de genade van Christus geroepen heeft, laat afbrengen tot een ander evangelie, en dat is geen evangelie. Er zijn echter sommigen, die u in verwarring brengen en het evangelie van Christus willen verdraaien. Maar ook al zouden wij, of een engel uit de hemel, (u) een evangelie verkondigen, afwijkend van hetgeen wij u verkondigd hebben, die zij vervloekt! Gelijk wij vroeger reeds gezegd hebben, zeg ik thans nog eens: indien iemand u een evangelie predikt, afwijkend van hetgeen u ontvangen hebt, die zij vervloekt. (Galaten 1:6-9; zie ook 2 Korintiërs 11:4)

Een duidelijk en krachtig voorbeeld van zijn compromisloos waken over de gemeente, zodat deze een pijler en fundament van de waarheid is en blijft. Als de waarheid niet wordt aangehangen, heeft de leugen haar plaats ingenomen en zijn wie wakers over de waarheid hadden moeten zijn leugenaars geworden (zie 1 Johannes 2:4; 2 Tessalonicenzen 2:11).

En hielp dit? Ja, bij sommigen wel, want er zijn altijd getrouwen gebleven. Maar er zijn veel berichten in de brieven en Openbaring dat het niet altijd zo was. Velen volgden degenen na die een ander evangelie predikten en – erger nog – een andere Christus dan de Mens Christus Jezus die Paulus en de andere apostelen predikten. En met de erfenis daarvan zitten we tot in onze tijd, waarin de vervloeking van Paulus sinds de vierde eeuw nota bene geldt voor degenen die niet in de andere Christus, waarvoor zij waarschuwden, geloven (zie onze uitgave *Een andere Christus*).

De apostel Johannes besteedde in zijn eerste brief veel aandacht aan deze zaak. Hij noemde wie een andere Christus prediken ‘antichristen’. Waren dat duivels? Neen! Het waren mannen die eens tot de broeders in de gemeente behoorden, maar een andere weg waren gegaan:

Zij zijn van ons uitgegaan, maar zij waren uit ons niet; want indien zij uit ons geweest waren, zouden zij bij ons gebleven zijn: maar aan hen moest openbaar worden, dat niet allen uit ons zijn. (1 Johannes 2:19)

Wat deden zij dan precies? Zij deden de waarheid geweld aan. En toen de getrouwen hun opvattingen bestreden, verlieten zij de gemeente om zelf iets te beginnen waar zij hun mening konden uitdragen:

Ik heb u niet geschreven omdat u de waarheid niet weet, maar omdat u haar weet en omdat geen leugen uit de waarheid is. Wie is de leugenaar dan wie loochent dat Jezus de Christus is? Dit is de antichrist: die de Vader en de Zoon loochent. Een ieder die de Zoon loochent, heeft ook de Vader niet. Wie de Zoon belijdt, heeft ook de Vader. Wat u betreft: wat u van het begin af gehoord hebt, moet in u blijven. (2:21-24) Geliefden, vertrouwt niet iedere geest, maar beproeft de geesten, of zij uit God zijn; want vele valse profeten zijn in de wereld uitgegaan. Hieraan onderkent u de Geest van God: iedere geest, die belijdt, dat Jezus Christus in het vlees gekomen is, is uit God; en iedere geest, die Jezus niet belijdt, is niet uit God. En dit is de geest van de antichrist, waarvan u gehoord hebt, dat hij komen zal, en hij is nu al in de wereld. (4:1-3)

In Openbaring vinden we zeven brieven van Christus aan gemeenten in Klein-Azië. Eén daarvan is die aan die in Efeze. Zijn oordeel over hen is tweeledig. Aan de ene kant hebben zij zich beijverd te doen wat Paulus hen had gezegd:

Ik weet uw werken en inspanning en uw volharding en dat u de kwaden niet kunt verdragen en hen op de proef gesteld hebt, die zeggen dat zij apostelen zijn, maar het niet zijn, en dat u hen leugenaars hebt bevonden; en u hebt volharding en hebt verdragen omwille van mijn naam en u bent niet moe geworden. (Openbaring 2:2-3)

Aan de andere kant echter was er in de loop van de tijd de sleet ingekomen, en/of deden zij hun werk routinematig, zonder liefde:

Maar Ik heb tegen u, dat u uw eerste liefde verzaakt hebt. Gedenk dan van welke hoogte u gevallen bent en bekeer u en doe (weer) uw eerste werken. Maar zo niet, dan kom ik tot u en Ik zal uw kandelaar van zijn plaats wegnemen, indien u zich niet bekeert (Openbaring 2:4,5).

Zo groot is dus het belang dat Jezus hecht aan een gemeente die een pijler en fundament van de waarheid is. Alleen zo kan door haar aan de overheden en machten in de hemelse gewesten de veelkleurige wijsheid van God bekend worden (Efeziërs 3:10). Met als einddoel, wat Paulus de gemeente in Efeze ook voorhield, dat Jezus bij zijn komst de gemeente voor Zich kan plaatsen zonder vlek of rimpel of iets dergelijks, zó dat zij heilig is en onbesmet (Efeziërs 5:27).

Nu gaan we naar de 'gemeente', *ekklesia*, kijken als gemeenschap van mensen die met elkaar verbonden zijn in Christus Jezus. Want als er iets duidelijk wordt bij het lezen van wat over de christelijke gemeente in de eerste eeuw wordt verteld, dan is het wel dat zij een hechte gemeenschap vormden en hoe erg het was als daar inbreuk op werd gemaakt. Direct na de doop van de eerste 3000 mensen in Jeruzalem wordt gesproken over gemeenschap, gemeenschappelijkheid en eendrachtigheid:

En zij bleven volharden bij het onderwijs van de apostelen en de gemeenschap, het breken van het brood en de gebeden ... allen, die tot het geloof gekomen en bijeenvergaderd waren, hadden alles gemeenschappelijk ... voortdurend waren zij elke dag eendrachtig in de tempel, braken het brood aan huis en gebruikten hun maaltijden met blijdschap en eenvoudigheid van hart. (Handelingen 2:42-47)

Eendracht en gemeenschap is alleen mogelijk als er eenheid is in het geloof dat de apostelen onderwezen. Paulus verklaart die eenheid aldus:

*... te wandelen, met alle nederigheid en zachtmoedigheid, met lankmoedigheid, en elkander in liefde te verdragen, en u te **beijveren** de eenheid van de Geest te bewaren door de band van de vrede: één lichaam en één Geest, gelijk u ook geroepen bent in de éne hoop van uw roeping, één Here, één geloof, één doop, één God en Vader van allen. (Efeziërs 4:1-6)*

Omdat er één God en één Christus Jezus is, kan er ook maar één geloof en één hoop zijn. Als allen zich, in liefde voor de waarheid en elkaar, daaraan houden, zal er geen sprake zijn van verdeeldheid en afscheiding. Op andere plaatsen vermanen Paulus en Petrus hun lezers in gelijk-luidende woorden eensgezind te zijn (zie ook Rom 12:16 en 1 Pet 3:8):

Weest eensgezind, houdt vrede, en de God van liefde en van vrede zal met u zijn. (2 Korintiërs 13:11)

Maakt (dan) mijn blijdschap volkomen door eensgezind te zijn, één in liefdebetoon, één van ziel, één in streven. (Filippenzen 2:2)

Paulus gebruikte, om die noodzakelijke eenheid duidelijk te maken, een voor iedereen te begrijpen beeld. In de brief aan Efeze schreef hij over één lichaam. In de eerste brief aan Korinte werkte hij dat als volgt uit:

Want gelijk het lichaam één is en vele leden heeft, en al de leden van het lichaam, hoe vele ook, één lichaam vormen, zo ook Christus; want door één Geest zijn wij allen tot één lichaam gedoopt ... Want het lichaam bestaat toch ook niet uit één lid, maar uit vele leden ... Maar nu

zijn er wel vele leden, maar slechts één lichaam ... God heeft evenwel het lichaam zó samengesteld ... opdat er geen verdeeldheid in het lichaam zou zijn, maar de leden gelijkelijk voor elkaar zouden zorgen. Als één lid lijdt, lijden alle leden mede, als één lid eer ontvangt, delen alle leden in de vreugde. U nu bent het lichaam van Christus en ieder voor zijn deel leden. (1 Korintiërs 12:12-27)

De reden van dit schrijven was de ontstane verdeeldheid in deze gemeente. Ieder had zijn eigen uitleg en opvatting en er ontstonden groepjes van gelijkgezinden. En dat is het begin van de ondergang van de ene gemeente, zoals hij verder in deze brief schreef:

*Maar ik vermaan u, broeders, bij de naam van onze Here Jezus Christus: weest allen eenstemmig en laten er geen scheuringen onder u zijn; weest vast aaneengesloten, één van zin en één van gevoelen. (1:10)
Wanneer u als gemeente samenkomt, (is er) verdeeldheid onder u, en ten dele geloof ik dit. Want scheuringen moeten er wel onder u zijn, zal het blijken, wie onder u de toets kunnen doorstaan. (11:18-19)*

Dit sluit aan bij wat Paulus schreef over dwaalleraars en hun navolgers. Zij staan de waarheid tegen: het zijn mensen, wier denken bedorven is, en wier geloof de toets niet kan doorstaan (2 Timoteüs 3:8). Wanneer leden van de gemeente allerlei opvattingen verkondigen, is het de plicht van de oudsten en de andere leden van de gemeente in de Schriften na te gaan of ze waar zijn; zoals de Joden in Berea deden nadat zij de woorden van Paulus hadden gehoord (Hand 17:11). Hij riep daar zelfs toe op:

*Dooft de Geest niet uit, veracht de profetieën niet, maar toetst alles en behoudt het goede. (1 Tessalonicenzen 5:19-21)
Toetst wat de Here welbehaaglijk is. (Efeziërs 5:10)*

Een ander beeld is dat van een huwelijk: een verbond waarin beide partijen vastleggen zich te zullen houden aan hun beloften. Niets zal en mag hen scheiden. In het geloof geldt hetzelfde. Paulus was voor de leden van de gemeente als een vader, die zijn dochter uithuwelijkt:

Met een ijver Gods waak ik over u, want ik heb u verbonden aan één man, om u als een reine maagd voor Christus te stellen. (2 Kor 11:2)

Maar zoals in het gewone huwelijk zijn er allerlei verleidingen die de eenheid kunnen verbreken en het huwelijk op de klippen kunnen doen lopen. Dan volgt scheiding, met alle gevolgen van dien. Dat mag zeker in het 'huwelijksverbond' met Christus niet gebeuren. Maar Paulus had alle redenen te vreezen dat het toch anders was gelopen:

Ik vrees, dat misschien ... uw gedachten van de eenvoudige (en loutere) toewijding aan Christus afgetrokken zullen worden. (2 Kor 11:3)

Wat God samenvoegt mag de mens niet scheiden. Afgoderij is in de Bijbel vreemdgaan, overspel, verbreking van het 'huwelijksverbond' met God. Net zo min als je in het gewone leven twee vrouwen of mannen kunt liefhebben, kun je dat ook twee goden niet. Hetzelfde geldt in de gemeente: Je kunt niet God en de wereld liefhebben. Materialisme wordt gezien als afgoderij (Mammon = de god van het geld). Paulus schreef:

Vormt geen ongelijk span met ongelovigen, want wat heeft gerechtigheid gemeen met wetteloosheid, of welke gemeenschap heeft het licht met de duisternis? Welke overeenstemming is er tussen Christus en Belial, of welk deel heeft een gelovige samen met een ongelovige? Welke gemeenschappelijke grondslag heeft de tempel van God met afgoden? Wij toch zijn de tempel van de levende God. (2 Korintiërs 6:14-16)

Hetzelfde geldt voor wie meegaat in afwijkende leer over Christus en Gods heilswerk in Hem. Geloofsgenoten zijn het eens over wat zij geloven, anders kunnen zij niet samen op weg, is er geen eenheid, en dus geen gemeenschap. Terugkerend tot de eerste brief van Johannes, zien we dat hij, vanuit het principe *onze gemeenschap is met de Vader en zijn Zoon Jezus Christus (1:3)*, wijst op zijn levenbrengende verkondiging:

God is licht en in Hem is in het geheel geen duisternis. Indien wij zeggen, dat wij gemeenschap met Hem hebben en in de duisternis wandelen, dan liegen wij en doen de waarheid niet; maar indien wij in het licht wandelen, gelijk Hij in het licht is, hebben wij gemeenschap met elkaar. (1 Johannes 1:5-7)

De Here Jezus bad op de avond voor Zijn dood voor zijn volgelingen:

Heilige Vader bewaar hen in uw naam, welke U Mij gegeven hebt, dat zij één zijn zoals Wij ... En Ik bid niet alleen voor dezen, maar ook voor hen, die door hun woord in Mij geloven, opdat zij allen één zijn, gelijk U, Vader, in Mij en Ik in U, dat ook zij in Ons zijn ... En de heerlijkheid, die U Mij gegeven hebt, heb ik hun gegeven, opdat zij één zijn, gelijk Wij één zijn: Ik in hen en U in Mij, dat zij volmaakt zijn tot één. (Johannes 17:11,20-23)

Wie vast staat in het door de apostelen onderwezen geloof, nauw verbonden met Christus leeft en één van zin is met Zijn lichaam, de gemeente, zal zich door niets van Hem laten scheiden; niet door wereldse begeerten, niet door andere leer en niet door vervolging (Romeinen 8:31-39).

28. De doop

In het vorige hoofdstuk hebben we stilgestaan bij de ‘gemeente’, *ekklesia*, als gemeenschap van mensen die met elkaar verbonden zijn in Christus Jezus. Maar hoe komt deze verbondenheid tot stand? Volgens Paulus door de doop en de gave van de heilige Geest:

Door één Geest zijn wij allen tot één lichaam gedoopt ... allen zijn wij met één Geest gedrenkt. (1 Korintiërs 12:13)

Uit deze woorden blijkt dat zij eigenlijk één geheel zijn. Iets wat de apostel Johannes bevestigde:

Want drie zijn er die getuigen: de Geest en het water en het bloed, en de drie zijn tot één. (1 Johannes 5:7-8)

In het Nieuwe Testament speelt de doop een belangrijke rol; vanaf het optreden van Johannes de Doper tot en met de eerste brief van Petrus. De doop door Johannes was een instelling van God, zoals hij zelf en Jezus (zie Matteüs 21:25) getuigden, en niet van hemzelf of zijn leerlingen:

Hij (God), die mij (Johannes) gezonden had om te dopen met water, die had tot mij gezegd: Op wie u de Geest ziet neerdalen en op Hem blijven, deze is het, die met de heilige Geest doopt. (Johannes 1:33)

Paulus verklaarde de doop van Johannes als een doop van bekering, terwijl hij zei tot het volk, dat zij moesten geloven in Hem, die na hem kwam, dat is in Jezus (Hand 19:4; zie ook 18:25,26 en Mar 1:4; Luc 3:3).

Vanaf het moment dat Jezus begon te prediken, doopte ook Hij (Johannes 3:22). Het is aannemelijk dat dit dezelfde doop van bekering was want Jezus' boodschap was net als die van Johannes (Mat 3:2;4:17):

Bekeert u, want het Koninkrijk van de hemel is nabij gekomen.

Jezus gaf Zijn discipelen bevel dit evangelie van het Koninkrijk te blijven verkondigen, zij het in het licht van de grote stap voorwaarts in Gods heilswerk door Jezus' kruisdood, opstanding en verhoging in de hemel:

Gaat dan heen, maakt al de volken tot mijn discipelen en doopt hen. (Matteüs 28:19)

Na Zijn hemelvaart en de uitstorting van de heilige Geest deden zij gehoorzaam wat Jezus had gezegd:

Toen zij dit hoorden, werden zij diep getroffen, en zij zeiden ..: Wat moeten wij doen ...? En Petrus antwoordde hun: Bekeert u en een ieder van u late zich dopen op de naam van Jezus Christus, tot vergeving van zonden, en u zult de gave van de heilige Geest ontvangen ... Zij dan die zijn woord aanvaardden, lieten zich dopen. (Handelingen 2:37-38,41)

Volgens de brief aan de Hebreëen behoort de doop tot het geloofsfundament (6:1,2). Ongehoorzaamheid daaraan wordt negatief beoordeeld:

De Farizeeën en de wetgeleerden verwierpen voor zichzelf de raad van God, daar zij niet door hem (Johannes) gedoopt waren. (Lucas 7:30)

Daarom is het van belang goed te onderzoeken wat God van ons vraagt. De Bijbelse praktijk toont dat alleen wie zich bewust waren van wat zij deden, werden gedoopt. Zij moesten niet alleen in staat zijn hun zonden te erkennen en de naam van de Here aan te roepen, maar vooral hun geloof te belijden. Jezus zei:

Wie gelooft en zich laat dopen, zal behouden worden. (Marcus 16:16)

Velen echter menen uit wat volgt te mogen afleiden dat de doop niet noodzakelijk is voor de behoudenis: *maar wie niet gelooft, zal veroordeeld worden*. Zij zeggen: er staat niet: 'wie zich niet laat dopen, zal veroordeeld worden'. Zij gaan dan echter niet alleen voorbij aan het bevel van de Here dat allen zich moeten laten dopen, maar ook aan de redelijkheid dat de doop volgt op geloof. Wie niet gelooft zal zich immers niet laten dopen. Daarnaast is er een tweede voorbeeld van deze volgorde:

De kamerling zei: Zie daar is water; wat is ertegen, dat ik gedoopt wordt? En hij (Filippus) zei: Indien u van ganser harte gelooft, is het geoorloofd. En hij antwoordde en zei: Ik geloof, dat Jezus Christus de Zoon van God is. (Handelingen 8:36-37)

Hier wordt tegenin gebracht dat de woorden in Marcus en Handelingen niet in alle handschriften staan. Maar het feit dat ze in sommige wel staan, geeft aan dat dit in het begin de praktijk was en 'de kerk' dit heeft erkend vóór zij een andere praktijk invoerde. Want het is duidelijk dat je een bepaalde leeftijd bereikt moet hebben om in te kunnen zien gezondigd te hebben, zonden en geloof te kunnen belijden en de Here Jezus aan te roepen. Petrus spreekt over de doop als *een bede van een goed geweten tot God* (1 Pet 3:21). Dat kunnen anderen niet voor ons doen.

Voor wie nog niet is overtuigd, zou de brief aan de Galaten het einde aan alle tegenspraak moeten zijn. Paulus geeft hierin met een redengevend **want** aan hoe wij 'zonen van God' worden: door geloof en doop:

Want u allen bent zonen van God, door het geloof, in Christus Jezus. Want u allen, die In Christus Jezus gedoopt bent, hebt u met Christus bekleed. (Gal 3:26-27)

Een ander belangrijk punt in dit verband is de symboliek van de doop, die door Paulus in de brieven aan de Romeinen en Kolosse zo duidelijk wordt uitgelegd als een sterven en opstaan tot nieuw leven in Christus:

Weet u niet, dat wij allen, die in Christus Jezus gedoopt zijn, in zijn dood gedoopt zijn? Wij zijn dan met Hem begraven door de doop in de dood, opdat, gelijk Christus uit de doden opgewekt is ... zo ook wij in nieuwheid van leven zouden wandelen. Want indien wij samengegroeid zijn met wat gelijk is aan zijn dood, zullen wij het ook zijn aan zijn opstanding; dit weten wij immers, dat onze oude mens medegekruisigd is, opdat aan het lichaam van de zonde zijn kracht zou ontnomen worden en wij niet langer slaven van de zonde zouden zijn; want wie gestorven is, is rehtens vrij van de zonde. (Romeinen 6:3-7)

Vanwege de symboliek van begraven is het noodzakelijk dat er veel water is, zodat de dopeling ondergedompeld kan worden. Zo lezen we dat Johannes ergens doopte omdat daar veel water was (Johannes 3:23; waarom deze vermelding, als hij ook had kunnen rondtrekken en mensen uit een kruik water had kunnen besprenkelen?); dat Jezus werd gedoopt in de Jordaan en opstond uit het water (Matteüs 3:16, Marcus 1:9-10); dat Filippus en de kamerling aankwamen bij 'een water' en beiden daalden af in het water, zowel Filippus als de kamerling, en hij doopte hem (Handelingen 8:38; waarom wachten tot zij misschien langs een water zouden komen waar ze samen in konden afdalen, als Filippus hem ook had kunnen besprenkelen met wat water uit zijn waterzak?); en dat er als het ware zoveel water als de zondvloed nodig is om ons te redden: *de ark ... waarin weinigen ... door het water heen gered werden. Als tegenbeeld daarvan redt u thans de doop* (1 Petrus 3:21).

De bekering en de overgang tot een nieuw leven wordt ook wel wedergeboorte genoemd. Deze vindt plaats via de doop. Zo schreef Paulus aan Titus dat de gelovige wordt gered door het **bad** van de wedergeboorte en van de vernieuwing door de heilige Geest (3:5); en in de brief aan Efeze dat Christus Zich voor de gemeente heeft overgegeven, om haar te heiligen, haar reinigende door het water**bad** met het woord (5:25,26). Toen hij zelf aarzelde zich te laten dopen, moest de Here hem door Ananias aansporen: *wat aarzelt u nog? Sta op, laat u dopen en uw zonden afwassen, onder aanroeping van zijn naam ... en hij stond op en werd gedoopt*

(Handelingen 22:16;9:18). Later kon hij schrijven:

Maar u hebt u laten afwassen, maar u bent geheiligd, maar u bent gerechtvaardigd door de naam van de Here Jezus en door de Geest van onze God. (1 Korintiërs 6:11)

Paulus legde ook een verband tussen de besnijdenis en de doop, het beeld van begraven gebruikend uit de Romeinenbrief. Zoals de nakomelingen van Abraham onder het verbond werden gebracht door het teken van de besnijdenis (Genesis 17:10; Handelingen 7:8), wordt wie tot geloof komt in Christus onder het verbond gebracht door de doop, als teken van de 'ware besnijdenis':

*In Hem (Christus) bent u ook met een besnijdenis, die geen werk van mensenhanden is, besneden door het afleggen van het lichaam van het vlees, in de besnijdenis van Christus, daar u met Hem **begraven** bent in de doop. In Hem bent u ook **mede opgewekt** door het geloof. (Kolossenzen 2:11-12)*

Want ik heb u verbonden aan één man. (2 Korintiërs 11:2)

Velen aarzelen zich te laten dopen. Maar hebben wij niet als voorbeeld de Here Jezus, Die geen zonde had gedaan maar nochtans aangaf te willen doen wat God had bevolen, ook Zich laten dopen, zeggende:

Want het is goed dat we op deze manier Gods gerechtigheid vervullen (Matteüs 3:15 NBV)?

Wat taalkundige feiten over dopen

Het Griekse woord dat met dopen is vertaald, is baptizo, wat betekent indompelen of onderdompelen. De doop komt van baptisma of baptismos, en de naam van Johannes de Doper komt van baptistes. Eigenlijk heet hij dus Johannes de Onderdompelaar. In het Engels John the Baptist en in het Frans Jean Baptiste.

Taalkundig heeft dopen in het Nederlands ook de betekenis van indompelen of onderdompelen. Zo geeft het van Dalen woordenboek: bevochtigen door indompeling. Wat het niet is, is vochtig maken door besprenkeling. Dit is eenvoudig te zien in een paar voorbeelden. Wanneer die oude tante komt koffiedrinken, doopt zij haar koekje in de koffie; toen er nog met pen en inkt werd geschreven, doopte de schrijver zijn pen in de inkt. We zouden het raar vinden wanneer tante wat koffie over haar koekje zou gooien om het nat te maken, of de schrijver inkt over de pen. Waarom vinden we het bij een 'doopdienst' dan heel gewoon? Besprenkeling van een dopeling kan dan ook taalkundig geen doop genoemd worden. Een gereformeerde dominee heeft eens een boekje geschreven over de 'kinderdoop'. Ook hij kwam tot de conclusie dat het enige dat bij de besprenkeling van zuigelingen gedoopt wordt, de vinger is van wie de doop toedient.

29. Het Avondmaal

De doop is het uiterlijke teken van iemands berouw en bekering, de vergeving van zonden en de verbintenis met Christus. Het water symboliseert een bad waarin de zonden worden afgewassen, waaruit iemand rein stapt; een graf waarin iemand het oude leven aflegt en in een nieuw leven opstaat. Dit wordt daarom wedergeboorte, opnieuw geboren genoemd. Maar daaronder ligt nog een andere laag, een dieper inzicht dat nodig is om te begrijpen wat het zogenoemde ‘Avondmaal’ is: die van de vereenzelviging met Christus.

Toen de Here Jezus de eerste keer aankondigde dat Hij door de hand van de Joodse leiders moest lijden en sterven, probeerde Petrus Hem die gedachte snel uit Zijn hoofd te praten. Daarvoor waren twee redenen. Ten eerste zou de Messias voor eeuwig regeren, en **dus** kon Hij niet sterven. Ten tweede – en dat is in dit verband het belangrijkste – was Petrus bang voor zijn eigen hachje als Jezus zou overkomen wat Hij hen vertelde. Want de reactie van Jezus was:

Indien iemand achter mij wil komen, die verloochene zichzelf en neme zijn kruis op zich en volge Mij. Want ieder, die zijn leven zal willen behouden, die zal het verliezen, maar ieder, die zijn leven verloren heeft om Mijnentwil, die zal het vinden. (Matteüs 16:24,25)

Voor velen was dit eeuwenlang letterlijk zo: wanneer zij het geloof, zoals de apostelen dit overleverden, beleden en vasthielden, moesten zij dat evenals hun Heer bekopen met lijden en dood. Jezus had dit voorzegd:

Indien de wereld u haat, weet dan, dat zij Mij eer dan u gehaat heeft. Indien u van de wereld was, zou de wereld het hare liefhebben, maar omdat u van de wereld niet bent, maar Ik u uit de wereld uitgekozen heb, daarom haat u de wereld. Gedenk het woord, dat Ik tot u gesproken heb: Een slaaf staat niet boven zijn heer. Indien zij Mij vervolgd hebben, zij zullen ook u vervolgen; indien zij mijn woord bewaard hebben, zij zullen ook het uwe bewaren. Maar dit alles zullen zij u aandoen om mijn naam, want zij kennen Hem niet, die Mij gezonden heeft ... Wie Mij haat, haat ook mijn Vader. (Johannes 15:18-23)

Hoe toont dan iemand die bereid is met Christus te lijden en te sterven zijn geloof, zijn liefde en dankbaarheid voor God en Zijn Zoon, zijn verlan-

gen zich te willen vereenzelvigen met Jezus, en zijn vertrouwen in de goede afloop? Door twee onlosmakelijk verbonden dingen:

1. de doop
2. het avondmaal

In het vorige hoofdstuk kwam Paulus' uitleg van de doop in Romeinen 6 aan de orde. Daarin gebruikte hij het woord 'samengegroeid':

*Wij zijn dan met Hem (Jezus) begraven door de doop in de dood, opdat, gelijk Christus uit de doden opgewekt is ... zo ook wij in nieuwheid van leven zouden wandelen. Want indien wij **samengegroeid** zijn met hetgeen gelijk is aan zijn dood, zullen wij het ook zijn ... aan zijn opstanding. (Romeinen 6:4,5)*

Hij ging verder met wat bij de gelovigen in die tijd algemeen bekend was:

*Dit weten wij immers, dat onze oude mens **medegekruisigd** is, opdat aan het lichaam van de zonde zijn kracht zou ontnomen worden ... Laat dan de zonde niet langer als koning heersen in uw **sterfelijk lichaam**, zodat u aan zijn begeerten zou gehoorzamen, en stelt uw leden niet langer als wapenen van de ongerechtigheid ten dienste van de zonde, maar stelt u ten dienste van God, als mensen, die dood zijn geweest, maar thans leven, en stelt uw leden als wapenen van de gerechtigheid ten dienste van God. (Romeinen 6:6, 12-13)*

Dit is de ware vereenzelving met Christus; het lijden en de dood omwille van Hem komt hieruit voort, niet andersom. Daarom schreef Paulus:

*Ik vermaan u dan, broeders, met beroep op de barmhartigheden Gods, dat u uw **lichamen** stelt tot een levend, heilig en God welgevallig offer: dit is uw redelijke eredienst. En wordt niet gelijkvormig aan deze wereld, maar wordt hervormd door de vernieuwing van uw denken, opdat u mag erkennen wat **de wil van God** is, het goede, welgevallige en volkomene. (Romeinen 12:1-2)*

Paulus stond hier niet direct een letterlijk offer voor ogen, maar een leven naar Gods wil. Ter verduidelijking nemen we de uitleg in de brief aan de Hebreëën. De schrijver citeerde hierin Psalm 40 als Jezus' motto:

*Daarom zegt Hij (Jezus) bij zijn komst in de wereld: Slachtoffer en offergave hebt u niet gewild, maar U hebt Mij een **lichaam** bereid; in brandoffers en zondoffers hebt U geen welbehagen gehad. Toen zei Ik: zie, hier ben Ik – in de boekrol staat van Mij geschreven – om **uw wil, o God**, te doen. (Hebreëën 10:5-7)*

Offers waren nodig vanwege zonde. Zonder zonde zouden ze niet nodig zijn. Jezus zondigde niet. Hij stelde Zijn lichaam geheel in dienst van God, deed alleen Zijn wil. Daarom kon Hij dat offer van Zijn lichaam brengen, om eens en voorgoed de zonde weg te nemen en de wereld met God te verzoenen (verzen 8-10,14). Dat is de vereenzelviging die God van Jezus' volgelingen vraagt. De doop is daarbij de eerste noodzakelijke stap; de opname in het verbond dat God in Zijn genade met mensen sloot in Christus Jezus. Jeremia mocht daar eeuwen eerder van profeteren, zoals de schrijver aan de Hebreeëen vervolgde:

*En ook de heilige Geest geeft ons daarvan getuigenis, want nadat Hij gezegd had: Dit is het **verbond**, waarmee Ik Mij aan hen verbinden zal na die dagen, zegt de Here: Ik zal mijn wetten in hun harten leggen, en die ook in hun verstand schrijven, en hun zonden en ongerechtigheden zal Ik niet meer gedenken. (Hebreeëen 10:15-17)*

De Here Jezus herinnerde aan de woorden van Jeremia toen Hij het 'Avondmaal' instelde. Jeremia zei:

Zie, de dagen komen, luidt het woord van de HERE, dat Ik met het huis van Israël en het huis van Juda een nieuw verbond sluiten zal. (31:31)

De Here Jezus gaf in de bovenzaal, toen Hij met Zijn discipelen het Pascha vierde, één van de bekers wijn een nieuwe betekenis:

*Deze beker is **het nieuwe verbond in mijn bloed**, die voor u uitgegoten wordt. (Lucas 22:20)*

Van het brood zei Hij:

*Dit is mijn **lichaam**, dat voor u gegeven wordt. (Lucas 22:19)*

Het bloed is het symbool van het leven. Jezus gaf dus Zijn lichaam, Zijn leven, voor dat van anderen. Jezus bedoeling met deze symbolische maaltijd was:

1. gedenken wat Hij deed (Luc 22:19; 1 Kor 11:24,25);
2. geloven dat Hij leeft en zal terugkomen (Luc 22:18; 1 Kor 11:26).

Maar de maaltijd houdt, net als de doop, vereenzelviging met Hem en wat Hij heeft gedaan in. Dat blijkt heel duidelijk als Paulus de basisprincipes bij het nemen van het brood en de wijn aangeeft:

*Is niet de beker van de dankzegging, waarover wij de dankzegging uitspreken, een **gemeenschap met het bloed van Christus**? Is niet het brood, dat wij breken, een **gemeenschap met het lichaam van Christus**? (1Korintiërs 10:16)*

De gemeenschap, de verbondenheid met Christus, die tot stand komt bij de doop, wordt bevestigd, hernieuwd en versterkt in het 'Avondmaal'. Daarom kunnen de tekenen alleen worden gebruikt door wie zich, in gehoorzaamheid aan Gods wil, hebben laten dopen. De gezindheid waarmee en de manier waarop het brood en de wijn worden genomen, zijn bepalend in het oordeel:

*Wie dus op onwaardige wijze het brood eet of de beker van de Here drinkt, zal zich bezondigen aan het lichaam en bloed van de Here. Maar ieder beproeve zichzelf en ete dan van het brood en drinke uit de beker. Want wie eet en drinkt, eet en drinkt tot zijn eigen oordeel, als hij het **lichaam** niet onderscheidt. (1 Korintiërs 11:27-29*

Brood en wijn

Al vroeg in de Bijbel komen we de combinatie van brood en wijn tegen. Abraham heeft een uitputtende veldtocht achter de rug. De steden Sodom en Gomorra waren overvallen door een vijandelijke macht, die alle inwoners (waaronder Abrams neef Lot en diens familie) en hun bezit had meegevoerd. Na terugkeer komen hem twee koningen tegemoet: de koning van Sodom, die hem wil belonen met aardse rijkdom, en Melchizedek, een priester-koning uit wat later Jeruzalem zou zijn. Abram kiest niet voor tijdelijke rijkdom, maar voor Gods eeuwige zegen: "Gezegend zij Abram door God de Allerhoogste, de Schepper van hemel en aarde, en geprezen zij God de Allerhoogste, die uw vijanden in uw macht heeft overgeleverd" (Gen 14:19-20).

De schrijver van de brief aan de Hebreëën legde aan de hand van Ps 110 uit dat Jezus Priester-Koning als Melchisedek is voor allen die van hetzelfde geloof zijn en naar hetzelfde uitkijken als Abraham (Ps 110:4; Heb hoofdstuk 5-7). Het doel van Zijn aanstelling tot Priester is dat Hij "een oorzaak van eeuwig heil is" voor wie God gehoorzamen (Heb 5:9). Op dezelfde wijze als Melchizedek Abraham, komt Jezus Zijn volgelingen tegemoet met brood en wijn.

Brood staat in de Bijbel voor leven: je eet het zodat je niet sterft. Denk aan het manna dat Israël kreeg in de woestijn. Jezus stelde het in Johannes 6 zo voor dat Hij het ware manna is. De Israëlieten bleven niet eeuwig leven na het eten van het manna. Maar wie het ware manna eet, heeft eeuwig leven. Hij ging nog verder: "Voorwaar, voorwaar, Ik zeg u, tenzij u het vlees van de Zoon des mensen eet en zijn bloed drinkt, hebt u geen leven in uzelf. Wie mijn vlees eet en mijn bloed drinkt, heeft eeuwig leven en Ik zal hem opwekken ten jongsten dage" (Joh 6:53-54). Jezus bedoelde uiteraard niet dat Zijn volgelingen letterlijk Zijn vlees moesten eten en Zijn bloed drinken. Maar Hij bedoelde dat zij helemaal in Hem moesten zijn en Hij in hen (Joh 6:56). En als toepasselijke symbolen voor vlees en bloed gaf Hij brood en rode wijn.

30. De betrouwbaarheid van de Schriften

De Bijbel is een boek dat veel discussie oproept. De wetenschappelijk ingestelde mens wil bewijzen hebben voordat hij iets aanneemt. Wat in de Bijbel staat is voor hem niet te bewijzen en wordt daarom veelal verwezen naar het rijk van de fantasie, of gezien als de godsbeleving van bepaalde mensen in een bepaalde (primitieve) tijd.

Eén van de redenen om de Bijbel niet of als slechts beperkt betrouwbaar te beschouwen, is de wijze waarop deze is ontstaan. Aangevoerd wordt dat wat in het Oude Testament staat eeuwenlang mondeling werd overgeleverd en grotendeels in de ballingschap (vanaf de zevende eeuw voor Chr.) op schrift werd gesteld. Delen van het Nieuwe Testament zouden pas na de tijd van de apostelen zijn geschreven. Tegenwoordig komt daar het idee bij dat ‘de kerk’ bewust bepaalde geschriften uit de Bijbel zou hebben gelaten, omdat die de kerkvorsten niet goed uitkwamen.

Ook onder vele zich christen noemende mensen neemt de Bijbelkritiek steeds meer toe. Dat is te zien in uitspraken als: ‘je kunt de Bijbel toch niet letterlijk nemen?’; ‘de boodschap in de Bijbel is voor velerlei uitleg vatbaar’; ‘sinds de komst van Christus heeft het Oude Testament afgedaan’; ‘de openbaring schrijdt nog steeds voort’; ‘Jezus en de apostelen wisten ook niet alles’; ‘Paulus heeft Jezus’ leer verdraaid’; ‘uit de kruisiging van Jezus blijkt dat Hij zich vergiste’ enz.

De vraag die wij ons (en de huldigers van deze opvattingen) kunnen stellen is: Wat is het voor een geloof, waarin het boek waarop het is gebaseerd wordt gereduceerd tot van geen of slechts beperkte waarde? Waarin alles ter discussie wordt gesteld dat essentieel is voor dat geloof; bijvoorbeeld de wonderen – waarvan vooral de opstanding van Jezus? Waarvan ieder voor zich mag bepalen welke en hoeveel betekenis het voor zijn of haar geloof heeft? Welke zekerheid geeft een geloof, dat voor de één een heel andere hoop biedt dan voor de ander? Hoe kunnen wij elkaar hoop en troost bieden als we de boodschap allemaal anders interpreteren? Is het niet verwonderlijk dat er, door al die verschillende opvattingen, zoveel verdeeldheid is onder christenen?

Paulus leerde de gelovigen in de eerste eeuw iets geheel anders, namelijk:

Te wandelen waardig aan de roeping, waarmee u geroepen bent, met alle nederigheid en zachtmoedigheid, met lankmoedigheid (geduld), en elkander in liefde te verdragen, en u te beijveren de eenheid van de Geest te bewaren door de band van de vrede: één lichaam (de gemeente van Christus) en één Geest, gelijk u ook geroepen bent in de ene hoop van uw roeping, één Here, één geloof, één doop, één God en Vader van allen. (Efeziërs 4:1-6)

Zijn redenering was dus dat er maar één God is en één Here (Jezus Christus), en dat er daarom ook maar één geloof en één hoop kan zijn. En die hadden Jezus en de apostelen hen verkondigd. Waarom zou dit voor hen gelden, en niet voor anderen? In de eerste eeuw, in de tweede eeuw, in onze tijd? Is God veranderd? Hebben wij een andere Christus dan zij?

De schrijver van de brief aan de Hebreëën gaf aan wat geloof nu eigenlijk is, en liet direct daarop het voorbeeld bij uitstek volgen:

Het geloof nu is de zekerheid (vaste grond) van de dingen, die men hoopt, en het bewijs van (overtuiging aangaande) de dingen, die men niet ziet ... Door het geloof verstaan we (zien we in, erkennen we) dat de wereld door het woord van God tot stand gebracht is, zodat het zichtbare niet ontstaan is uit het waarneembare. (Hebreëën 11:1,3)

Woorden zijn onzichtbaar, maar omdat God niet zomaar spreekt, is het resultaat van Zijn woord doorslaggevend, het bewijs dat Hij gesproken heeft. De zichtbare levensvormen zijn zo'n bewijs dat God sprak: 'Laat ons ... maken'. Alle andere aankondigingen van gebeurtenissen in de toekomst (veelal profetie genoemd) kunnen op hun betrouwbaarheid getoetst worden door te onderzoeken of dat woord is uitgekomen of niet.

De vraag is nu of waar is wat velen beweren, dat de Bijbel grotendeels berust op mondelinge overlevering, die pas op een later moment werd opgeschreven. Met andere woorden: is niet veel van de oorspronkelijke boodschap verloren gegaan? Laten wij het antwoord in de Bijbel zoeken.

Er is (in)directe informatie in de Bijbel, dat de inhoud al vanaf een heel vroeg moment op Schrift werd gesteld. Dat hoeft geen verwondering te wekken, want er zijn grote hoeveelheden kleitabletten gevonden, die aantonen dat er al in en vóór de tijd van Abraham werd geschreven.

Algemeen worden de eerste vijf boeken van de Bijbel beschouwd als van Mozes. Hij had leren schrijven in Egypte en kreeg de opdracht van God: *Schrijf dit ter gedachtenis in een boek* (Ex 17:14). Dat dit niet alleen gold voor de overwinning op de Amelekieten, is te zien in Deuteronomium:

Indien u niet naarstig onderhoudt al de woorden van de wet, die in dit boek geschreven zijn ... (28:58)

... wanneer u naar de stem van de HERE uw God luistert door zijn geboden en inzettingen te onderhouden, die in dit wetboek geschreven staan ... (30:10)

Er is dus geen sprake van optekenen in later tijd. Maar het boek Genesis dan? De daarin vertelde geschiedenissen speelden zich toch lang voor Mozes af? Hoe kon hij, als hij de auteur is, daarvan op de hoogte zijn?

We moeten hier een redelijke optie bekijken. De korte herhalingen, die we met name in Genesis regelmatig zien, werden vaak toegepast op kleitabletten. Omdat daar niet zoveel op kan staan, begon men vaak met het einde van het vorige kleitablet, zodat men wist op welk tablet het volgde. Mozes kan dus kleitabletten ter beschikking hebben gehad, waarmee hij het boek Genesis tot een lopend geheel heeft geschreven. Daarnaast is het redelijk te veronderstellen dat hij, wanneer God hem opdracht gaf dat boek te schrijven, Hij hem dan ook vertelde wat hij moest schrijven. Let daarbij eens op de geslachtsregisters vanaf Genesis 4. Hoe kan iemand na zo lange tijd, laat staan wanneer dit pas in de zevende eeuw voor Chr. was geschreven, door mondelinge overlevering weten wie wanneer geleefd heeft? Dus óf Mozes heeft ze door een openbaring van God opgetekend, óf met behulp van kleitabletten opgetekend, óf ze zijn ontsproten aan zijn fantasie. Meer mogelijkheden zijn er niet. Wanneer we van de eerste twee mogelijkheden uitgaan, is het boek Genesis betrouwbaar, evenals de daaropvolgende vier boeken. Want het zou ongerijmd zijn die wel betrouwbaar te achten en Genesis niet.

Maar zijn die boeken dan bewaard gebleven? Kennelijk werden ze zeer zorgvuldig bewaard door de priesters. Mozes zei dat de koning, die zij in de toekomst zouden hebben, na zijn troonsbestijging een afschrift zou moeten laten maken van:

...deze wet, welke bij de levitische priesters berust. Dat zal hij bij zich hebben en daarin lezen gedurende heel zijn leven om te leren de HERE, zijn God, te vrezen. (Deuteronomium 17:18,19)

Het bewijs dat dit gebeurde zien we bij David. In vele psalmen zei hij dat hij Gods wet liefhad en die dag en nacht overdacht. Met één van die psalmen hebben we ook een rode draad in de Bijbel, die de betrouwbaarheid van het Oude en Nieuwe Testament bevestigt. In Psalm 8 overdacht David de schepping van de mens, waarvan hij las in Genesis 1. Zijn over-

peinzing was: hoe is het mogelijk dat de oneindig grote en machtige God de mens een zo hoge en heerlijke bestemming in het vooruitzicht heeft gesteld? De schrijver van de brief aan de Hebreeën gebruikte deze psalm in hoofdstuk 2, om te laten zien dat Gods doel met de schepping van mensen alleen bereikt is in Christus Jezus. Deze twee, door Gods Geest geleide mensen, geloofden dus wat de Schriften hen vertelden.

De betrouwbaarheid van de Bijbel is onlosmakelijk verbonden met de betrouwbaarheid van God. Hij sprak, en Zijn trouw aan dat woord is Hem een erezaak. Hij daagt Zijn volk uit aan te geven of Hij zich daaraan heeft gehouden of niet:

Zo zegt de HERE ... die het woord van mijn knecht gestand doe en de aankondiging van mijn boden volvoer. (Jesaja 44:24-26)

Ik de HERE, spreek wat recht is ... Vergadert u en komt ... Verkondigt en voert gronden aan. Ja, laten zij tezamen beraadslagen. Wie heeft dit vanouds doen horen ... van overlang verkondigd? Ben Ik het niet, de HERE? (Jesaja 45:20,21)

Denkt aan hetgeen vroeger ... gebeurde; Ik immers ben God, en er is geen ander, God, en niemand is Mij gelijk; Ik, die van den beginne de afloop verkondig en vanouds wat nog niet geschied is; die zeg: Mijn raadsbesluit zal volbracht worden en Ik zal al mijn welbehagen doen ... Ik heb gesproken, Ik doe het ook komen; Ik heb het ontworpen, Ik breng het ook tot uitvoering. (Jesaja 46:9-11)

Israël kon in de boeken van Mozes, de historische en profetische boeken zien wat God vanouds had gezegd en vervolgens gedaan. Alleen daarin zou het bewijs te vinden zijn of God betrouwbaar was of niet. Wanneer dat uit de herinnering moest gebeuren, zou het bewijs selectief zijn en het woord van de één tegen dat van de ander staan. De hele geschiedenis van Israël is opgetekend in boeken, waarin onderling wordt verwezen naar dezelfde geschiedenissen. Iedereen kon die boeken erop naslaan, en erkennen dat God Zijn beloften aan Abraham – aangaande hun uitbreiding tot een groot volk en de bewoning van het land Kanaän – vervulde. Maar er staat ook wat er gebeurde toen zij Gods geboden overtraden, en niet luisterden naar Zijn boden, de profeten. Toen liet God de rampen over hen komen, die in de boeken van Mozes waren aangekondigd:

... wij ... niet geluisterd hebben naar de wetten die Hij ons gegeven heeft door de dienst van zijn knechten, de profeten. Ja, geheel Israël heeft uw wet overtreden en is afgeweken door niet te luisteren naar uw stem. Daarom is over ons uitgestort de met een eed bekrachtigde

vloek, welke geschreven staat in de wet van Mozes ... want wij hebben tegen Hem gezondigd. En Hij heeft zijn woorden bevestigd, die Hij gesproken had over ons en over onze regeerders ... door zulk een groot onheil over ons te brengen. (Daniël 9:9-12)

De aanleiding voor dit gebed was wat Daniël las in het boek van Jeremia (9:2). Zij waren tijdgenoten en Daniël bezat een afschrift van zijn boekrol. Dat die er werkelijk was, is te bewijzen uit het boek Jeremia zelf:

... kwam dit woord tot Jeremia: Neem een boekrol en schrijf daarop al de woorden die Ik tot u over Israël, Juda en alle volken gesproken heb ... Toen riep Jeremia Baruch ... en Baruch schreef uit Jeremia's mond al de woorden die de HERE tot hem gesproken had, op een boekrol. (Jeremia 36:1-4)

Maar laten we nu getuigen horen in het Nieuwe Testament, dat voor velen van veel meer waarde is dan het Oude. Welk bewijs is er daar dat het Oude Testament betrouwbaar is? Wat dacht Jezus' erover? Wat dachten de apostelen ervan? En hoe betrouwbaar is het Nieuwe Testament zelf?

In de tijd van Jezus en Zijn apostelen bestond de Bijbel uit de boeken van wat wij nu het Oude Testament noemen, de heilige Schriften van de Joden. Zij waren voor Jezus het fundament van Zijn boodschap, het bewijs van Zijn Messiaschap. Keer op keer wees Jezus Zijn tijdgenoten op wat in hun Schriften staat opgetekend: *Hebt u niet gelezen? Staat er niet geschreven?* In de synagoge van Nazaret las Hij voor uit de rol van Jesaja en zei tot de aanwezigen: *Heden is dit Schriftwoord voor uw oren vervuld* (Lucas 4:21). Toen zijn trouwe discipelen na Zijn lijden en dood niet begrepen wat er in de Schriften stond, zei Hij tot hen:

O onverstandigen en tragen van hart, dat u niet gelooft alles wat de profeten gesproken hebben! Moest de Christus dit niet lijden om in zijn heerlijkheid in te gaan? En Hij begon bij Mozes en bij al de profeten en legde hun uit, wat in al de Schriften op Hem betrekking had. (Lucas 24:25-27)

Dit zijn mijn woorden, die Ik tot u sprak, toen Ik nog bij u was, dat alles wat over Mij geschreven staat in de wet van Mozes en de profeten en de psalmen moet vervuld worden. Toen opende Hij hun verstand, zodat zij de Schriften begrepen. En Hij zei tot hen: Aldus staat er geschreven, dat de Christus moest lijden en ten derde dage opstaan uit de doden, en dat in zijn naam moest gepredikt worden bekering tot vergeving van zonden ... (Lucas 24:44-47)

Jezus achtte de heilige Schriften betrouwbaar. Maar wat deden de apostelen hiermee? Zij hebben het bewijs dat Jezus hen uit die heilige Schriften gaf, gebruikt in hun prediking dat Jezus de Messias, de Christus, is:

Zo heeft God in vervulling doen gaan wat Hij bij monde van alle profeten tevoren geboodschapt had, dat zijn Christus moest lijden. (Handelingen 3:18)

De getuigen van Christus in het Nieuwe Testament bewijzen – aan de hand van de heilige Schriften – in hun evangeliën, brieven, toespraken, onvermoeibaar dat Jezus de Christus is. Het evangelie van Matteüs, bijvoorbeeld, bevat het ene citaat na het andere van profetieën die in Jezus vervuld zijn. Het is de enige bron waaruit zij konden putten teneinde – met hulp van de heilige Geest om te begrijpen wat daar al die eeuwen verborgen had gelegen – dat bewijs te kunnen leveren. Voor duizenden Joden was dit bewijs overtuigend, want zij geloofden en lieten zich dopen, ondanks alle gevaren die dit voor hen opleverde.

Maar kunnen we de geschriften die de nieuwtestamentische schrijvers opstelden als betrouwbaar beschouwen? De apostelen waren door Jezus aangesteld om het evangelie te prediken. God gaf hen de heilige Geest, waarvan Jezus had gezegd: *die zal u alles leren en u te binnen brengen al wat Ik u gezegd heb* (Johannes 14:26). Johannes gaf het doel van zijn evangelie als volgt aan:

Deze (tekenen) zijn geschreven, opdat u gelooft, dat Jezus is de Christus, de Zoon van God, en opdat u, gelovende, het leven hebt in zijn naam. (Johannes 20:31).

Wat hij schreef kon gecontroleerd worden door andere getuigen. Lucas ging alles van meet aan nauwkeurig na, voordat hij zijn evangelie schreef (Lucas 1:3). En in het nawoord van het Johannes evangelie vinden we de conclusie van andere getuigen: *wij weten, dat zijn getuigenis waar is* (Johannes 21:24).

De apostelen onderwezen de pasbekeerden, zodat zij dit betrouwbare getuigenis zouden vasthouden. Zij waren voortdurend waakzaam, zodat niemand iets anders leerde. En wie dat wel deden, werden door hen gewaarschuwd en bestraft. Dus als zij zelf onbetrouwbaar waren, had de Here hen wel bestraft en uit hun ambt gezet. Paulus was zich daar zeer bewust van, want hij schreef:

Zo moet men ons beschouwen: als dienaren van Christus, aan wie het beheer van de geheimenissen (verborgenheden) van God is toever-

trouwd. Voor zulke beheerders is dit tenslotte het vereiste: betrouwbaar te blijken. (1 Korintiërs 4:1,2)

Toen Paulus de bevelen van Jezus gaf aan de gelovigen in Korinte, zei hij, ter bekrachtiging:

... en ik meen ook de Geest van God te hebben. (1 Korintiërs 7:40)

De brief aan de Romeinen is de meest uitgebreide uiteenzetting van het evangelie dat Paulus predikte; en dus een belangrijk geschrift dat onlosmakelijk verbonden is met *de heilige Schriften* (het Oude Testament). Daarom kon hij Timoteüs schrijven over de gehele Schrift:

Maar blijf u bij hetgeen u geleerd en gelovig aangenomen hebt, wetende van wie u het hebt geleerd, en dat u van kindsbeen af de Heilige Schriften kent, die u kunnen wijs maken tot redding door het geloof in Christus Jezus. De gehele Schrift toch is van God ingegeven en nuttig tot lering, bestraffing, terechtwijzing, opvoeding en gerechtigheid. (2 Timoteüs 3:14-16 Leidse Vertaling)

En Petrus schreef twee brieven, waarvan hij zei:

In beide tracht ik uw zuiver besef door herinnering wakker te houden, om aan de woorden te denken, die door de heilige profeten tevoren gesproken zijn, en aan het gebod van uw apostelen van de Here en Heiland. (2 Petrus 3:1,2)

Wij mogen er dus van verzekerd zijn dat God betrouwbare dienaren heeft uitgekozen, die Zijn woord zo hebben opgetekend en verkondigd als Hij wilde en dat die geschriften bewaard zijn gebleven, die ons Zijn heilsplan en heilswerk in Jezus Christus openbaren.

Alle Bijbelcursussen en -studies van

Effectief Bijbellezen

Basiscursus De Bijbel

Taalgebruik

Schrift in tegenspraak

De taal van de Bijbel

Belangrijke woorden

Fundamentele begrippen

Hoe leest u, wat leest u?

De Evangelieën